

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 24 · 8. desember
Sesjonen 2021–2022

Møte onsdag den 8. desember 2021 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 24):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Mimir Kristjánsson vil framsette et representantforslag.

Mimir Kristjánsson (R) [10:00:36]: På vegne av representantene Bjørnar Moxnes, Marie Sneve Martinussen og meg selv vil jeg gjerne fremme et representantforslag om å forlenge kriseordningene for arbeidsfolk.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:54]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jonas Gahr Støre vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Tina Bru.

Tina Bru (H) [10:01:23]: Mange familier rundt om i Norge går nå inn i julen med en utrygghet de aldri har kjent på tidligere. Strømprisene er fortsatt rekordhøye, og for mange folk i helt vanlige hus og hjem kan dette bety en ekstraregning på flere tusen kroner i måneden denne vinteren. For andre, de som er ekstra sårbare og avhengig av bostøtte eller sosialhjelp, sier det seg selv at denne situasjonen er uutholdelig. Derfor fremmet Høyre allerede i oktober et forslag om å øke bostøtten og sosialhjelp for å hjelpe denne gruppen. Stortinget stilte seg bak dette, og regjeringen har fulgt opp. Det er bra. Men siden da har situasjonen forverret seg. Vinteren ser ut til å bli enda tøffere for enda flere.

Regjeringen har sagt at de jobber med nye tiltak, likevel presenterer de i dag ingenting nytt. Unntatt for de 100 000 som kvalifiserer for bostøtte, og et lån til studenter på 3 000 kr, mangler det fortsatt løsninger for alle andre som nå sliter med strømregningene, f.eks. de aller fleste barnefamilier, pensjonister og enslige med vanlige inntekter, som ikke tåler denne sjokkregningen. Derfor foreslo Høyre en løsning forrige uke som vil treffe de fleste, men likevel være målrettet mot dem som trenger det mest.

Regjeringen har nå brukt en og en halv måned på å jobbe med løsninger. Løsningen er fortsatt mer bostøtte, men for alle andre er det fortsatt i det blå, så mitt spørsmål er: Hva slags trygghet kan statsministeren her i dag gi disse familiene nå før jul?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:03:06]: Jeg deler representantens engasjement i denne situasjonen. Det er sterkt å høre historier fra familier, barnefamilier, pensjonister og studenter som opplever de høye strømprisene som rett og slett inngripende i livet sitt – de bekymrer seg, de kan sitte på kalde rom. Det gjør sterkt inntrykk. Derfor har regjeringen også vært opptatt av dette fra den overtok.

Vi gikk inn med vårt tilleggsnummer og økte kuttet i elavgiften, i tillegg til det regjeringen til representanten Bru la fram. Det betyr at det blir en henimot 50 pst. reduksjon i elavgiften i januar, februar og mars. Vi økte bostøtten – en bredt anlagt enighet her i Stortinget og skjermet opp mot sosialstøtten – og vi har i vårt tilleggsnummer også økt Enovas utbetalinger til å støtte husholdningene.

Så har vi jobbet med å finne gode løsninger som nå kan virkelig treffe i en ekstraordinær situasjon. Derfor har vi i dag lagt fram to ordninger som vi kjenner, som det går greit å sette i gang raskt – før jul, om Stortinget vil. Det er igjen en økning i bostøtten, som skal treffe dem som er mest rammet. Det er også en lån- og stipendordning som gir avlastning for studentene, som i tillegg opplever at de mister jobber på grunn av koronasituasjonen. Vi skal også ha en dialog med strømselskapene for å se på mulighetene for utsettelse av betaling.

Men: En bred løsning er ikke i det blå, den kommer om veldig kort tid. Den er ment å treffe husholdningene, oppfølgingen av Stortingets vedtak, dem som sliter. Vi skal ha en bred løsning som sørger for at staten, som tar ekstraordinære inntekter i denne strømkrisen, gir tilbake penger til husholdningene, som har ekstraordinære utfordringer, men den ordningen må være solid. Vi har altså ikke på 25 år hatt denne situasjonen, derfor må vi utarbeide en ordning som kan virke og virke raskt, og komme i gang i desember/januar. I løpet av timer eller en dag eller to er denne ordningen på plass. Den kommer til å treffe bredt, den kommer til å treffe husholdningene, og den kommer til å hjelpe husholdningene.

Tina Bru (H) [10:05:08]: Det er fint å høre at regjeringen igjen sender signaler om at ordninger er rett rundt hjørnet, men det har vi hørt ganske lenge, så vi får vel bare fortsette å vente i spenning.

Jeg håper også at dette er en ordning som vil treffe flere enn bare bostøttemottakere, f.eks., for det er flere som trenger hjelp nå, og det hadde vært fint om statsministeren kunne si noe om størrelsen på en sann type

ordning. For eksempel koster den løsningen man legger frem i dag, 600 mill. kr, men når staten og kommuner rundt omkring i landet tjener et tosifret antall milliarder på de høye strømregningene, penger fra helt vanlige husholdninger, synes da statsministeren at det er riktig og rettferdig at staten bare skal bruke en brøkdel av det på å kompensere de samme husholdningene? Eller kommer det nå en kraftig pakke, med store beløp, som hjelper dem som trenger det?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:06:06]: Nei, det er ikke rimelig at staten ikke skal kompensere det. Det er en ekstraordinær situasjon. Vi har ikke hatt en slik situasjon på de 25 årene vi har hatt det nordiske kraftmarkedet, og staten får høye inntekter. Derfor vil det være en kraftfull satsing, og det vil handle om milliarder. Men den skal treffe, og på samme måte som under koronakrisen, hvor vi trengte å lage ordninger – det tror jeg regjeringen til representanten Bru erfarte – er dette kompensasjonsordninger som man ikke har i utgangspunktet, så hvilken kanal skal man bruke. Vi er nesten i mål på det. Det vil handle om å komme inn i strømregningene til folk, til husholdningene, og legge inn en god kompensasjon som gjør at over et visst nivå, når vi har høye strømpriser, blir du kompensert. Men jeg vil at det skal treffe, og det skal være solid og etterrettelig. Da bruker vi de timene som trengs på å snakke med de delene av apparatet som skal levere dette, som skal få ansvaret for å gjøre det, og det er nær forestående. Da er det de kjente ordningene vi kjenner: bostøtte, studenter får hjelp – og en kraftfull pakke, som er rett rundt hjørnet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Tina Bru.

Tina Bru (H) [10:07:13]: Da antar jeg at det kommer en ny pakke, og jeg har veldig stor forståelse for at det kan være vanskelig å finne nye ordninger. Vi, da vi satt i regjering, hadde også god erfaring med det. Vi måtte lage ordninger i løpet av bare noen dager for å løse utfordringer rundt pandemien. Derfor synes jeg det er litt rart, for regjeringen har hatt så lang tid på seg. Dette er jo ikke en situasjon som oppsto denne uken, man har jo visst om dette ganske lenge. Jeg synes det er litt merkelig at ikke dette har vært tema i f.eks. budsjettforhandlingene med SV i Stortinget, for vi vet det trengs penger. Når statsministeren nå sier at det kommer til å være en pakke på milliarder, er spørsmålet hvordan dette skal finansieres, for jeg antar at man må ha penger fra et sted for å få det til. Så jeg lurer på: Er statsministeren åpen for rett og slett å omprioritere på eget budsjett? Vil man f.eks. omprioritere det flate kuttet i elavgiften som ikke treffer godt nok nå, til en kraftfull pakke? Vil man prioritere å bruke utbyttet fra Statkraft for

å treffe dem som har betalt for det høye utbyttet Statkraft nå har, eller skal man bruke mer oljepenger for å få dette til?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:08:14]: Jeg kommer tilbake til dette. Poenget er at staten og kommunene får store inntekter av disse høye prisene. Det er da et slags bytteforhold vi må se på i forhold til husholdninger som betaler for veldig høye strømpriser. Det er som sagt ekstraordinært. Vi kunne sett for oss at vi hadde hatt denne situasjonen for fem år siden, sju år siden, tolv år siden, og så tar vi i bruk den ordningen vi har. Nei, vi har denne ekstraordinære situasjonen nå. Da må vi lage et ekstraordinært tiltak for en ekstraordinær situasjon.

Men denne regjeringen ser vanlige folk. Den ser at vanlige folk som er utenfor bostøtteordninger, som er utenfor studentordninger, nå treffes så hardt at det blir en stor bekymring i hverdagen deres. Dem skal vi nå, og vi skal nå dem på en måte som er troverdig, og som avhjelper. Det hadde vært fint om vi kunne lagt fram dette på tirsdag, eller på onsdag. Vi skal legge det fram om veldig kort tid, kvalitetssikret, slik at vi er trygge på at det treffer godt.

Presidenten: Tina Bru – til oppfølgingsspørsmål.

Tina Bru (H) [10:09:13]: Jeg tror nok – gitt den utryggheten folk føler nå – at det er en litt fattig trøst å høre at ordningen er rett rundt hjørnet. I det minste tror jeg at folk skulle like å høre litt om hvordan det faktisk vil innrettes, for det er ulike måter å gjøre dette på. Det kan f.eks. dreie seg om å gi rabatt på en strømregning. Det kan også være slik at regjeringen jobber med en løsning man ikke kommer til å dra nytte av før man får skatteavregningen i juni. I så fall vil det ikke være nok nå, for man trenger kanskje pengene nå. Man trenger i det minste trygghet for at pengene kommer snart, og hvor stort beløpet er. Igjen må jeg nesten spørre: Kan statsministeren dele litt fra det arbeidet man nå gjør i regjering, hva slags konkrete løsninger de faktisk ser på, om den løsningen vil bety at folk kan forvente penger raskt, eller i det minste få trygghet for når pengene kommer og på hva slags måte de kommer?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:10:07]: Jeg kan bekrefte at dette kommer raskt. Det vil være penger som kommer i forbindelse med strømregningen man betaler – ikke via skatten.

Slike ordninger har ofte det ved seg at de skal være målrettede. Nå skal de være bredt anlagt, for alle husholdninger treffes av dette. Det kan ofte være med slike ordninger at noen som kanskje ikke var ment å være innenfor, kommer innenfor, og at det var noen man ville

ha innenfor, som kommer utenfor. Derfor må vi jobbe med å gjøre dette etter min mening bredt, for det treffer alle husholdninger. Det som er instrumentet for vanlige folk i dag, er at de betaler strømregninger til nettselskapet og strømselskapet sitt, og det er en god kanal å gå inn og gjøre dette via. Så jeg bekrefter: Dette er ikke noe man skal vente på til juni. Bostøtten og disse utbetalingene, hvis Stortinget og regjeringen får til et godt samarbeid, kan være ute før jul – og disse pengene bør kunne være ute rett over nyttår. Det er målet, og jeg tror en slik ordning kan komme på plass. Vi er altså i slutfasen med å kunne utarbeide den, og da vil det være en kraftfull pakke som treffer husholdningene og gjør hverdagen litt mindre vanskelig for vanlige folk.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:11:26]: Det er bra at det viser seg at det går an å få penger ut til en del av dem som trenger det mest, allerede før jul. Det er vi glad for, det er i tråd med det som SV sterkt har ønsket. Jeg ønsker å stille et spørsmål knyttet til det. For det første: Vurderer regjeringen også andre målrettede ordninger? Studentene er nevnt. Det er klart at vi er bekymret for de mange som har dårlig råd, men som ligger like over bostøttenivå. SV fremmet tidligere i høst et forslag om å lage en målrettet ordning også for dem, som ble nedstemt i Stortinget. Vurderer regjeringen det? Og i den forbindelse: Er statsministeren sikker på at den summen regjeringen nå legger opp til, 1 500 kr i måneden, er tilstrekkelig for å møte de strømutfordringene bostøttmottakerne har?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:12:14]: Jeg vil si at dette må legges til det som ble gitt på bostøtte tidligere i høst. Dette er også, som kommunalministeren sa i dag, en støtte som nå er varslet i måneder framover, så vi mener det vil være treffsikkert. De som mottar bostøtte, er også ofte strømkunder, så den ordningen jeg nå skisserer, som vi kommer med når det gjelder strømregningen, vil også gjelde dem.

Når det gjelder studenter, kan studenter som har strømregningen inkludert i husleieavtalen, være beskyttet hvis det er en fastavtale, men ellers er det mange studenter på hybler og i leiligheter som betaler høye strømregninger. De vil nå få støtte gjennom lån og stipend, økning på stipenddelen, og de vil få nytte godt av den ordningen vi nå skisserer.

Så får vi se på helheten i det sammen. Vi må følge denne situasjonen løpende, men jeg er opptatt av at den ordningen vi kommer med nå, skal være kraftfull, tydelig, hjelpe vanlige folk, bety noe for de regningene de skal betale, og lette den situasjonen som nå har oppstått.

Presidenten: Sofie Marhaug – til oppfølgings-spørsmål.

Sofie Marhaug (R) [10:13:29]: 11 mrd. kr er anslaget til Energi Norge på hvor mye staten får i økt utbytte, grunnrenteskatt og moms som følge av de skyhøye strømprisene. I dag får vi vite at regjeringen bruker usle 500 mill. kr på å øke bostøtten og sosialhjelpen for å hjelpe folk med å betale strømregningene. Samtidig er det en haug med folk med vanlig og lav inntekt som ikke får noe. Derfor lurer jeg på om statsministeren kan garantere at den pakken som kommer, treffer alle som trenger hjelp med strømregningen, og at den kommer før jul. Jeg lurer også på om den vil være på størrelse med de økte inntektene staten får fordi den melker norske husholdninger i en tid med skyhøye strømpriser.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:14:28]: Det er slik at statens inntekter fra strøm går opp og ned over årene. I 2020, da det var lave strømpriser, hadde staten lave inntekter. Nå er de veldig høye. Nå er de ekstraordinært høye, og derfor vil regjeringen gjøre det den gjør.

Ja – det må jeg må få lov til å si – den kommer til å treffe en haug med folk. Vi mener at den bør treffe alle som er strømkunder i dag, fordi alle er berørt. Da vil det være et mål i tillegg til de ordningene jeg nå har skissert, og det er igjen å si at kostnadene for bostøtten og studentene, som er på flere hundre millioner kroner, er én del av dette, men den satsingen vi nå snakker om, er en milliardsatsing, altså flere milliarder kroner. Det er ikke øre for øre i forhold til inntektene til staten, de kommer til å gå opp og ned, men det skal være en kraftfull pakke som treffer inn i hverdagen til strømkundene, slik at vi hjelper dem som er hardest rammet – det har Stortinget vedtatt – men vi ønsker også å hjelpe bredere enn det.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:15:40]: No går jo statsministeren veldig langt i å seie at ei løysing er like rundt hjørnet. Då er det freistande å seie at det har teke lovleg lang tid, men det ville eigentleg vore ein urettferdig kritikk, for regjeringa har allereie kome med ein del ulike ordningar som har kosta frykteleg mykje pengar. Ein har allereie brukt 3 mrd. kr på eit ufokusert, flatt kutt på elavgifta, som knapt nokon vil merke. Så har ein henta ut 2,3 mrd. kr i utbyte frå Statkraft og ikkje brukt det på dette i det heile, men på heilt andre ting, nemleg å starte nye, dyre universelle velferdsordningar. Hadde ein heller brukt dei pengane på å gje støtte til alle hushald som tener under 1,2 mill. kr, kunne kvar av dei fått 4 500 kr. Det ville ein merka.

Men vi får ta med oss det positive her, og det er at ein går langt i å seie at ei ordning er på veg, og at ho, så vidt eg skjønar statsministeren, skal treffe breie lag som faktisk har utfordringar med å betale, ikkje minst dei mange som no får permitteringsvarsel i ei tøff tid før jul. Så spørsmålet er enkelt: Kan statsministeren no garantere at folk får tilbake den tryggheta dei no treng, før jul?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:16:44]: Folk får trygghet før jul. Håpet er at de som mottar bostøtte, kan få penger før jul. Hvordan det er med studentene og utbetalinger – nå sitter høyere forsknings- og utdanningsministeren her: Det kommer også raskt. Tryggheten før jul med tanke på den ordningen jeg skisserer, kommer. Da har man trygghet for hva som ligger foran.

Men jeg har lyst til å si én ting: Vi har også laget et statsbudsjett for vanlige folk, som gjør at folk får mer igjen på skatten hvis man har vanlige og lavere inntekter – i motsetning til slik det var med den regjeringen som representanten Rotevatn satt i. Folk kommer til å erfare at en del viktige velferdstjenester, bl.a. knyttet til barnehage og SFO, blir rimeligere. Så det er også en del av totaløkonomien til folk: et budsjett som er innrettet for å avhjelpe det – i tillegg til de ordningene vi har laget gjennom høsten. Lavere elavgift i januar, februar og mars og to ganger grep knyttet til bostøtten – alle disse tingene må ses i sammenheng. Og så kommer det altså en bred ordning som nå utarbeides for første gang, som skal treffe strømkundene på en måte som avlaster denne ekstraordinært vanskelige situasjonen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:18:00]: Landet står midt i en strømkrise og en koronakrise. Vi står med en totalt handlingslammet regjering – i en krise som får store konsekvenser for både husholdninger og næringsliv. Toppen på kransekaka var da vi så at olje- og energiministeren reiste til USA for å snakke om havvind midt oppe i den situasjonen vi står i. Det var så umusikalsk at det var vanskelig å forstå at det går an.

Jeg er glad for at olje- og energiministeren er kommet tilbake, men dette er en situasjon man har hatt hele høsten på å løse. Man la fram et tillegg til statsbudsjettet med noen få øre i avgiftsreduksjoner, som ikke løser krisen. Man satt i forhandlinger i ukevis med Sosialistisk Venstreparti og kom ut med null og niks for å løse krisen.

Fremskrittspartiet har prøvd i hele høst å få denne salen med på å vedta tiltak. Vi har foreslått å fjerne moms og elavgift for inneværende år og neste år, men vi ble nedstemt. Vi har foreslått å utbetale 4 000 kr til alle husholdninger, nettopp for å slippe byråkratiet som gjør at det tar tid å betale ut penger, men vi ble nedstemt. Poenget vårt var å få pengene ut før jul. Vi har fo-

reslått å hastebehandle forslag om å ta kontroll med utenlandskablene, men har blitt nedstemt. Nå har vi enda et forslag til løsning: Konsesjonene til Statnett for de nye utenlandskablene til Tyskland og Storbritannia har en § 12:

«Olje- og energidepartementet forbeholder seg retten til å endre vilkårene i konsesjonen i konsesjonsperioden dersom allmenne hensyn gjør dette nødvendig.»

Vil regjeringen komme seg ut av handlingslammelsen og ta kontroll med eksporten av strøm, som vi har muligheten til å gjøre, og sikre at norske strømkunder ikke skal betale prisen for en feilslått og totalt uansvarlig klimapolitikk i Europa?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:19:58]: Jeg merker meg at alle Fremskrittspartiets forslag er stemt ned. Det skjer jo her i denne sal, så det vil jeg ikke kommentere ytterligere, jeg vil bare gjenta at det er feil, det bildet representanten gir av at vi har vært passive opp mot en strømkrise. Vi gikk altså inn med økt bostøtte, en av de første tingene var ekstraordinær utbetaling til bostøttemottakere. Vi kutter i elavgiften i januar, februar og mars, samlet – det er en reduksjon på 50 pst. Så foreslår vi økt bostøtte i desember og gjennom vinteren for å hjelpe dem som trenger det mest. Vi gir 100 mill. kr mer til kommunene for å legge til rette for økt sosialhjelp. Vi gir 3 000 kr ekstra i lån og stipend til studenter med strømutgifter. Vi kaller inn kraftselskapene for å se på mulig utsettelse av betaling, altså å fordele regninger utover året, og det kommer en ny kraftfull pakke til husholdningene. Så la meg bare sette det veldig tydelig på plass.

Norges energiutveksling med landene rundt oss har tjent oss vel. Det har gitt oss sikkerhet – at vi i tider hvor vi har hatt tørre år og lav dekning i magasinene, har kunnet ha utveksling. Det er et avansert system som kan gi oss muligheter til å importere kraft om natten og eksportere om dagen. Dette er et system Norge er koblet til, og som har tjent oss veldig godt.

Nå er det en ekstraordinær situasjon som jo ikke handler om at vi har mangel på strøm, men at det er en prissituasjon som rammer hele Europa knyttet til et stort energiskifte som skjer i Europa. Det er ikke noe Norge kan hoppe av, og det bør ikke Norge hoppe av. Denne oppkoblingen gir oss trygghet – det at vi har koblinger til Sverige, Russland, Danmark og europeiske land. Det er en trygghet for Norge. Men når den ekstraordinære situasjonen oppstår, setter vi også inn ekstraordinære tiltak som skal avhjelpe strømkundene på en måte som gjør at de kommer gjennom en tung vinter, og ikke får så høye utgifter at det virkelig går på helsa og økonomien løs.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:21:50]: Mange analytikere sier at dette er en krise som kan vedvare i mange år, og jeg merker meg at man ikke har tenkt å ta kontroll over kablene. Men for mange er denne strømkrisen dramatisk. Jeg får e-poster fra fortvilte mennesker som sitter hjemme i 12–14 grader. De sitter med pledd, de putter dynner og ulltepper i vinduene for å holde kulden ute. Studenter sitter på hjemmeeksamen med boblejakke og tjukke gensere. Linda har ikke råd til å feire jul, bake kake – hun har skrudd av kjøleskap og fryser. Det er fortvilte mødre som er redde for at de ikke har råd til å betale julegaver og kjøpe inn julemat til familien. Strømprisene smadrer økonomien til mange familier og enslige i Norge. Regjeringen har nå hatt hele høsten på seg, og det vi så langt har fått ut, er altså økt bostøtte – som går til under 100 000 av landets 2,5 millioner husstander – og lån og stipend til studenter.

Vil statsministeren si unnskyld til alle dem som nå fryser og er fortvilte fordi regjeringen ikke har kommet med noe hjelp denne høsten?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:22:58]: Jeg vil si til dem – og jeg får de samme mailene, kanskje noen av de samme som representanten Listhaug og mange andre – at situasjonen gjør dypt inntrykk på meg og på regjeringen. Den opptar oss, og vi jobber altså med å finne den ordningen som kan treffe strømkunder bredt. Derfor kan jeg bare gjenta: Det kommer en ordning som skal komme strømkundene til unnsetning; den ekstraordinære situasjonen som nå har oppstått med disse prisene, som gir staten inntekter, gjør det mulig å gi et håndslag tilbake igjen til strømkundene. Det vil avlaste situasjonen; det vil ikke løse den 100 pst. for alle, men det vil gi et vesentlig håndslag til familier.

Jeg vil ikke snakke ned bostøtten, som er viktig for spesielt utsatte grupper, heller ikke snakke ned støtten til studentene, men de er strømkunder, og de kommer i tillegg til å få dette håndslaget, som skal være virkningsfullt og gi dem trygghet inn mot jul og utbetalinger rett over nyttår.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Sylvi Listhaug.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:23:54]: Det er ikke bare husholdningene dette er dramatisk for. Næringsdrivende er også knallhardt rammet. Riis Gartneri på Kjeller produserer 1 million blomsterpotter per år. De har snart vært gjennom to år med korona, mangel på arbeidskraft, og nå får de en strømpriskrise på toppen av dette. Tove skriver til meg at hun er uvel av bekymringene. Energikostnadene hennes kan øke med 2 mill. kr; hun har budsjettet med 900 000 kr. Og som om ikke dette er nok, sender også Arbeiderparti–Senterparti-

regjeringen en ekstraregning til Tove og andre gartnerier: 270 000 kr utgjør det for henne årlig i CO₂-avgift. Dette er en næring som er helt avhengig av CO₂ for å få vekst og økte avlinger.

Hvorfor slår regjeringen beina under en næring på denne måten, og vil regjeringen komme med tiltak rettet mot næringer som er hardt rammet av strømkrisen også?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:24:54]: Det har over tid vært en fordel for norsk næringsliv og industri at vi gjennomgående har hatt lavere energipriser enn landene rundt oss. Vi har en sikker tilgang på fornybar kraft, vi har en kraftsituasjon som gjør det mulig for næringslivet vårt både å ekspandere og å gjøre det med lave utslipp. Vi vil tilbake dit. En viktig del av den krisen vi er i nå, må jo også være å se på hvordan vi kan øke produksjonen av fornybar kraft i Norge. Det har vi muligheten til. Det går ikke an å følge oppskriften til representanten Listhaug, som ikke vil ha vind fra land, ikke vil ha vind fra hav. Da går ikke dette opp. Vi må ha en politikk som skaffer oss mer kraft i ordnede former fra land, og en storstilt satsing på havvind. Vi må også se på hvordan vi kan utnytte mer av vannkraften vår. Da kan vi over tid trygge vårt næringsliv, slik at de er sikre på å ha tilgang på fornybar kraft. Dette er en krise som treffer Europa nå. Vi har tiltak vi må ta nå, vi ønsker en energikommisjon som ser gjennom dette fullt og helt, slik at vi kan skaffe mer fornybar kraft i årene som kommer.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:26:00]: Fremskrittspartiet er imot vindkraft på land fordi det raserer norsk natur, med mindre innbyggerne i flertall i folkeavstemning sier ja til det. Fremskrittspartiet har også fremmet forslag om å bygge ut mer vannkraft, ikke minst for å se på vernede vassdrag og hvordan de kan utnyttes.

Fremskrittspartiet brukte de første ukene vi var i regjering, på å fjerne arveavgiften, eller «skatten på død». Arbeiderpartiet og Senterpartiet har brukt tiden sin på å øke drivstoffavgiftene – bensin og diesel er skyhøyt priset allerede – øke bilavgiftene, øke egenandelene til syke mennesker med 600 mill. kr. Dette kommer på toppen av rekordhøye strømpriser som regjeringen ikke håndterer, økte matvarepriser og den økende renten vi har i landet. Økonomien til folk flest angripes fra alle hold, og statskassen fylles opp: 30 mrd. kr bare på strøm. Var det dette Arbeiderpartiet og Senterpartiet mente i valgkampen – vanlige folk sin tur til å betale rekordhøye skatter og avgifter inn i statskassen?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:27:02]: Jeg har en helt annen lesning av situasjonen for vanlige folk. To

av tre får altså lik eller lavere skatt og lavere avgifter sammenlignet med den tiden representanten Listhaug satt i regjering. Det kommer økte bevilgninger til sykehusene, det kommer økte bevilgninger til kommunene, som trykker velferden til folk nær der de bor. Vi stopper privatiseringen i helsevesenet som gjør at du må ha god økonomi for å sikre deg trygg helsehjelp. Nå får de med lavere og midlere inntekter skattelettene. Vi som ligger over, må betale noe mer. Det er rettferdig. Det gjør Norge mer produktivt, mer deltakende, gir muligheter til flere til å kunne leve et liv hvor de også kontrollerer egen økonomi.

Når vi er så opptatt av å ha et ordentlig tiltak på strøm, er det for å følge opp vedtaket her i Stortinget i forrige uke. Vi skal treffe dem som rammes hardest, men det er mange; det er husholdninger rundt omkring i Norge som nå har høye strømutgifter. Dem skal vi nå med en god ordning. Det er en annen oppskrift enn Fremskrittspartiets – det kan jeg underskrive på – men den skal være treffsikker, og den kommer, og den kommer til å gi folk trygghet.

Presidenten: Roy Steffensen – til oppfølgingsspørsmål.

Roy Steffensen (FrP) [10:28:15]: Representanten Listhaug nevnte USA-turen til olje- og energiministeren. Jeg har tenkt å følge det sporet litt, for næringsministeren reiste også til USA. Det er altså i en situasjon der vi har rekordhøye strømpriser og folk er bekymret for om de klarer å betale regningene sine. Samtidig som næringslivet og spesielt serveringsbransjen opplever et ras av kanselleringer, velger både olje- og energiministeren og næringsministeren å reise til USA istedenfor å bedrive krisehåndtering her hjemme.

Den nye regjeringen har vaklet i håndteringen av disse krisene fra dag én. Jeg er derfor nødt til å spørre: Var reisene til USA noe som statsministeren ba statsrådene om å gjennomføre, eller var det at reisene ble avbrutt, noe statsministeren ba dem om å gjøre? Eller er dette noe de har funnet på helt selv? Uansett vil jeg veldig gjerne ha en vurdering fra statsministeren av om det var klokt av statsrådene å reise til USA mens de istedenfor burde vært her og drevet krisehåndtering.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:29:17]: Ja, jeg ba dem dra. Jeg ville gjort det igjen. De er ute og representerer Norge, fremmer våre handelsinteresser, våre langsiktige politiske interesser og handelsinteresser når det gjelder å sikre landet både inntekter, arbeidsplasser og velferd.

Ja, jeg ba dem komme tilbake da vi så konsekvensene av omikronvarianten og behovet for innstramninger som rammet deler av næringslivet. Olje- og energimi-

nisteren kom også tilbake grunnet smittesituasjonen, som gjorde at det var nødvendig å ha politisk ledelse tilbake i Olje- og energidepartementet. Men det er ikke sånn at når en statsråd er på reise, så gjøres ikke statsrådens arbeid. Telefonen virker, departementene virker, regjeringen virker, og vi har arbeidet på høyt gir med ordningen som nå kommer når det gjelder strøm, med olje- og energiministeren i spissen. Det er det hun som har frontet og utarbeidet, med støtte fra regjeringens medlemmer.

Hvis vi skal si at vi skal ha alle mann hjemme når det er vanskelige situasjoner, tror jeg ikke vi ivaretar norske interesser, med et så utadventt land som vi er. Vi kan fullt og helt klare å håndtere det på denne måten.

Presidenten: Roy Steffensen – til oppfølgingsspørsmål.

Roy Steffensen (FrP) [10:30:24]: På tross av at telefonene virker, har de i hvert fall valgt å komme tilbake. Det er jo bra.

Fra NTB kan vi lese at næringsministeren skal møte partene i arbeidslivet for å drøfte nye tiltak for dem som blir rammet av det statsministeren lanserte på pressekonferansen i går. I november i fjor sa Støre:

«Men det forbauser meg at regjeringen ikke har forberedt et klarere opplegg når de går ut med nye innstramminger ...»

Omtrent samtidig sa nåværende finansminister Slagsvold Vedum:

«Vi trenger en kriseplan, ikke klattvise krisepakker.»

Nå ser det ut som at heller ikke regjeringen Støre har forberedt et klarere opplegg, og at også de jobber med klattvise krisepakker framfor en kriseplan. Fremskrittspartiet forventer at noe av dette som nå drøftes i disse klattvise krisepakkene, er tiltak som ikke stenger næringslivet ned, men heller bidrar til å holde hjulene i gang. Vi må gjøre alt som står i vår makt for å unngå konkurser og oppsigelser, og Fremskrittspartiet håper at vi kan få avklart om lønnsstøtteordning er noe som nå er på bordet.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:31:29]: Jeg har en helt annen opplevelse av det som har vært utspillet vårt nå. Vi har truffet inngripende tiltak for å få ned smitten. Vi har ikke stengt ned. Det er behørig lagt vekt på at det ikke er nedstenging, men det er kontaktreduserende tiltak. Så det er fortsatt mulig å ha aktiviteter gjennom hele økonomien.

Vi var opptatt av at når man kommer med slike tiltak, må det være kompensierende tiltak for folk og for næringsliv. Jeg har respekt for at den tidligere finansministeren trengte tid for å utarbeide en kompensasjons-

ordning for næringslivet. Kritikken vår i fjor høst var at man hadde ulike kompensasjonsordninger, og da behovet meldte seg igjen, hadde man ikke en opp og stå. Vi bruker den som ble avvirket i høst, og setter den i kraft med en gang, i november og desember. Nå vet vi at det er en ordning der, man kjenner den – noen justeringer i satsene, og så er den der.

Vi har reaktivert ordningen for kulturlivet. Vi har reaktivert og styrket støtten som går gjennom kommunene. Og næringsministeren kommer til å ha samtaler med partene om innretningen av det. Hvorvidt lønnstilskudd kan bli et element som kan gå inn i ordningene, får vi ha dialog med partene om. Men det er ordninger på plass som skal beskytte både bedrifter og folk.

Presidenten: Lars Haltbrekken – til oppfølgings-spørsmål.

Lars Haltbrekken (SV) [10:32:49]: De eksplosive strømprisene bekymrer mange. Den 1. januar kommer regjeringen med en ny nettleieordning som vil kunne komme på toppen av de eksploderende strømprisene. Ordningen som er foreslått, vil for mange kunne bli en ekstrautgift og også et hinder for å satse på energieffektivisering og egenproduksjon av strøm. Ordningen skaper usikkerhet, og vi vet ikke akkurat hvordan den vil slå ut for de enkelte. Dette er noe som vi i SV mener man må vente med å innføre til man har en bedre oversikt over konsekvensene av det, og en bedre innretning på den ordningen. Spørsmålet mitt til statsministeren er om han vil sørge for å utsette den nye nettleieordningen og sørge for et bedre system, og ikke gi folk et nytt strømsjokk i januar.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:33:57]: Vi har ikke planer om å utsette den ordningen. Vi mener at det er en ordning som kan oppmuntre til å bruke strøm i løpet av døgnet på en måte som også kan virke for energiøkonomisering. Det er viktig at de tiltakene vi nå treffer, hvor vi avlaster folk for kostnaden, og det kommer som sagt en kraftfull pakke, fortsatt opprettholder folks vilje og evne til å bruke strøm i løpet av døgnet på en måte som tar fordel av de tidspunktene hvor prisene er lave. Vi har ikke vurdert å utsette det. Vi mener at det er en ordning som kan tre i kraft fra januar.

Presidenten: Sofie Marhaug – til oppfølgings-spørsmål.

Sofie Marhaug (R) [10:34:48]: Jeg vender tilbake til denne brede pakken som kommer, for fra 1. januar kommer det også en egen pakke. Det kommer en økning i nettleien som det store strømselskapet Elvia sier vil være så stor at den vil nulle ut kuttene i elavgiften. Det kommer en rushtidsavgift på strøm, som spørren

før meg akkurat refererte, og kapasiteten på North Sea Link vil doubles. Slusene til det europeiske strømmarkedet vil åpnes.

Derfor lurte jeg på om statsministeren kan garantere at den brede pakken som kommer, ikke kommer til å bli ødelagt av den andre drittpakken som kommer til vanlige folk fra 1. januar – i form av rushtidsavgift på strøm, økt nettleie og økt eksport?

Presidenten: Presidenten vil foreslå at vi unngår ordet «dritt».

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:35:49]: Da skal ikke jeg gjenta det. Ordningen skal gjøre det mindre belastende og mer håndterlig å ha de høye strømnregningene vi har nå. Den kommer til å gjøre det bedre for husholdningene å håndtere den situasjonen at vi i Norge stort sett fyrer husene våre med strøm, og at vanlige husholdninger skal få lettelse i den situasjonen som nå er med de høye strømutgiftene.

Det er vanskelig i dag å si hva konsekvensene er på prisene av den ene og den andre utenlandsforbindelsen. Det skal ikke bygges nye kabler i denne perioden; det har denne regjeringen bestemt. Vi skal ha offentlig kontroll over de kablene vi har til utlandet. Vi er bundet opp med landene rundt oss; det er klokt for Norge over tid. Så skal vi sørge for at strømkundene kommer ut av denne ekstraordinære situasjonen med et håndslag fra fellesskapet som gjør at det blir en bedre økonomi i hverdagen for dem.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:37:00]: Det var en tung kveld i går da det kom nye inngripende smitteverntiltak. Jeg synes regjeringen fikk en del pussig kritikk fra de borgerlige i går rundt dette med smittevern. Det bar for mye preg av spill og kritikk for kritikkenes skyld og skygger også for det som vi mener det er grunn til å stille regjeringen noen kritiske spørsmål rundt, nemlig innretningen på de økonomiske støttetiltakene.

Nå gjeninnføres en kompensasjonsordning som det er veldig god grunn til å se kritisk på. Pandemien ble under forrige regjering en forskjellskrise fordi man førte en politikk som i altfor stor grad ga store summer til dem på toppen av det norske samfunnet, samtidig som det gikk bra for mange av dem, mens arbeidsfolk betalte prisen for krisen. Det som mange har påpekt, er at kompensasjonsordningen nettopp endte opp med å fordele for mye til de store og rike, i tillegg til at den har noen andre krevende sider, nemlig at den i praksis deler ut støtte til bedrifter som da innskrenker sin aktivitet. Det er derfor bl.a. LO har vært tydelig på at de helst ønsket seg en lønnsstøtteordning, en ordning som i stedet beta-

ler for å holde folk i jobb. Nå er arbeidsløshetsspøkelset tilbake for mange, ikke minst hotell- og restaurantarbeiderne våre, som har hatt utrolig mange tøffe runder gjennom pandemien, og som nå igjen frykter for jobbene sine. Da er vårt spørsmål: Hvorfor ikke, som fagbevegelsen har bedt om, lønnsstøtte i stedet for kompensasjonsordning – eller i hvert fall i tillegg til kompensasjonsordning?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:38:56]: Jeg er enig i at kompensasjonsordningene slik de var, fikk utslag som ikke var heldige. Jeg tror SV og Arbeiderpartiet var enige om at f.eks. det å stille krav om ikke å ha utbytte, høye bonuser, høye lønnsøkninger osv. burde inn i avtalen med dem som fikk støtte. Det ble nedstemt her i Stortinget.

Det vi har vært opptatt av nå, er å ha en ordning som raskt trer i kraft. I forrige uke hadde vi ikke sett for oss at vi skulle ha nasjonale inngripende tiltak. Det er omikronvarianten som har gitt oss et bilde som krever disse tiltakene nå – det er jo det som i henhold til Bjørn Guldvog er en gamechanger i denne situasjonen. Da var det riktig å ty til den ordningen som er der, som kommer raskt opp og står – den er kjent. Det gjøres endringer i det når det gjelder omsetningsfall osv., som skal treffe bedre i situasjonen vi er i i dag.

Så er jeg opptatt av de ordningene vi har, og som vi nå tar i bruk, f.eks. for kulturlivet. Kulturlivet er blant dem som blir mest rammet. Der har vi gjenopplivet den garantiordningen de har, som de kan få gjennom neste halvår – den skal vare fram til sommeren. Kulturlivet er opptatt av at man i tillegg bør se på et element som man kaller stimuleringsordninger, dvs. at man kan ha arrangementer – ikke med fullt publikum, men som det allikevel er mulig å gjennomføre. Dette er de typene innspill vi nå må ta, og statsrådene på de ulike områdene vil ha kontakt med sine ulike sektorer for å lytte på det, også i kontakt med de store organisasjonene – Virke, LO og NHO.

Så vil vi lytte til deres innspill til dette med lønnstilskudd. Det er heller ikke noe som vi bare kan innføre i en ordning over natten, så det må vi ha dialog om og se hvordan dette kan passe. Men jeg er helt enig med representanten Lysbakken i at nå som vi har tiltak – vi får jo håpe at dette er tiltak som ikke skal vare altfor lenge – er det viktig å unngå at folk blir permittert og mister jobben. Vi har for øvrig også besluttet å forlenge dagpenge-regelverket ut januar, for å gi sikkerhet for arbeidsfolk i den situasjonen som nå har oppstått.

Audun Lysbakken (SV) [10:40:58]: Det siste er bra, både det og ordningene for frilansere var noe SV savnet i går kveld, men jeg oppfatter da at regjeringen har sagt fra om at begge deler skal videreføres. Det er bra. Jeg

tror det er viktig at det sendes signal om at så lenge krisen varer, vil også nødvendige tiltak for dem bli videreført.

Det er bra om regjeringen går i dialog med partene, men jeg skulle ønske at regjeringen kunne kommet med en tydeligere positiv holdning til lønnsstøtte og lønnstilskudd nå, for det er mulig å rulle ut et system for det raskt. Det er ikke minst også et veldig sterkt ønske om det fra LO.

Kan statsministeren gi et signal om hvorvidt det er noe som vurderes eller har vært til vurdering i regjeringen, og som det går an å diskutere i forbindelse med at Stortinget må finne løsninger rundt kompensasjonsordningen?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:41:56]: Jeg mener absolutt at det er noe vi kan diskutere, og jeg vet at mens vi møtes her nå, møter næringsministeren partene. Men mitt poeng er at da vi besluttet oss for tiltak som i sum er slik at de får betydning for en del næringsvirksomhet, var det viktig å få opp ordninger raskt. Da kunne vi ikke gå veien om noe som måtte utredes og vurderes, og som ikke var ferdig pakket. Men, som sagt, på de ulike områdene – enten det handler om kollektivtrafikk, kultur, reiseliv, uteliv, restaurantbransjen eller næringslivet for øvrig – har vi aktiv kontakt med partene for å lytte ut dem. Så får vi se om det på en rask måte er mulig å gjøre endringer som ivaretar noen av deres interesser.

Jeg opplever at det hos både LO og NHO er et ønske om å vri ordningene i retning av å bevare kompetanse. Dette er ikke en type krise hvor vi skal være redde for å låse inne kompetanse. Det er snarere en større fare for at man kan miste kompetanse ut av en næring som man håper å kunne få tilbake i full virksomhet på kort tid.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [10:42:57]: Vi mener nok at det hadde vært mulig å rulle ut en lønnstilskuddsordning med en gang, men det er godt at regjeringen vil vurdere det. Når regjeringen først har kommet med et forslag om å gjeninnføre en variant av kompensasjonsordningen, er spørsmålet hvor de viktige sosiale kravene som SV og Arbeiderpartiet sammen etterlyste da vi var i opposisjon, er. Vi vet f.eks. at til tross for at høyre-regjeringen igjen og igjen forsikret om at utbytteforbud var irrelevant, for det var ingen som kom til å ta ut utbytte, viste det seg at store summer ble tatt ut i utbytte – stikk i strid med det den forrige regjeringen sa. For oss – og dette tror jeg at jeg har veldig mange folk rundt omkring i landet med meg på, ikke minst alle dem som gjennom permitteringer og arbeidsløshet har betalt

den høyeste prisen for krisen – er det utrolig viktig at Høyres feil i krisehåndteringen ikke kopieres.

Så hvorfor har regjeringen ikke i denne omgang kommet med et forslag om utbytteforbud i kompensasjonsordningen?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:43:58]: Det er fordi det er en ordning som er innført med tanke på tiltak som skal vare i fire uker. Det er altså de siste par ukene av dette året og de to neste, på nyåret. Men det er helt åpenbart et tema vi kommer til å komme tilbake til når vi kommer over nyttår, hvis det er på tale å forlenge ordningene og gjøre justeringer i dem. Da vil vi ta det opp og belyse det for fullt. Holdningene våre er de samme som de var da.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:44:39]: Vi er nå i en situasjon der Stortinget, i vannkraftlandet Norge, som altså buldrer av evig fornybar kraft, må bevilge krisestøtte for å hjelpe folk med strømmregningene. I et land der produksjonskostnaden på strøm er fra 5 til 20 øre per kilowattime, betaler folk nå opp mot 5 kr per kilowattime. Årsaken bør ikke overraske: De andre partiene har bygd Norge stadig tettere inn i et europeisk strømmarked med langt høyere energipriser enn vi har hatt i Norge, og for hver nye utenlandskabel som bygges, smitter høyere europeiske strømpriser i stadig større grad over på norske strømpriser.

I oktober ble utenlandskabelen North Sea Link åpnet. Eksporten gjennom kabelen har gått for fullt samtidig som Norge har ekstrempriser og synkende fyllingsgrad i magasinene. Opp mot 40 pst. av norsk nettoeksport av strøm har gått gjennom North Sea Link fram til nå, og foreløpig går kabelen kun for halv kapasitet – til jul skal den gå for full kapasitet.

Rødt mener at strømmarkedet må reguleres. Kraft til å sikre lys og varme i hus og hjem og ikke minst i industrien er for viktig til at det kan være prisgitt et kommersielt marked. Det trengs politisk vilje til styring og regulering. Den viljen vet vi at historisk sett har vært i Arbeiderpartiet, men hittil har energiministeren avvist enhver tanke om regulering av strømeksporten ut av landet.

Er Støre av samme oppfatning? Er det utenkelig for Arbeiderpartiet å regulere strømeksporten så vi unngår ytterligere økning i strømprisene og ytterligere tapping av vannmagasinene?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:46:30]: Når jeg hører på representanten Moxnes, høres det ut som om hele vårt kraft- og elektrisitetssamarbeid med verden rundt oss er en rent markedsdrevet sak. Det er vel knapt

noen sektor som har vært mer regulert og planlagt for utbygging og forsikring med statlig eierskap og kontroll.

Poenget er at vi med våre koblinger mot nordiske naboer, mot Russland i nord og mot Europa har en sikkerhet. I tider hvor det er krevende hos oss, kan vi importere, og så kan vi eksportere. Det tjener fellesskapet gode penger på, tradisjonelt, og vi har også sikkerhet for at vi har gode forsyninger.

Vi skal se på konsekvensene krafteksporten har på priser, og det er vanskelig nå i denne situasjonen med høye priser å sette to streker under det svaret. Men det har vært antydning fra Statnetts side at disse kablene til England over tid kan bety 2 til 4 øre i økt pris – jeg skal ikke slå fast hva det svaret med to streker under er. Men til konsekvensene av å si at når vi ønsker å få ned prisene, stopper vi eksport til utlandet: Hvis hvert land i Europa begynner sånn, blir Norge skadelidende. Vi har avtaler, forpliktelser og trygghet ved at vi er i et strømmarked med våre nordiske naboer. Det har vi hatt siden 1990-tallet, det har over tid sikret oss lave priser, og jeg tror at over tid er det fortsatt i Norges interesse at vi er koblet opp på en forutsigbar måte, og at våre partnere vet hva det er de kan stole på når det gjelder Norge.

Men så mener jeg det er en stor oppgave for oss å sikre mer fornybar kraft – til hydrogenproduksjon, til havvind, til norsk industri som er kraftbearbeidende industri. Da må vi ta grep som representanten Moxnes er imot: Vi må bygge ut havvind, vi må bygge ut vind på land – under ordnede former – og vi må se på vannkraften. Vi trenger mer fornybar kraft, og det må vi ha politisk vilje til å gjennomføre.

Bjørnar Moxnes (R) [10:48:20]: God dag, mann, økseskaft – vi fikk full forsyningssikkerhet i 1993. Det nye er at vi har fått kabler, North Sea Link til England og Nord-Link til Tyskland, som altså dramatisk øker eksportkapasiteten ut av landet vårt. Dette vet jeg at Støre nok er klar over – det er noe helt annet enn det vi hadde tidligere, som altså var nødvendig for en nødvendig kraftutveksling. Nå har vi altså en enorm eksportkapasitet.

Så er spørsmålet til en sosialdemokrat: Er det vilje til å kunne regulere eksporten av strøm for å få ned strømprisene, for å sikre forsyningssikkerheten? Det er jo også en unntaksklausul i EØS-avtalen, artikkel 112, «dersom alvorlige økonomiske, samfunnsmessige eller miljømessige vanskeligheter som kan vedvare, er i ferd med å oppstå i en sektor». Vel, er vi ikke der nå at vi har slike alvorlige økonomiske og samfunnsmessige vanskeligheter, og at det dermed er rom for politisk regulering og styring av dette?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:49:26]: Det vil tjene Norge, strømkundene og næringslivet vårt veldig

dårlig om vi nå melder til Europa at vi går ut av det samarbeidet som binder Europa og Norden sammen i et strømmarked, og så skal vi treffe tiltak for oss, og så vil de andre si at da vil de treffe tiltak for seg. Over tid er det en dårlig løsning for Norge, det er ikke noe regjeringen går inn på, og det er ikke et sosialdemokratisk svar. Et sosialdemokratisk svar er å sørge for at vi fortsetter å fordele rettferdig i Norge, at vi en tid nå med ekstraordinært høye inntekter for staten på grunn av strøm fordele slik vi nå kommer til å gjøre – ut til strømkundene, slik at de kan håndtere hverdagen. Et sosialdemokratisk svar er å planlegge for industriutvikling hvor vi har fornybar kraft – som vi skal utvikle, som krever beslutninger og investeringer, og som fellesskapet tar føringen på, slik at vi får mer fornybar kraft i vår kraftfordelende industri. Men det er ikke å bryte avtaler vi har med andre land, og det er ikke å si at nå får hvert land klare seg selv, for over tid vil Norge tape på det.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:50:42]: I går hadde regjeringen pressekonferanse med nye tiltak med hensyn til koronapandemien og også tiltak overfor næringslivet. Men den pressekonferansen har forsterket og skapt en voldsom usikkerhet i utelivsbransjen, reiselivet og kulturlivet. Det har den gjort her i byen og ellers i landet. Det som skjer, er at man har masse avlysninger, julebord avlyses, arrangementer avlyses, man har en situasjon hvor permitteringsvarsler nå sendes ut.

Fra regjeringens side kom man med en utvidelse av kompensasjonsordningen. Det er bra. Samtidig er de vage og uklare når det gjelder lønnskompensasjon, som ville hatt en betydning nå. Det er ingenting om utsatte skatte- og avgiftsinnbetalinger. Det er ingen initiativ for å finne løsninger som kan gjøre at arbeidsgiverperioden ved permitteringer kan bli kortere eller også utsettes. Det eneste regjeringen så langt har kommet med som kan komme raskt, er 200 mill. kr, som jo ble avsatt av forrige regjering i revidert budsjett i vår, hvor det er igjen midler som kan brukes via den kommunale kompensasjonsordningen, som kan deles ut. Det er også beskrivelse om at det vil komme 1 mrd. kr til den kommunale ordningen.

Mitt spørsmål blir: I fjor var vi i en lignende situasjon. Da fant flertallet – det blå-grønne flertallet på Stortinget – en løsning via nysalderingen, der vi bevilget 250 mill. kr direkte ned til kommunene. Det ga en umiddelbar effekt i utelivsbransjen. Er statsministeren åpen for at Arbeiderpartiet og Senterpartiet kan være med på en lignende løsning i år, for å få pengene raskt ut?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:52:44]: Denne kommunerammen er styrket i forbindelse med nysal-

deringen, og vi varsler altså 1 mrd. kr i tillegg, fordi kommunene da kan treffe dette ganske godt når de er tett på.

Jeg vil minne om at det verste for vårt uteliv ville vært om vi ikke traff tiltak i går. Det verste for vårt uteliv ville vært å si at omikronvarianten får komme og gå, vi vet ikke helt hva den betyr, og så får vi en eksplosiv økning i smitte. Da får vi nedstenging. Det har vi ikke vedtatt nå. Det er fortsatt mulig å gå på julebord, det er fortsatt mulig å gå ut, men man må følge de reglene som gjelder på de enkelte utestedene. Vi har vært opptatt av ikke å stenge ned, men vi rammer inn de bestemmelsene som er når det gjelder å holde avstand. Det er nødvendig. Som Holden-utvalget påpekte, er det viktig å tenke på de samfunnsøkonomiske interessene i forbindelse med pandemihåndtering. Det verste for samfunnsøkonomien er at smitten går fritt og helsevesenet bryter sammen. Det får store konsekvenser.

Vi har på kort varsel gjenopplivet den kompensasjonsordningen som har vært. Den er tilgjengelig, den er kjent. Vi har utvidet dagpengeperioden én måned for arbeidsfolk og selvstendig næringsdrivende, og vi har i dag dialog med de ulike organisasjonene i samfunnet for å ha tiltak på plass.

Jeg er opptatt av her og nå, men det er ikke slik at da de forskjellige smitteverntiltakene kom under regjeringen Elvestuen var en del av og støttespiller til, kom tiltak parallelt med smitteverntiltak. Tvert imot kom de lenge etter, og de ble stort sett utformet her i Stortinget. Nå har vi en pakke som er lagt fram. Vi treffer de ulike ordningene. Vi skal lytte til kulturlivet, vi skal se på hvordan disse ordningene treffer, og gjøre eventuelle justeringer og omorganiseringer slik at de treffer best mulig. Så får vi håpe at dette er tiltak som ikke skal vare altfor lenge, og at vi kommer oss igjennom og kan komme tilbake til en situasjon som er mer normal. Intet ville være bedre enn det, men da krever det at vi også treffer tiltakene nå, og at vi slutter opp om dem.

Ola Elvestuen (V) [10:54:41]: Det hjelper ikke at statsministeren sier at man kan gå på julebord. Det som er situasjonen, er at de avlyses – og de avlyses mange steder. Det er ingen tvil om at det som nå skjer, er at inntektene blir borte, særlig i utelivet. Dette er inntekter i desember, og som man mange steder er avhengig av for å klare seg godt også resten av året. Det er det som nå blir borte. Det som vil være avgjørende i den nærmeste tiden for hvorvidt permitteringsvarslene også vil komme i år, er hvilke signaler regjeringen kommer med. Da løper dagene. Det er 14 dager, og så begynner utgiftene å gå for disse bedriftene.

De blir mitt spørsmål: Vil statsministeren ta et initiativ – og det må være overfor LO, NHO og partene – for å

sikre at man kan få dagpenger fra første dag, at de nå kan utvide ordningen slik at tidligere nedstengte bedrifter slipper arbeidsgiverperioden nå når de må stenge ned? Det ble gjort i vår, ut september, men nå er det tilbake.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:55:49]: Det jeg er opptatt av, er at vi ikke nå har ordninger som stimulerer til mer permittering enn nødvendig. Jeg håper varigheten på det vi nå har vedtatt av smitteverntiltak, ikke skal bli så altfor lang. Det vet vi ikke, men vi må ha beredskap for det. Jeg håper at de mest utsatte bedriftene finner mulighet til å holde kontakt med dem som jobber, slik at man slipper å permittere. Vi har en situasjon i norsk økonomi i dag der økonomien går bra, det er høy aktivitet, mange bedrifter tjener gode penger, men det er sektorer av samfunnet som blir hardt rammet. Derfor er vi opptatt av at det er tiltak tilgjengelig for dem. Vi har brukt kompensasjonsordningen, som er kjent. De selvstendig næringsdrivende får en ordning. Vi diskuterer med partene hvordan vi kan innrette det best mulig, slik at vi ikke mister kompetanse i disse viktige næringene.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Guri Melby.

Guri Melby (V) [10:56:50]: Smittevernstiltakene som ble presentert i går, var basert på faglige råd, og det er vel ingen her som egentlig bestrider behovet for den type tiltak. Det jeg mener er viktig at vi nå diskuterer, er for det første hvordan vi skal leve med dette over lengre tid. Og for det andre: Hvordan skal vi greie å bøte på de negative konsekvensene? Nå har det vært mye snakk om kompensasjon for næringslivet, det er viktig. For de fleste av oss er det kjedelig at julebord og sånt blir avlyst – men det går jo bra, vi klarer oss. For mange andre er det en del arrangement som nå blir avlyst, som kanskje er en av de få tingene de har å glede seg til. Vi fikk nyheten tidligere i uken om at Alternativ Jul nå blir avlyst fordi det ikke er mulig å ta imot så mange gjester som man pleier. De skal få til noe utendørs, men vi skjønner alle sammen at det ikke blir et like omfattende tilbud.

Spørsmålet mitt til statsministeren er derfor: Hva er regjeringens plan for å sørge for at de rusavhengige og andre av de mest vanskeligstilte i samfunnet vårt får en jul de kan glede seg til, og for at de tiltakene som er rettet mot de aller mest vanskeligstilte, blir opprettholdt på tross av smitten?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:57:57]: Det er gode spørsmål, og vi husker fra den forrige perioden med nedstenginger og innskrenkninger at det var sårbare mennesker som kom i en mer sårbar situasjon. Vi husker også at forskjeller som var der før, ble forsterket

av pandemien. Det var også mange sårbare mennesker som ikke ble sett og hørt, for de har ikke sterke talspersoner. Det er regjeringen oppmerksom på.

Så vil jeg håpe at de rammene vi nå har lagt, gjør det mulig å ha sosiale møtearenaer, ha aktiviteter og se folk. Det er helt klart at innenfor de bestemmelsene vi har fattet, er det ikke nedstenging. De organisasjonene, myndighetsrepresentanten og ordningene som jobber opp mot folk som sliter med rus eller andre sosiale problemer, er ikke stengt ned, de fungerer. Jeg har den tro at de kjenner erfaringen med smittevernsreglene og kan håndtere den nærkontakten og de aktivitetene som skal til for at denne gruppen blir minst mulig skadelidende.

Presidenten: Linda Hofstad Helleland – til oppfølgingsspørsmål.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:59:18]: Nå melder hotellene, restaurantene og utelivsbransjen om at avbestillingene renner inn, og det i en tid med førjul og romjul som skulle hente inn mye av inntektene som er tapt det siste halvannet året. Får ikke bransjen gjester, får de heller ikke inntekter, og det er vanskelig å betale lønn til dem som jobber. Flere melder nå også om at de ikke ser noen annen utvei enn å gå til permitteringer. Dette tror jeg bekymrer alle i salen her, for de som nå står i fare for å bli permittert, er veldig mange unge som ikke har noe annet alternativ eller annen jobb å gå til. Her er det snakk om unge som ikke har så lang ansienitet. Så hva er beskjeden fra statsministeren til alle de unge i bransjen som nå frykter at de skal gå inn i julen uten en jobb?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:00:22]: Det uroer meg også. Mange unge mennesker har jo sin deltidsjobb i disse bransjene. Jeg vil komme tilbake til det at hvis vi ikke nå tar tiltak mot en smittevariant som har veldig høy smittefrekvens, som helsedirektøren kaller en gamechanger i hvordan vi må håndtere dette, vil konsekvensene bli langt, langt større. Vi gjør disse tiltakene nå med sikte på å få kontroll, slik at økonomien kan fungere mest mulig normalt, og at vi beskytter helsevesenet vårt. Det er også viktig for unge mennesker.

Det jeg håper, er at vi får en situasjon hvor disse utestedene, hotellene, restaurantene i størst mulig klarer å holde kontakten – og en viss aktivitet – med dem som jobber der, fordi vi håper å kunne komme tilbake til normal aktivitet. Vi har fått kompensasjonsordninger på plass, vi har utvidet dagpengeregelverket slik at arbeidsfolk er sikret hvis de kommer i en vanskelig situasjon. Og så får vi håpe at tiltakene virker, slik at vi kommer tilbake til en mer normal situasjon så raskt som mulig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:01:43]: Det er en krevende situasjon – det begynner snart å bli på tredje året – for norske sykehus. Det er et enormt press på den totale kapasiteten. Befolkningen trenger trygghet for å oppsøke helsetjenesten. Vi ser at flere lar være å søke hjelp, og det er viktig at de faktisk gjør det, for da kan vi gjøre mer for dem. Akutte lidelser oppstår fortsatt, ulykker har vi fortsatt, og det krever intensivkapasitet. Når vi ser at presset øker dag for dag, er jeg også takknemlig for de anmodningene og beslutningene som ble tatt i går, om f.eks. å bruke munnbind og holde avstand. Lederen for intensivsykepleierne i Bærum sa at hvis folk holder dette, er det et av de viktigste tiltakene vi kan gjøre. Jeg synes regjeringen ventet ganske lenge med å komme med de rådene. Helseministeren svarte at det var en forholdsmessig stor inngripen, og derfor ventet de med det.

Mitt spørsmål er: Vi er opptatt av å få alle gode tiltak som kan styrke kapasiteten, og det er langsiktige tiltak. Det å få utdannet nok folk, det å få intensivplasser er langsiktige tiltak. Men jeg er opptatt av at sykehus i Oslo i går meldte at de vil skjære ned på den kirurgiske kapasiteten, fordi de trenger intensivplasser. Hva tenker statsministeren å gjøre for å sikre kapasiteten framover, på kort sikt, ikke bare på grunn av smitte, men på grunn av andre sykdommer, der en nå lar være å ta i bruk den kapasiteten som vi egentlig trenger?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:03:43]: Dette er en av hovedgrunnene til tiltakene i går: å sikre at vi ikke får et så stort press på sykehusene at de må skyve all oppmerksomhet over mot intensivkapasitet og respiratorbehandling, ta ned elektiv behandling, ta ned kreftbehandling, ta ned også når det gjelder det akutte. Det er det som er utfordringen. Nå har vi 320 innlagte – jeg hører noen si 320 innlagte opp mot 5,5 millioner mennesker i Norge. Vel, hvis denne omikronvarianten er så smittsom som det kan se ut til, og vi ikke får kontroll med den, kan de tallene stige veldig, veldig raskt, med konsekvenser for sykehusene. Så grunnen til at vi har tiltakene, er jo å hindre overbelastning av sykehusene.

Representanten sier her: La oss se på kort sikt. Men det er interessant å se på lang sikt. De åtte årene representanten sto bak budsjettene her i Stortinget, var sykehusene for stramt finansiert, og kommunehelsetjenesten var for stramt finansiert. Det er to viktige premisser for Helsedirektoratets uro i dag. Det er at vi mangler intensivkapasitet i sykehusene, den er for dårlig utbygget, beredskapen er ikke god nok. Det er et langsiktig tiltak. Det er også at det ute i kommunene mangler fastleger, mangler personell, noe som gjør at kommunelegene og deres medarbeidere er strukket. Så her har vi et ansvar over tid, som jeg mener vi også må ta med oss.

Hvordan planlegger vi det framover? For denne regjeringen har det vært viktig å prioritere kommunene. Det har vært viktig å følge opp kommunene med bedre økonomi, og vi kommer til å måtte gjøre nye grep for å sørge for at fastlegeordningen ikke kollapser. Det er min virkelige uro – tett på folk.

Så må vi planlegge sykehusenes drift slik at de har en forsterket beredskap. De er for sårbare i dag. Det er heller ikke noe som det er mulig å gjøre fra én dag til en annen, det må langsiktig planlegging til. Det kommer nå flere utdanningsstillinger, det har kommet mer penger inn, vi har økt bevilgningen til sykehusene, men dette må det legges en god plan for, og det har regjeringen til hensikt å gjøre.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:05:40]: Jeg er enig i at det helt sikkert kunne vært gjort mer i de åtte årene som vi har bak oss. Jeg er også helt enig i at det trengs langsiktig planlegging framover for å nå en kapasitet som er bærende for befolkningen ikke bare når det er en pandemi, men også ellers.

I akutte kriser, når det er et stort press på helsevesenet – det er det i dag, selv om kapasiteten ikke er helt sprengt – står sykepleiere og leger nå i en spagat hver eneste dag når det gjelder å gjøre prioriteringer. De går til og med doble vakter. Til vanlig når sykehus har kriser, er det sånn at en har en debrifing og passer på at personalet blir fulgt opp på en måte som gjør at de makter å stå i dette hver eneste dag.

Hva tenker statsministeren om oppfølgingen av det personalet som nå står i den spagaten, ikke på grunn av det nye viruset, men på grunn av deltaviruset? Det var det NRK meldte om i dag. Vi har ikke kommet dit ennå at det er det nye viruset som overbelaster sykehusene, men det er deltaviruset.

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:06:44]: Jeg tenker om det at vi skal gjøre alt vi kan for at de ikke blir overbelastet. Vi – representanten Bollestad, jeg og alle andre – skal treffe tiltak som handler om å holde avstand og få ned det smittetrykket, slik at de kan få en jul, at de kan få en ferie, få en frikveld, slippe å gå doble vakter, kunne debrife. Det er det vi har overtatt, det er det systemet i sykehusene vi har overtatt. Så representantens engasjement verdsetter jeg, for vi kommer til å måtte diskutere dette framover, men det er også nødvendig å se seg selv i speilet: Hvordan kom vi dit?

Det ble lagt fram en stortingsmelding i 2013 som oppsummerte de norske erfaringene med svineinfluenzaen. Den slo fast at den typen smittsomme influensaer måtte føre til styrket intensivkapasitet i sykehusene. At det ikke er fulgt opp, er en av grunnene til at vi er der vi er i dag. Men nå må vi håndtere situasjonen slik den er. Vi må se betydningen av personalet, både i syke-

husene og ute i kommunehelsetjenestene, rundt kommunelegene, de som vaksinerer, og de som gir den nære støtten. Så må vi legge en plan for en styrket beredskap i både primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Olaug Vervik Bollestad.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:07:46]: Jeg er helt enig i – og det sa jeg i det forrige oppfølgingsspørsmålet også – at kapasiteten må opp. Der har vi et felles ansvar og en felles oppgave. Det er jeg helt enig i. Samtidig har vi også et ansvar for å bevare dem som allerede er der nå, både ved å se dem og ved å sørge for at de orker å gå doble vakter. Da er det et spesielt signal når helseministeren, som er din statsråd, sier: Det er ikke nødvendig å komme med munnbind nå – det ble sagt for en uke siden – vi fortsetter å gå på julebord, og jeg ønsker ikke å være en festbrems. Hvilket signal sender det, synes statsministeren, til dem som står i spagaten hver eneste dag, med doble vakter, og som får inn folk ikke med det nye viruset, men med deltaviruset? I dag er det faktisk det som det er mest av på sykehusene. Hvilket signal sender det til befolkningen når en står i en situasjon hvor en må komme med strengere tiltak – som jeg er enig i? Hva tenker statsministeren om så ulike versjoner i løpet av få dager?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:08:51]: Det er fordi vi har fulgt de helsefaglige rådene fra Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet. Inntil omikronvarianten med stor sannsynlighet er i hele landet, var jo strategien å ha regionale tiltak. Da vi overtok ansvaret, var det en normal hverdag med forhøyet beredskap. Så har vi styrket beredskapen og innført kraftfulle tiltak regionalt. For én uke siden ble det innført kraftfulle tiltak i Oslo-regionen. En del kommuner i Innlandet og Viken sluttet seg også til, Drammen kom inn, og Lier kom inn. Da var det ikke noe poeng i å si at man måtte gå med munnbind hvis man var i Namdalen, og det ikke var smitte. Så her treffer man tiltak tett på.

Nå har vi grunn til å tro at omikronvarianten har vært i Norge kanskje noe lenger, den er mer smittsom, den er et nasjonalt fenomen, og da innfører vi en metersregelen, i tråd med de retningslinjene og rådene som er. Hvis man ikke kan holde én meters avstand, bør man bruke munnbind. Jeg opplever at det er kraftfulle tiltak, som jo nettopp er ment for å beskytte helsevesenet vårt og arbeidslivet vårt – og ikke minst å verne om barn og unge.

Presidenten: Tone Wilhelmsen Trøen – til oppfølgingsspørsmål.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:10:08]: Jeg lyttet interessert til svarene statsministeren ga til forrige spørsmålsstiller. Jeg vil bare minne om at etter ni budsjetter med Solberg-regjeringen er det lagt til rette for en aktivitetsvekst på 19 pst. i sykehusene. Det er om lag 8,5 prosentpoeng høyere enn åtte budsjetter under den rød-grønne regjeringen.

Vi må skille mellom intensivkapasitet i en normalsituasjon og under en pandemitopp. Da pandemien kom, styrket vår regjering intensivkapasiteten på kort sikt. Det var 289 permanente intensivplasser. Basisbevilgningene ble i mai 2020 økt med 5,5 mrd. kr, utstyrssituasjonen ble bedret, og 3 100 ansatte har gjennomgått internopplæring i intensivbehandling av covid 19-pasienter.

Vi mener det er behov for å øke den permanente intensivkapasiteten på sikt og har satt i gang et arbeid med det ved å opprette 100 nye utdanningsstillinger. Hvilke nye grep har Støre-regjeringen tatt for å bedre intensivkapasiteten, som ikke allerede er gjennomført eller igangsatt av Solberg-regjeringen?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:11:17]: Veldig mye av det som er gjort her, er bra, og det sa jeg i opposisjon. Til de 100 stillingene: Det kommer ikke intensivpersonell ut av et oljefond eller ut av en budsjettordning. De må utdannes, de må rekrutteres, og det må være arbeidsvilkår som de finner det meningsfylt å gå inn i. Så det er bra.

Hva har Støre-regjeringen gjort? Den har økt bevilgningene til sykehusene med 700 mill. kr. Det er basisbevilgning som må inn i måten dette følges opp på – flere utdanningsstillinger. Så må vi se på hele spekteret, for ja, det er bra at aktivitetsnivået øker, men hvis aktivitetsnivået øker og det sliter ut folk, blir vi sårbare. Så det må være en sammenheng mellom kapasiteten i en normalsituasjon og en ekstrakapasitet i beredskap.

Dette henger også sammen med hva som skjer i lokalsamfunnene. Jeg er urolig for at fastlegekrisen, det som er overbelastning av det kommunale helsevesenet, får konsekvenser også inn i sykehusene, fordi det er fastlegen som er døråpner, og som tar unna veldig mange av de helseproblemene vi har. Og når det ikke virker, må vi også ta tak i det. Det har denne regjeringen gjort og bevilget mer penger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [11:12:32]: Også under en pandemi må vi skape rom for å reise andre, viktige spørsmål, og mitt handler om skole.

Regjeringen Solberg hevet kvalitet og kunnskap på alle nivåer i utdanningssystemet, og et viktig resultat av det var at stadig flere ungdommer fullfører videregående

de skole. Vi står overfor en lang rekke utfordringer som vi må håndtere med klokskap: klimakrise, migrasjon, digitalisering, omstillingsbehovet i arbeidslivet. Dette krever vilje og evne til å prioritere kunnskap på alle nivåer for å skape læringsglede, og som er tilpasset arbeidslivets behov. Det er derfor nedslående å se at de grepene som regjeringen tar, handler om å reversere tiltak som løfter kunnskap og kvalitet, til fordel for struktur og skolefritid.

Regjeringen kutter i innføringen av en ekstra time på ungdomstrinnet, avvikler lærerspesialistordningen, kutter midler som var satt av til tapt læring under pandemien, kutter kompetansekrav i norsk, matte og engelsk for alle lærere, fjerner fraværsgrensen som sikrer økt tilstedeværelse – ikke bare under pandemien, men frem til neste høst – kutter bevilgning til universiteter og høyskoler, bl.a. tiltak til å utvikle digital undervisning, prioriterer de store pengene på lavere barnehagepris og SFO – ikke til lavinntektsfamiliene, men til alle andre – og prioriterer kommuner for å opprettholde gamle skolestrukturer. I tillegg har regjeringen allerede lagt bort Arbeiderpartiets lese-, skrive- og regnegaranti.

Mitt spørsmål handler rett og slett om hvorvidt denne nedprioriteringen av kunnskap og kvalitet er å svare på de store utfordringene som vi står overfor som nasjon.

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:14:31]: Det overrasker kanskje ikke representanten Sanner at jeg ikke er enig i denne beskrivelsen. For denne regjeringen og i Hurdalsplattformen ligger ambisjonen om å bygge en skole som ser alle barn, og som har høy kvalitet og mer treffsikre krav for å rekruttere flere lærere med kvalitet. Kompetanse i et bredere spekter av fag står helt sentralt.

En viktig utfordring – det tror jeg representanten og jeg er enige om, i lys av hva jeg har hørt ham si tidligere – er at vi må sørge for at de som kommer inn i videregående skole, har forutsetninger for å kunne gjennomføre det, enten det er studiespesialisering eller yrkesfag. Vi har en kraftfull plan for opprustning av yrkesfagene, både på utstyrssiden og på lærersiden.

Vi er vel alle enige om at det også må tas grep gjennom ungdomsskolen og de tidlige årene for å legge til rette for at flere elever kan ha forutsetninger for å gå inn i det videre løpet, bl.a. gjennom en styrket praktisk del av fagene. Det gjør at de elevene som har praktiske ferdigheter og kan vise seg virkelig å lykkes med dem, også blir sett og vil kunne gå videre.

Så vil jeg si at vi har stått overfor en situasjon med press på lærere, lærermangel, og vi mener at mer treffsikre kompetansekrav, som vi har foreslått, vil kunne rekruttere flere. Vi vil også kunne hente tilbake igjen flere lærere som har utdannet seg som lærer, og som nå er ute

i samfunnet – når de ikke blir avskiltet, da kan de komme tilbake i arbeid – og legge til rette for det.

Vi er også opptatt av at kommuneøkonomien, som jo er viktig for dem som styrer skolene, kommunene og fylkene, også er avgjørende for den tryggheten som skal være i skolen. Så vi har et bredt engasjement for å satse på kunnskap og skole – og selvfølgelig også det som kommer i ettertid, med livslang læring og samarbeid med partene for at man kan fylle på kompetanse gjennom arbeidslivet.

Jan Tore Sanner (H) [11:16:20]: Jeg merket meg at statsministeren sier at han ikke ønsker avskilting av lærere. Nå sørger regjeringen for å avskilte nesten 2 000 lærerspesialister. Lærerspesialistene skal sikre at vi beholder dyktige lærere i skolen. Det skal sikre profesjonsfellesskapet og skoleutvikling. Der kom det en sluttrapport fra NIFU noen dager etter at regjeringspartiene sammen med SV har vedtatt at man skal avvikle hele ordningen. Den sluttevalueringen er positiv. Den viser at man beholder flere dyktige lærere i skolen, og den bidrar positivt til profesjonsfellesskapet og skoleutviklingen.

Så mitt spørsmål er: Hva kommer det av at statsministeren, som ellers er opptatt av at man ikke skal avskilte lærere, ønsker å avskilte 2 000 lærerspesialister som er i skolen, og at man beslutter dette bare dager før det kommer en sluttrapport fra NIFU?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:17:18]: De elevene som er på den utdanningen, skal få fullføre den utdanningen og komme i mål med den. En av utfordringene ute i skolehverdagen er at opp mot 50 pst. av den spesialundervisningen som gis, gis av folk som ikke har fagutdanning som lærer, slik at tiltak for å rekruttere flere lærere, få flere gjennom lærerutdanningen og sørge for at vi får mindre vikarbruk, må også satses på over tid. Der har regjeringen satt inn grep.

Så vil jeg bare påpeke dette med fraværsgrensen. Arbeiderpartiet er for en fraværsgrense, men slik situasjonen nå har vært, i pandemitiden, mener vi det er en uklok praktisering av en ordning, med belastningen det er for fastleger og for andre. Når vi kommer til sommeren, får vi se hva ordningen blir for neste år. Fraværsgrensen bør vi ha, men den bør også justeres i forhold til de erfaringene vi høster.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jan Tore Sanner.

Jan Tore Sanner (H) [11:18:19]: Jeg er enig i behovet for å løfte spesialpedagogikk. Derfor startet vi et løft for spesialpedagogisk kompetanse. Jeg har respekt for at statsministeren ikke har hatt tid til å lese sluttrappor-

ten fra NIFU om lærerspesialistordningen, men jeg vil anbefale statsministeren å be kunnskapsministeren om å gjøre det. For det er litt pussig, for å si det forsiktig, at man avviker en ordning dager før det kommer en slutt-rapport. Og sluttrapporten er positiv – den viser at flere dyktige lærere ønsker å bli i skolen.

Mitt andre spørsmål knytter seg til forliket, hvor man kutter i midler som skulle gå til tapt progresjon og å tette kunnskapshull for elever som har mistet verdifull undervisningstid under pandemien. Hva kommer det av at regjeringen, sammen med SV, velger å kutte i en så målrettet ordning, som handler om barn og unge som har sittet på hjemmeskole og tapt undervisningstid? Det blir jo særlig spesielt når vi nå er på vei inn i en ny smittebølge.

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:19:23]: Spørsmålet er hvor målrettet det er – hvor treffsikkert det er. Jeg vil jo si at en kommuneøkonomi som styrkes med 2,5 mrd. kr, og som gir kommunene sikkerhet for at de kan rekruttere nok lærere, er den viktige investeringen vi har i å ha gode lærere også gjennom krevende tider.

Det kreves mye av skolene våre når vi går inn i en pandemi. Jeg sa i går at vi verner om og hegner om barn og unge, men jeg sa også at hvis dette blir en utvikling som går i gal retning, kan vi måtte innføre gult nivå i trafikkløysmodellen på skolene. Da er det viktig at de som er i skolen, er i stand til å gi den tilpassede undervisningen som skal gis, enten den kommer til å gå over på digitalt, eller – som vi får håpe – den fortsatt kan være i skolehverdagen. Det er nok kvalifiserte lærere og trygg økonomi som er hovedstrategien for at skolen kan levere det viktige oppdraget den har.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er da omme.

Sak nr. 2 [11:20:20]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser som vanlig til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Mímir Kristjánsson til arbeids- og inkluderingsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 5, fra representanten Freddy André Øvstegård til forsknings- og høyere utdanningsministeren, vil bli tatt opp av representanten Mona Fagerås.

Spørsmålene 9 og 10, fra henholdsvis representantene Mathilde Tybring-Gjedde og Olve Grotle til klima-

og miljøministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er forhindret fra å møte i Stortinget.

Spørsmål 11, fra representanten Mudassar Kapur til kommunal- og distriktsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 1

Helge André Njåstad (FrP) [11:20:39]: «Etter nokre få måneder med Senterpartiet i regjering ser me allereie resultatet av politikken. Bedriftseigar Ola Braanaas flytter frå distriktskommunen Gulen fordi skattetrykket blir så stort og han ikkje vil tappa pengar ut av distriktsbedrifta for å betala skatt til Finansdepartementet. FrP har alltid sagt at distriktspolitikk er å sørga for lokaleigde arbeidsplassar i privat sektor.

Vil statsråden gjera det betre å eiga arbeidsplassar i distrikta?»

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:21:13]: Det er et mål for denne regjeringen at folk skal kunne bo i hele landet. Dette står i motsetning til regjeringen Fremskrittspartiet var en del av, som hadde sentralisering som løsning.

Regjeringen vil føre en skatte- og avgiftspolitik som reduserer forskjeller, gir vekst og verdiskaping og stimulerer til arbeid. Skatte- og avgiftssystemet skal bidra til sterkere sosial og geografisk omfordeling. Vi skal få flere i jobb og skape aktivitet i hele landet. Vi vil føre en framtidrettet næringspolitikk. Norske bedrifter skal ha gode, forutsigbare og stabile rammevilkår som legger til rette for investeringer og videre vekst.

Derfor har regjeringen lagt fram et budsjett for 2022 som tar Norge i en ny og mer rettferdig retning. Vi satser på distriktene og gir muligheter for folk og næringsliv i hele Norge. For eksempel starter vi utvikling av bygdevekstavtaler, som skal bidra til vekst og utvikling gjennom å styrke næringsliv og bosetting i utsatte deler av Distrikts-Norge. Vi øker tilskuddet til utbygging av bredbånd for å bidra til bosetting og arbeidsplasser i hele landet. Et tredje eksempel er de økte bevilgningene til sikringstiltak mot flom og skred. Det vil gjøre det tryggest å bo og arbeide i Distrikts-Norge, der flom- og skredfare kan være en utfordring.

Videre reduserer vi ferjetakstene med 30 pst. sammenlignet med 1. januar 2021, slik at folk i hele landet kan bruke ferjene langs kysten. Vi gjør også tiltak for å kunne starte med gratis ferjer for mange av de mindre øysamfunnene langs kysten vår. Dette er et viktig første steg mot at det skal bli billigere med transport langs den langstrakte kysten. På skatteområdet øker vi de særskilte fradragene for jordbrukere, fiskere og sjøfolk, og det særskilte inntektsfradraget i tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark økes med 15 500 kr til

20 000 kr. Det gis videre en samlet lettelse gjennom pendlerfradraget på 800 mill. kr påløpt fra 2021 til 2022.

I Norge har vi et godt velferdstilbud til folk, uansett hvor en bor. Slik vil vi at det fortsatt skal være. Det krever at vi alle bidrar til fellesskapet. Forskjellen mellom den regjeringen og den forrige, som Fremskrittspartiet støttet, er at vi ønsker å omfordele mer. Vanlige folk med vanlige inntekter får litt mindre skatt, mens de som har aller mest, må bidra noe mer. På denne måten bidrar skattesystemet til mer rettferdighet, samtidig som vi bygger nye, gode tjenester i hele Norge.

Budsjettavtalen for 2022 er også et skritt i retning av å gjøre formuesskatten mer omfordelende og mer rettferdig. Verdsettelsen av aksjer og driftsmidler mv., dyre primærboliger, sekundærboliger og fritidsboliger er økt, og det samme er bunnfradraget. Det betyr at de som har mest, må bidra noe mer, samtidig som det er om lag 10 600 færre som må betale formuesskatt neste år sammenlignet med Solberg-regjeringens forslag for 2022. Dette gjør at det er flere små familieeide bedrifter rundt i landet som kanskje slipper formuesskatt neste år. I Hurdalsplattformen understreker vi at en omfordelende skatte- og avgiftspolitik, gode offentlige velferdstjenester, veier og satsing på teknologi, omstilling og kunnskap er nødvendig for å sikre bosetting og bedrifter i hele landet.

Oppsummert: Dette er et budsjett som kommer til å skape aktivitet og utvikling i alle deler av Norge.

Helge André Njåstad (FrP) [11:24:17]: Eg trur ikkje nokon i Distrikts-Noreg blir imponert over den opplistinga, at ein skal få bygdevekstavtalar til småpengar som kompensasjon for at ein skattlegg distriktsarbeidsplassar.

Statsråden fortalde noko om rettferdigheit i formuesskatten. Då skal eg ta han med på eit lite eksperiment. Ein har jo auksjonar som no dannar grunnlaget for kva ein skal betala i formuesskatt på oppdrettskonsesjonar. Der konkurrerer norske familieeigde gründerar langs kysten med f.eks. utanlandske Cermaq, som driv og byr opp prisane, som igjen gjer at ein skal betala formuesskatt. Eg veit ikkje om dei som sit ute på øyane, synest det er rettferdig at ein aktør som har heilt andre konkurransevilkår, som slepper denne formuesskatten, då kan bruka meir av sitt overskot til å kjøpa nye konsesjonar, som igjen gjer at konkurrentane deira blir skatta i hel og må flytta ut av landet eller ut av kommunen sin. Synest statsråden verkeleg dette er rettferdig skattepolitikk, som han omtalte formuesskatten som?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:25:17]: I dag har skattelistene kommet, og heldigvis ser vi at det er mange langs kysten som tjener gode pengar, og at det også er mange familier som tjener gode pengar på f.eks.

oppdrett. Det er veldig bra for oss alle at vi har hatt en politikk som gjør at en kan skape arbeidsplasser og ha verdiskaping, og at enkelte også har klart å skape seg milliardformue. Vi trenger den type gründere i Norge.

Noe av grunnlaget for at vi har den verdiskapingen, veksten og utviklingen i hele Norge, er at vi har et godt velferdssamfunn, og det er et spleiselag. Hele tenkningen til Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen er at de som har sterkest rygg, skal bidra litt mer, og så gir vi skatteuttene til dem som har lavest inntekter. Det er den omfordelingen vi mener er riktig, og som alle har glede av. Også de som har klart å skape seg store formuer og høye inntekter, har glede av det felles velferdssamfunnet som vi alle nyter, og som gjør at vi kan skape god økonomisk vekst og utvikling i alle deler av Norge.

Helge André Njåstad (FrP) [11:26:16]: Det er interessant at statsråden tek kreditten for skattelastene som vart offentliggjorde no, som baserer seg på det skatteinivået som har vore under åtte år med borgarleg fleirtal. Han har dobla skatten for desse aktørane her, så ein må sjå på framtidige skattelister – viss dei framleis skattar til Noreg. Det er det som er mi bekymring, at ein er nøydd til å sjå seg tent med å selja bedrifta ut eller flytta ut, sånn som Braanaas, som flytta til Bø fordi dei har eit meir konkurransedyktig skattesystem enn resten av Noregs kommunar. Eg synest det er ein merkeleg argumentasjon ein har. Det er ikkje sånn at desse aktørane berre berikar seg sjølve. Dei aktørane som er ute i Distrikts-Noreg, bidreg jo til meir sysselsetjing, dei kjøper tenester, dei bidreg til idrettslag, dei er patriotar. Eg kan ikkje skjønna at det blir betre av å skattleggja desse, å ta pengane inn i Finansdepartementet og dela dei ut igjen, enn at desse faktisk er aktørar i lokalsamfunnet. Det er dette som er god distriktpolitikk. Er ikkje finansministeren einig i det?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:27:18]: Vi i regjeringen er veldig glad for at det er mange som klarer å skape verdier, arbeidsplasser og utvikling i hele Norge, og at det også er noen som da, selvfølgelig, klarer å skape seg en formue med basis i at de er dyktige, at det er et velfungerende lokalsamfunn, at en har blitt gitt tilgang til felles naturressurser – det er mange grunner til at en har klart å skape den næringsvirksomheten. Ære være dem for det! Det er viktig for oss alle at vi har den type næringsaktører.

Men det er også viktig for oss alle at vi har hatt et omfordelende skattesystem i Norge, at hvis en har spesielt høye inntekter, bidrar en litt mer til fellesskapet. Hvis en har spesielt høye formuer, så bidrar en litt mer til fellesskapet, men så har en også bygd opp de inntektene og de formuene i det samfunnet som Norge er. Det en ser, er at Norge er et av de samfunnene i verden der det er

enklest å skape seg høye inntekter, og også formuer, fordi vi har et velfungerende, godt samfunn og en god offentlig sektor som også legger til rette for verdiskaping og næringsutvikling.

Spørsmål 2

Aleksander Stokkebo (H) [11:28:26]: «Arbeid til flere er vår viktigste jobb. På Høyres vakt innførte vi derfor aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere. Det er viktig for å gi folk den oppfølgingen og verdigheten de fortjener. Å hjelpe flere til å holde seg i aktivitet bidrar til å gi flere en sjanse til å komme tilbake i jobb. I Hurdalsplattformen kan vi lese at regjeringen vil innføre en aktivitetsreform for nye mottakere av arbeidsavklaringspenger og uføretrygd samt gi en jobbgaranti.

Kan statsråden utdype hvordan dette rent konkret skal gjøres?»

Statsråd Hadia Tajik [11:29:10]: For denne regjeringa er arbeid til alle eit hovudmål. Det er nøkkelen til ei meir rettferdig fordeling og meir fridom for den enkelte. Det er eit mål for oss at fleire unge skal få ein ordentleg sjanse i arbeidslivet. Alle som kan og vil jobba, skal få moglegheita til det.

Me legg arbeidslina til grunn i arbeids- og velferdspolitikken, og det betyr òg at fellesskapet må stilla opp med fleire og betre tiltak enn det ein har i dag. Det er spesielt viktig å få unge menneske som er mottakarar av passiv trygdeytning, over i aktivitet. Det er viktig for oss at det vert lettare å kombinera det å ta imot ei trygdeytning og det å vera i arbeid. Det betyr at arbeidslivet skal vera ope og inkluderande òg for dei som har nedsett funksjonsevne og/eller andre helsemessige utfordringar.

Eit av tiltaka for å oppnå dette er ei aktivitetsreform for nye mottakarar av arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. Som det går fram av plattformen, skal dei som kan jobba noko, få ein jobbgaranti som reelt sikrar moglegheita til å kunna kombinera trygd og arbeid. Det er Nav som kjem til å ha eit overordna ansvar for å sikra jobbar som er tilpassa denne gruppa, samtidig som kommunane får ei plikt til å sikra at denne gruppa får ein jobb. Ordninga skal verta fasa inn gradvis, og ho skal starta med dei unge.

Me er i gang med å følgja opp plattformen, og dette punktet inneber ei reform som vil få betyding både for mottakarane, for Nav og dels òg for kommunane. Det betyr at detaljane rundt det vil eg koma tilbake til på eit seinare tidspunkt, for at ting skal kunna takast i rett rekjefølgje.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Aleksander Stokkebo (H) [11:31:03]: Det er veldig godt å høre at vi deler målet om å få flere i aktivitet, og det er en del positive elementer i dette forslaget som vi gleder oss til å se nærmere på. Det var nettopp for å få folk i aktivitet at Høyre i sin tid innførte aktivitetsplikt, en forsterket ungdomsinnsats, som hjelper unge raskt over i arbeid, utdanning og annen aktivitet, og forskningen viser gode resultater. Det er veldig bra at arbeidsministeren vil lære og videreføre dette arbeidet.

Men jeg er fortsatt litt nysgjerrig og vil veldig gjerne ha et konkret svar – gjerne ja eller nei – siden det er snakk om jobbgaranti. Kan statsråden da, når dette forslaget er innført, garantere og love at alle som kan og vil jobbe, har jobb?

Statsråd Hadia Tajik [11:31:51]: Eg trur eg vil nyansera representanten Stokkebo sitt syn på effekten av aktivitetsplikta for mottakarane av sosialhjelp, som han trekkjer fram her, retta mot dei som er under 30 år. Ein har fått ein første delrapport, som har evaluert nokre av effektane, og han viser at det er ein generell og betydeleg mangel at få Nav-kontor evnar å gie meningsfull og veleigna aktivitet til heile breidda av ei samansett brukargruppe. Ein ser òg i delrapport II at det er ingen teikn til auka deltaking i utdanning eller arbeid, men eg kan tryggja representanten Stokkebo med at me heller ikkje finn det motsette – så ein får ingen negativ effekt. Men eg vil tru at når dette vert trekt fram som ei storsatsing, som noko som har vore viktig for unge menneske som står utanfor arbeidslivet, er det høgst beklageleg at resultatane ikkje ser ut til å byggja opp under slikt høgverdig språk. Eg ser fram til å rulla ut aktivitetsreforma for unge uføre med ein jobbgaranti, og detaljane på det vil eg koma tilbake til på eit eigna tidspunkt.

Aleksander Stokkebo (H) [11:32:55]: Det er faktisk en Fafo-rapport som viser at den ungdomsinnsatsen vi la opp til i Nav, har ført til bedre resultater for å få ungdom over i arbeid, utdanning og annen aktivitet, og at Nav-kontorene nå jobber mye bedre mot de unge. Det er fakta; det er forskning.

Jeg merker at jeg ikke helt fikk svar på spørsmålet. I forrige spørretime dømte statsråden meg til «det vandrede språkrådet», og det er en forpliktelse som hviler tungt på mine skuldre. Så jeg sjekket med Språkrådet, og der står det at «garanti» er en forpliktelse, altså ikke et mål. Grunnen til at jeg spør om dette, er at jeg er lite grann bekymret for at denne garantien ender som Arbeiderparti-garantier ellers, at de garantert ikke blir holdt. Vi så at Arbeiderpartiets garanti om ikke å øke skatten for vanlige folk, sprakk ganske fort. Så jeg vil gi statsråden mulighet til å være tydelig her: Vil hun garantere, når dette tiltaket er innført, at alle som vil og kan

jobbe, har en jobb? Det må jo være poenget med en garanti.

Statsråd Hadia Tajik [11:33:58]: Skatteløftet til Arbeiderpartiet er halde i regjering. Det å påstå noko anna er direkte feil. Om det er slik at representanten Stokkebø bekymrar seg for noko, er det valfritt for han om han vil fortsetja å bekymra seg for aktivitetsreforma for unge uføre med jobbgaranti. Men eg kan forsikra representanten Stokkebø om at me kjem til å jobba systematisk og grundig for å sikra at det vert ei reform både for mottakarane, for Nav og for kommunane.

Representanten Stokkebø refererer til forskning. Det var altså forskning eg refererte til då eg tok opp resultatane som aktivitetsplikta for sosialhjelp har hatt.

Når det gjeld ungdomsinnsatsen til Nav, skal eg gje representanten Stokkebø rett i at ei evaluering frå Fafo viser at innsatsen har hatt ein signifikant positiv effekt på kor sannsynleg det er at unge Nav-brukarar tek formell utdanning, men diverre viser evalueringa ingen tilsvarende effekt for overgangen til arbeid. Og det må jo vera viktig at me bidreg til at unge kjem over i arbeid.

Spørsmål 3

Frå representanten Mimir Kristjánsson til arbeids- og inkluderingsministeren:

«Statsministerens hovedbudskap til Stortinget i forrige uke var at pandemien ikke er over. I Hurdalsplattformen er regjeringen tydelig på at krisetiltakene skal vare så lenge pandemien varer. Likevel legger regjeringen opp til å droppe alle krisetiltak for arbeidsfolk fra 1. januar 2022. Resultatet er at titusener kan falle ut av dagpengeordningen i løpet av våren.

Hva vil statsråden foreta seg for å sikre at krisetiltakene forlenges etter jul i samsvar med de økende smittetallene?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trekt.

Spørsmål 4

Roy Steffensen (FrP) [11:35:13]: «I Aftenbladet 6. november kunne vi lese at det i løpet av november skal komme en kostnadsutredning om utvidet kapasitet i legeutdanningen i Norge. Ved behandlingen av styringsmeldingen våren 2021 foreslo Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende: «Stortinget ber regjeringen legge frem den interdepartementale utredningen om medisinerutdanning for Stortinget.»

Er utredningen nå ferdig, og når vil statsråden legge den frem for Stortinget?»

Statsråd Ola Borten Moe [11:35:46]: Mange av legene i Norge utdannes i utlandet. Et utvalg ledet av Hilde Grimstad anbefalte i 2019 at Norge bør utdanne flere leger her i Norge. Grimstad-utvalgets utredning var grundig på mange områder, men hadde sine begrensninger i å synliggjøre kostnader og konsekvenser av å øke utdanningskapasiteten her hjemme. Derfor har en arbeidsgruppe med deltakelse fra flere departementer siden starten av året jobbet med å vurdere kostnader og muligheter for å øke utdanningskapasiteten i Norge. Det er en helt normal saksforberedende prosess internt i regjeringen.

Arbeidsgruppen har befatning med komplekse spørsmål som krever grundige vurderinger. Økt utdanningskapasitet har konsekvenser for både utdannings- og helsesektoren. Gruppen har innhentet vurderinger og kostnadsberegninger fra universiteter, helseforetak og Statsbygg for å vurdere konsekvenser for bl.a. areal, vitenskapelige årsverk, infrastruktur og praksis. Gruppen har også hatt møter med Legeforeningen og KS og har vurdert alternative studiemodeller. Denne grundige prosessen gir regjeringen et godt beslutningsgrunnlag.

For regjeringen er det viktig at kunnskapspolitikken er ambisiøs, og at vi bygger sterke profesjonsutdanninger av høy kvalitet, i hele landet. I tråd med Hurdalsplattformen ønsker regjeringen å trappe opp tallet på nye studieplasser for områder med særlig stort kompetansebehov. Dette inkluderer medisinerutdanning. Regjeringen har allerede foreslått å øke kapasiteten i medisinerutdanningen fra 2022 med 15 studieplasser ved Universitetet i Tromsø. Jeg er opptatt av at regjeringen skal ha et godt kunnskapsgrunnlag når den skal vurdere hvordan disse ambisjonene kan følges opp best mulig.

Jeg vil minne om at hovedmodellen for norsk medisinerutdanning er et seksårig integrert utdanningsløp, jf. Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2021. Grimstad-utvalget anbefalte bruk av desentrale studiemodeller som tar i bruk en større del av helsetjenesten. Dette er en interessant måte å øke utdanningskapasiteten på, som regjeringen vil vurdere. Både utdanningene og helsetjenestene styrker vi nå gjennom å ta hele landet i bruk.

Rapporten arbeidsgruppen skal levere, er en del av regjeringens beslutningsgrunnlag og er et internt saksforberedende dokument for å vurdere budsjettkonsekvenser av ulike veivalg. Etterspørselen etter leger er stor. Derfor er det viktig at vi utdanner flere leger i Norge, også på en måte som innebærer effektiv bruk av offentlige midler. I løpet av 2022 vil jeg komme tilbake til Stortinget om hvordan regjeringen vil følge opp ambisjonene for medisinerutdanningen, og både beslutningen og grunnlaget for denne vil bli presentert for Stortinget på vanlig vis.

Roy Steffensen (FrP) [11:38:58]: Statsråden nevnte Grimstad-utvalget, og det kjenner jeg godt til. Det var jo Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre som skaffet penger til det og til å starte den utredningen, hvor de anbefaler at en kommer opp til at 80 pst. av legene bør utdannes i Norge, mot dagens 50.

Jeg har registrert at det står i Hurdalsplattformen at det skal komme en stortingsmelding om profesjonsutdanning. Da lurer jeg på hva som vil være en del av den stortingsmeldingen. Er det leger, er det sykepleiere, er det psykologer som vil være en del av den stortingsmeldingen? Og med tanke på at Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Fremskrittspartiet fikk på plass en opptrappingsplan for akkurat disse, vedtatt før sommeren, lurer jeg på om den vil følges opp, eller om vi må vente på en stortingsmelding før det vil skje.

Statsråd Ola Borten Moe [11:40:01]: Det er helt åpenbart at denne regjeringen har store ambisjoner også innenfor profesjonsfagene, og det er også helt åpenbart at vi trenger å utdanne en større andel av legene våre i Norge. Det var bl.a. derfor at denne regjeringen la til ytterligere 15 plasser på medisinstudiet i Tromsø, utover det som den forrige regjeringen hadde foreslått.

Så tror jeg det store bildet er at vi kommer til å trenge flere av de aller fleste profesjonene våre framover, og det blir en viktig oppgave for denne regjeringen å dimensjonere utdanningssektoren vår på en måte som gjør at disse behovene kan møtes over hele landet. Det er et arbeid som vil gå uavhengig av stortingsmeldingen om profesjonsutdanningene, og opptrappingen er vi, med all respekt å melde, i gang med.

Roy Steffensen (FrP) [11:41:01]: Opptrappingen av 15 studieplasser er et langt skritt unna det som Senterpartiet lovte om at det skulle være minst 100 i året fra det første året de kom inn i regjering, og det er et godt stykke unna det som Fremskrittspartiet foreslo også, med 250 studieplasser på medisin.

Statsråden nevnte at seksårig løp er hovedmodellen som blir anbefalt fra Grimstad-utvalget, og som også er blitt nevnt i statsbudsjettet. Forrige statsråd som var oppe her, Hadia Tajik, nevnte i Aftenbladet en modell for et treårig løp, hvor en har tre år i Bergen og tre år i Stavanger. Jeg lurer på om statsråden har vurdert den modellen, spesielt nå med tanke på samlokalisering av Universitetet i Stavanger og sykehuset i Stavanger, at det taler for at en skal få en legeutdanning også i Stavanger, hvor Universitetet i Stavanger også får gradsrett – om det er noe statsråden er enig i.

Statsråd Ola Borten Moe [11:41:59]: Når det gjelder legeutdanning ved et eget medisinsk fakultet ved Uni-

versitetet i Stavanger, vil vi komme tilbake til det gjennom valg av modell for hvordan vi skal trappe opp kapasiteten på medisინutdanningen i Norge. Jeg skal til Stavanger nå, allerede fredag, for å treffe både kommune og universitet der og sette meg grundig inn i saken. Hvis man går tilbake til Grimstad-utvalget, er det, iallfall slik jeg leser det, stor enighet om at man ønsker å videreføre modellen med seksårig integrert utdanning, og så er det uenighet knyttet til om man mener at man kan akseptere en midlertidig ordning knyttet til det konseptet som Stavanger har presentert. Det er vurderinger som regjeringen kommer tilbake til på et senere tidspunkt.

Spørsmål 5

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Freddy André Øvstegård til forskings- og høgare utdanningsministeren, vert teke opp av representanten Mona Fagerås.

Mona Fagerås (SV) [11:43:12]: «Etter at fusjonen ble iverksatt i 2016, jobbet Nord universitets ledelse systematisk for å rive ned det som Høgskolen i Nesna hadde bygd opp.

Hvordan vil statsråden sikre den nødvendige tilliten og entusiasmen som forutsettes for at reetableringen av en utdanningsinstitusjon på Nesna skal bli vellykket?»

Statsråd Ola Borten Moe [11:43:41]: Siden jeg tiltrådte den 14. oktober, har det å få reetablert aktivitet på Nesna vært en viktig prioritet. Jeg er veldig stolt og glad over at vi på mindre enn to måneder har klart å legge til rette for at det blir opptak av nye studenter på Nesna allerede for neste studieår, altså opptak nå i vår. Dette er likevel bare en start.

Så til representantens spørsmål om hvordan jeg vil sikre at tilliten til Nord universitet blir bygd opp igjen. Tillit er ikke noe som kan bestilles fra et regjeringskontor. Tillit bygges stein på stein. Jeg vil likevel sørge for at det er en solid grunnmur å bygge denne tilliten på. Den grunnmuren er bl.a. en kongelig resolusjon som viser hele regjeringens støtte og legger rammene for framtidig ro og forutsigbarhet. Den grunnmuren innebærer selvsagt også elementer av direkte finansiell støtte, og ikke minst er det mitt engasjement for å støtte partene til nå å jobbe for å finne en ny start, det å se framover, det å konsentrere seg om det som skal bli, istedenfor det som har vært.

Jeg vil også vise til at Nord universitet er opptatt av å få til et konstruktivt og godt samarbeid med alle interessenter på Nesna gjennom samhandling og dialog. Ingen er tjent med å se bakover, sier styreleder ved Nord uni-

versitet, Øyvind Fylling-Jensen. Det mener jeg at han har helt rett i.

Til slutt: Når det gjelder entusiasme for framtiden på Nesna, er jeg full av optimisme. Vi ser på muligheter for mer aktivitet på Nesna framover gjennom flere utdanningstilbud og forsterket forskningsaktivitet. Så vil jeg vise til det lokale engasjementet på Helgeland. Uten det ville dette aldri ha skjedd. Det viser at engasjement nytter. Det viser at politikk nytter. Det viser at valg er viktig, og at det har noe å si hvem det er som styrer. Det smitter selvsagt over på meg og motiverer meg til å arbeide målrettet med å gjøre det jeg kan for å få en vellykket reetablering og fortsettelse på Nesna.

Mona Fagerås (SV) [11:46:04]: Vi i SV var mildt sagt overrasket over at regjeringen velger å legge lærerutdanningen på Nesna under Nord universitet. I valgkampen sto vi sammen med sentrale politikere fra Senterpartiet som lovet gjenoppbygging av høyskolen i Nesna som en fullverdig institusjon. Det var en sånn løsning vi sammen med Senterpartiet gikk for i forrige stortingsperiode. Da regjeringen satte av penger til dette i budsjettet, forventet vi at dette løftet ble fulgt opp, men nå ser vi at Ola Borten Moe, ministeren, har andre planer.

Hvordan vil ministeren sikre at en mildt sagt tynnslett tillit mellom to parter blir gjenopprettet, og var det andre alternativer enn Nord inne i bildet da ministeren – på usedvanlig kort tid etter valget, som han var inne på – fikk på plass en avtale med Nord universitet?

Statsråd Ola Borten Moe [11:47:07]: Jeg tror det er hevet over enhver tvil at hvis vi skulle lykkes med å reetablere høyere utdanning på Nesna på så kort tid, var det ingen andre måter å gjøre det på enn i regi av Nord universitet. Hastighet tror jeg er overordnet viktig. Det er veldig mye lettere å få til et godt resultat hvis man kan bygge videre på kompetanse, kapasitet og strukturer som allerede eksisterer, enn om man tillater at disse forvitrer, flytter til andre steder og finner seg andre ting å gjøre. Av mange årsaker var det uhyre viktig å ha god styringsfart i denne saken.

Jeg tror at hva gjelder framtidig tillit eller muligheten for suksess, hadde det hjulpet oss alle sammen hvis man nå hadde kikket framover, konsentrert seg om hva dette kan bli og hvilke ambisjoner som ligger for lærestedet, universitetssenteret Nesna, framover – istedenfor å fokusere på en historie som jeg er enig i er problematisk for mange.

Mona Fagerås (SV) [11:48:20]: At man skal bygge på allerede eksisterende struktur, synes jeg er veldig bra at ministeren er inne på. Men kan ministeren være litt mer tydelig på hvilken organisasjonsstruktur det er

ment at Nesna skal få med Nord universitet? Det er nemlig et skille mellom det som kan defineres som en campus, og det som er et studiested eller utdanningssted. Campus skal være et sted lagt til rette med universitetsbibliotek, vesentlige administrative støttefunksjoner for ansatte og studenter i tillegg til en studentsamskipnad som skal tilby ulike studentvelferdstilbud som studenthybler, rådgivningstjeneste og kantine, mens et utdanningssted jo bare er et sted som skal tilby samlingsbaserte og nettbaserte grunnutdanninger. Det jeg vil hevde, er at campusstrukturen er det som ligger nærmest det som var på Nesna – Nesna var en campus – og det som også står i Hurdalsplattformen. Hva er det som ligger i avtalen som statsråden har gjort med Nord universitet per nå?

Statsråd Ola Borten Moe [11:49:29]: Først et steg tilbake: Hovedpoenget med å få fart på dette raskt er den lærermangelen som vi for så vidt ser i hele landet, men spesielt i vår nordligste landsdel. Det haster med å få opp kapasiteten på lærerutdanningene, og det haster med å få på plass nok kvalifisert personell i skolene våre. Vi vet også at tilbøyeligheten til nettopp å betjene et lokalt og regionalt behov er veldig mye større hvis utdanningen tilbys i de områdene det er bruk for den.

Så er våre ambisjoner for Nesna – og det opplever jeg at Nord universitet er enig med oss i – noe mer enn lærer- og barnehagelærerutdanning. Det handler også om over tid å kunne tilby andre former for høyere utdanning, kanskje i samarbeid med næringsliv og høyere yrkesbasert utdanning, og det handler om innslag av forskning og utvikling innenfor disse områdene.

Spørsmål 6

Ingjerd Schou (H) [11:50:53]: «Regjeringen Solberg økte kjernestøtten til Verdens matvareprogram, WFP, kraftig i 2021. I neste års budsjett gjennomfører Støre-regjeringen to kraftige kutt i bevilgningen til WFP, i tillegg til generelle kutt i det humanitære budsjettet. I regjeringens tilleggsproposisjon ble det foreslått et kutt på 200 mill. kr til WFP, og i budsjettforliket med Sosialistisk Venstreparti ble det kuttet ytterligere 120 mill. kr i bevilgningen.

Hvilken informasjon om verdens sultsituasjon er det regjeringen besitter, som hverken FN eller vi andre har del i?»

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:51:40]: La meg først gjøre oppmerksom på at ansvaret for Verdens matvareprogram rent konstitusjonelt ligger hos utenriksministeren.

Så vil jeg få understreke at kampen mot sult – og for matsikkerhet – har den høyeste prioritet i regjeringens arbeid for å nå bærekraftsmålene. Derfor forsterker regjeringen nettopp satsingen på matsikkerhet og klimasmart landbruk med 500 mill. kr i 2022. En halv milliard kroner skal også styrke fattiges tilgang til fornybar energi, og vi skal bygge opp en solidaritetspott for mennesker på flukt.

I arbeidet mot sult vil WFP forbli en av våre aller fremste allierte. WFP er en dynamisk nøkkelaktør som både når ut til mer enn 100 millioner kriserammede mennesker i året, og som arbeider langsiktig med matsikkerhet. Derfor foreslår vi en kjernestøtte til WFP som ligger 33 pst. over det den forrige regjeringen foreslo i fjor. Så vil jeg minne om at det var Stortinget, gjennom budsjettforliket, som sto for den ekstraordinære økningen vi så i 2021. Når vi ikke viderefører denne ekstraordinære økningen fra Stortingets forlik, har det en begrunnelse som jeg straks vil forklare.

Verden over stiger tallet på folk som sulter – måned for måned. Ifølge FN befinner 283 millioner mennesker i 80 land seg i en akutt matkrise. Disse krisene skyldes væpnet konflikt, økonomiske nedgangstider som forsterkes av pandemien, og flom og tørke som følge av klimaendringer. Ikke minst derfor prioriterer vi klimatilpassing og matsikkerhet så høyt. Akutt humanitær bistand i stort omfang er også helt nødvendig, men vi kan ikke lenger bare fortsette å gi akutt humanitær bistand uten også å se på årsakene til at krisene stadig kommer nærmere, og kommer tilbake igjen og igjen.

De fleste sultkriser kan varsles på forhånd, og mye kan gjøres gjennom forebygging. Langsiktig bistand skal derfor gi en robusthet mot svingninger i matproduksjonen. Vi vil satse på forebygging og bedre varsling, slik at vi kan planlegge kriserespons i god tid. Vi må i stadig større grad se langsiktig utviklingssamarbeid i sammenheng med humanitær innsats – ikke minst i samarbeid med WFP.

Vi skal legge til rette for den beste og den mest bærekraftige formen for utvikling, nemlig den veksten som et folk skaper selv – nedenfra. Derfor må en framtidsrettet utviklingspolitikk bidra til samfunnsendring som styrker evnen til å vokse av egen kraft.

Ingjerd Schou (H) [11:54:34]: Jeg takker statsråden for at hun svarer på vegne av utenriksministeren.

Verdens matvareprogram har gjort en uvurderlig innsats for å bekjempe sult globalt siden organisasjonen ble grunnlagt i 1961. Regjeringen Solberg økte som sagt kjernestøtten til WFP for i år kraftig, som en respons på det sterkt økte behovet for å redusere sult og øke matsikkerhet.

Mener statsråden at sult og matsikkerhet ikke er et viktig spørsmål for norsk bistand i 2022?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:55:09]: Jeg tror regjeringen har gjort sine prioriteringer gjennom Hurdalsplattformen og gjennom budsjettet for neste år meget tydelig. Matsikkerhet prioriteres opp som et av de aller viktigste prosjektene, og WFP er en viktig aktør både når det gjelder det humanitære, og ikke minst også i større grad når det gjelder det langsiktige.

Kjernestøtten til WFP har ligget nokså stabilt gjennom mange år, også under forrige regjering, på ca. 300 mill. kr i året. Gjennom budsjettforliket ble årets budsjett skrudd betydelig opp, og det er bra, men regjeringens foreslåtte nivå på 400 mill. kr ligger altså 100 mill. kr over 2020-nivået.

Ingjerd Schou (H) [11:55:56]: Denne statsråden har i tidligere spørretimer sagt at det er viktig at også de som får hjelp, er mette – når det var snakk om å kutte i utdanningsstøtten. Slik sett er det bemerkelsesverdig at kuttene til WFP blir gjennomført i to omganger, først i Støres tilleggsproposisjon og dernest i regjeringens budsjettavtale med Sosialistisk Venstreparti.

På hvilket grunnlag gjør regjeringen dette til en salderingspost?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:56:29]: Matsikkerhet er en av de aller største prioriteringene for denne regjeringen, men vi er opptatt av å jobbe langsiktig og sørge for at vi kan vri stadig mer av innsatsen over mot den langsiktige kampen for matsikkerhet. Målet må jo være å skape varig og robust motstand mot sult for på sikt forhåpentligvis å kunne redusere de stadig tilbakevendende humanitære krisene.

Så vil jeg minne representanten om at kjernestøtten bare er en del av de midlene som Norge formidler til WFP. Den samlede norske støtten til WFP ligger i år på nær 1,3 mrd. kr fordi svært mye av støtten også går gjennom tematiske og landspesifikke appeller. Slik sett vil WFP fortsatt være en av våre aller viktigste partnere i kampen mot sult.

Spørsmål 7

Ine Eriksen Søreide (H) [11:57:38]: «I Prop. 1 S fra Solberg-regjeringen beskrives det globale knutepunktet for helseinnovasjon i Oslo som skal drives av UNICEF, og at det er avsatt midler til dette på kap. 160 Helse. UNICEF valgte Norge som globalt knutepunkt for helseinnovasjon etter å ha vurdert seks ulike lands helseinnovasjonsarbeid og tilhørende økosystemer for

forskning og innovasjon innen helse, fordi Norge ble ansett for å være det mest relevante stedet å lokalisere knutepunktet.

Hvorfor har regjeringen uten forvarsel plutselig skrinlagt dette arbeidet?»

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:58:15]: Jeg setter stor pris på representantens spørsmål fordi jeg nå får anledning til å informere Stortinget om beslutningen i en viktig sak – like etter at beslutningen er fattet.

Global helse har i flere tiår vært et av de viktigste satsingsområdene i norsk utviklingspolitikk, og Norge har hatt – og vil fortsatt ha – et betydelig lederskap på dette feltet. Vi viderefører pådriverrollen, noe vi ikke minst ser i det internasjonale samarbeidet for å håndtere pandemien.

Norge har akkurat tatt på seg å være medleder i fasiliteringsrådet til den globale pandemi-koalisjonen ACT-Accelerator i ett år til, og regjeringen har foreslått for Stortinget å bevilge nye 2 mrd. kr til koalisjonens viktige arbeid.

UNICEFs arbeid med innovasjon innen helse er viktig. Det samme er etableringen av et globalt knutepunkt for helseinnovasjon. Men etter å ha vært i denne jobben i nesten to måneder, og etter å ha blitt kjent med postene på statsbudsjettet som går til global helse, har jeg kommet til at det ikke er like avgjørende hvor dette knutepunktet ligger.

Med tanke på de store utfordringene der ute – og i lys av våre egne prioriteringer innenfor bistanden – fant vi det ikke riktig å binde opp så store bistandsmidler til bruk i Norge. Kostnaden ved å fullfinansiere et UNICEF-kontor i Norge var beregnet til rundt 500 mill. kr over ti år. Dette inkluderer administrative kostnader til lønninger og drift, men ikke støtte – ikke støtte – til konkret oppfølging av konkrete løsninger i utviklingsland.

Det var heller ikke slik at forpliktelser eller avtaler var blitt inngått – etter at samtaler med UNICEF om mulig etablering av et slikt knutepunkt hadde startet opp under den forrige regjeringen.

Norge verdsetter UNICEFs innsats for innovasjon og utvikling rettet mot barnerelaterte bærekraftsmål høyt. Vi har meddelt vår beslutning, og UNICEFs hovedkontor har tatt dette svært konstruktivt og sagt at de fortsatt vil benytte seg av norske kompetansemiljøer i det videre arbeidet. Det er selvfølgelig svært gledelig. Vi har innledet en dialog om hvordan vi kan støtte opp, bl.a. som medlem av UNICEFs styre.

I 2019 var Norge UNICEFs femte største giver, men den største giveren per innbygger. Regjeringen vil videreføre Norges sterke partnerskap med UNICEF, som er

en av våre nøkkelallierte i kampen for å utrydde ekstrem fattigdom innen 2030.

Ine Eriksen Søreide (H) [12:00:54]: Det er jo bra at statsråden omsider informerer Stortinget, for det var satt av 45 mill. kr på budsjettet, og det er viktige samarbeidsarenaer. Grunnen til at Solberg-regjeringa var en pådriver for dette, var både at vi har veldig sterke fagmiljøer i Norge, helse var et tydelig satsingsområde for den forrige regjeringa i utviklingspolitikken, og ikke minst at UNICEF er en solid og stabil partner på dette feltet.

Det er åpenbart at det har skapt betydelig undring og skuffelse hos UNICEF at disse planene plutselig skrinlegges, åpenbart uten noen nærmere dialog på forhånd. Ut fra hva jeg forstår, vil dette også få ganske store konsekvenser for UNICEFs strategiske plan som gjelder fra årsskiftet, for dette var jo en stor del av det UNICEF skulle arbeide med.

Da er spørsmålet til statsråden: Hvordan vil nå dialogen med UNICEF fortsette, slik at man faktisk kan få fokusert på helseinnovasjon, som er ekstremt viktig i UNICEFs arbeid?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [12:01:59]: Helse er fortsatt en betydelig prioritet, som jeg har redegjort for i regjeringens arbeid internasjonalt. Det samme gjelder helseinnovasjon og samarbeidet med UNICEF. Men det kan være fristende å stille et spørsmål tilbake til representanten, om hvorvidt representanten er sikker på at 500 mill. kr over ti år til å etablere en organisasjon i Norge er helt riktig prioritering av knappe bistandsmidler midt i en pandemi.

Når det er sagt, er jeg svært glad for den gode dialogen vi har med hovedkontoret til UNICEF. De har, som sagt, sagt at de ønsker å videreføre dialogen med norske kompetansemiljøer. Det er selvfølgelig gode nyheter. Vi vil videreføre støtten til dette arbeidet gjennom vår rolle bl.a. i styret til UNICEF.

Ine Eriksen Søreide (H) [12:02:54]: Det er vel ikke helt riktig å snakke om knappe bistandsmidler når vi har et bistandsbudsjett som er på over 40 mrd. kr, og dette var snakk om ca. 50 mill. kr i året i ti år – på noe som ville vært viktig for helseinnovasjon, som på sikt vil hjelpe mennesker. I Norge har vi heller ikke en lang tradisjon for eller særlig erfaring med å ha FN-kontorer. Det var også et av poengene: å kunne knytte oss tettere til FN og det arbeidet FN gjør, ved å få dette innovasjonskontoret, og på samme tid bidra til å styrke norske kompetansemiljøer, slik at norske kompetansemiljøer fortsatt kan være ledende i det arbeidet som gjøres med helseinnovasjon.

Og selv om UNICEFs hovedkontor tar dette konstruktivt, som statsråden sier, er det åpenbart at det har skapt mye frustrasjon i disse miljøene i Norge, både hos UNICEF og ikke minst hos helseinnovasjonsklyngen, som jo var klar til å ta dette store ansvaret og den viktige oppgaven.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [12:03:57]: Det var ikke fattet noen beslutning om at dette innovasjonskontoret skulle legges til Norge; det var under vurdering og var en beslutning som ble lagt til den nye utviklingsministeren å fatte. Jeg trengte å områ meg i den saken og kom etter nøye vurderinger til at våre forpliktelser på global helse og ikke minst de enorme behovene som nå ligger i årene framover for å håndtere en pandemi og å innhente verden etter en pandemi, ikke gjorde det tilrådelig å prioritere å opprette et kontor i Norge, som ville binde minst 500 mill. kr til administrasjon og drift i Norge de neste ti årene, og da ikke iberegnet konkrete tiltak på bakkenivå i utviklingsland.

Spørsmål 8

Hårek Elvenes (H) [12:05:07]: «Etter samtale med den amerikanske forsvarsministeren i Washington uttrykte Norges forsvarsminister et behov for bedre samordning av alliert øvelsesaktivitet i nord og «et ønske om å koordinere dette bedre for å få til avspenning mot Russland», ifølge NTB. VG gjengir 29. november at regjeringen ønsker begrenset aktivitet i nord fra allierte fartøy og fly.

Legger regjeringen opp til nye varslingsrutiner og endrede seilingsmønstre for allierte flåtestyrker i nord-områdene?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:05:47]: Regjeringen ønsker alliert aktivitet i Norge og norske nærområder velkommen. Samtidig vektlegger vi i dialogen vår med allierte betydningen av å koordinere den samlede norske og allierte aktiviteten. Dette er helt i tråd med lange linjer i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, og det bidrar både til forutsigbarhet og stabilitet i våre nærområder.

Alt utenfor nasjonalt territorialfarvann er internasjonalt farvann, og det betyr at våre allierte i utgangspunktet kan operere som de selv vil. Derfor er det viktig med tett og løpende dialog med våre allierte om aktivitet i nord. På den måten kan vi søke innflytelse på innretning av den allierte aktiviteten, i balansegangen mellom avskrekking og beroligelse i nærområdene våre.

Regjeringen vil fortsette å opptre forutsigbart og transparent i nærområdene. Derfor kommer vi til å fort-

sette den tette dialogen med våre allierte i alle faser av gjennomføring av aktivitet i nord, for nettopp å tilstrebe disse elementene.

Vi legger i Hurdalsplattformen opp til å styrke og videreutvikle samarbeidet med allierte og legge til rette for trening og øving med allierte i Norge og i norske nærområder.

Til slutt: Min invitasjon til bedre koordinering av alliert aktivitet ble også godt mottatt av min amerikanske kollega.

Hårek Elvenes (H) [12:07:24]: Jeg la merke til at ministeren brukte ordet «transparent». Det brukes jo om noe som er gjennomsiktig og nødvendigvis må kunne gjennomskues og gi innsyn fra begge hold. Et viktig til-litskapende tiltak mellom de allierte og Russland er åpenhet om øvelser – hvor de foregår, størrelsen og omfanget. Men vi har sett at Russland har gjennomført øvelser som åpenbart har vært større enn de terskelverdiene som man gjensidig har forpliktet seg til å rapportere øvelsene inn på. Spørsmålet er: Vil ministeren følge opp denne høyst kritikkverdige praksisen fra russisk side? Og hvilken alliert aktivitet som i dag gjennomføres, ser regjeringen for seg eventuelt skal begrenses i nord-områdene?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:08:18]: Vi har ikke på noen som helst måte tatt til orde for å begrense aktiviteten – vi har tatt til orde for å koordinere den på en best mulig måte, slik at den samlede aktiviteten er samordnet på en best mulig måte. Det er det initiativet går ut på, ikke en begrensning av aktiviteten, og det er viktig for meg å understreke. Vi ønsker allierte øvelser, vi ønsker samøving med våre allierte, noe øvelsen Cold Response til vinteren med ca. 30 000 deltakere er et godt eksempel på.

Regjeringen tar også sikte på å ha en god og tett dialog med vår nabo i øst – vi ønsker også å ha dialog med Russland om viktige spørsmål som gjelder oss som naboer i nord. På noen områder har vi klart å opprettholde den gode dialogen i perioden etter 2014, på andre områder ikke så godt. Men regjeringen prøver å ta opp igjen dialogen på flere områder.

Hårek Elvenes (H) [12:09:19]: Jeg la merke til at ministeren ikke berørte transparens-begrepet – jeg får håpe at vi har en felles oppfatning av hva det egentlig innebærer. Det er i hvert fall håp i det svaret som ennå ikke er avgitt.

Regjeringen har også sluttet seg til å møte som observatør når statene som har undertegnet forbudstraktaten mot atomvåpen, skal møtes i Wien. Man har, nok ikke uventet, pådratt seg kritikk fra våre allierte for å innta en slik posisjon. I Hurdalsplattformen står det

også at man skal etablere nye møteplasser for det sikkerhetspolitiske samarbeidet i nordområdene. Når man begynner å se disse tingene i sammenheng, er det grunn til å spørre: Legger regjeringen opp til et linjeskift i vår utenriks- og sikkerhetspolitikk, knyttet til de samme forholdene?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:10:19]: Det er en velkjent øvelse å stille spørsmål om flere forskjellige temaer, og temaet for representanten Elvenes' spørsmål er i utgangspunktet allierte aktiviteter i nordområdene og min dialog med den amerikanske forsvarsministeren om samordningen av disse. Det har jeg besvart.

De lange linjene i norsk utenriks- og forsvarspolitik ligger fast, også med denne regjeringen. Vi ønsker en tett dialog med våre allierte, vi ønsker et utvidet og nært samarbeid også om allierte øvelser, og vi ønsker å ha en god dialog med Russland om relevante spørsmål. Det er ingen endring i norsk holdning til NATO og de lange linjene i norsk forsvars- og utenrikspolitik.

Spørsmål 9

Frå representanten Mathilde Tybring-Gjedde til klima- og miljøministeren:

«Da budsjettenigheten med Sosialistisk Venstreparti ble klar 29. november, sa statsministeren at «vi mener dette er et budsjett som klart legger opp til å kutte mer [enn Solberg-regjeringens budsjettforslag]». Hos NRK 30. november kan vi derimot lese at klimaforsker Asbjørn Torvanger hos Cicero mener det er umulig å si konkret hvor mange tonn CO₂ regjeringens budsjett vil kutte. Også Sosialistisk Venstreparti har innrømmet at dette er vanskelig å regne ut.

Kan statsråden svare på hvor mye regjeringens budsjettenighet vil kutte klimagassutslippene med i 2022?»

Spørsmål 10

Frå representanten Olve Grotle til klima- og miljøministeren:

«Frå desember 2023 blir det innført nye utsleppskrav for norske lakseslakteri som følge av at EU fastsetter nye utsleppsgrenser (BAT-AEL), som altså skal iverksettest seinast 4. desember 2023. Krava er svært strenge, og det vil krevje svært store investeringar i reinseteknologi å oppfylle krava, i den grad dette i heile tatt er råd. Både næringa og statsforvaltaren er i tvil om korleis situasjonen skal handterast, og dette gjer det usikkert å investere m.m.

Kan statsråden gjere greie for korleis regjeringa vil handtere saka?»

Presidenten: Disse spørsmåla må utsetjast til neste spørjetime, då statsråden er forhindra frå å møte i Stortinget.

Spørsmål 11

Frå representanten Mudassar Kapur til kommunal- og distriktsministeren:

«I tilleggsproposisjonen foreslår regjeringen å kutte 5 mill. kr til StartOff. Det vil resultere i at det blir gjennomført færre prosjekter i 2022 enn det ellers ville bli gjort. Det er prosjekter som ville ha ført til økt innovasjon og en mer effektiv offentlig sektor.

Hvorfor ønsker statsråden å kutte i tiltak som skaper mer innovasjon og finner nye løsninger på utfordringene i offentlig sektor?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trekt tilbake.

Spørsmål 12

André N. Skjelstad (V) [12:11:23]: «I spørretimen 17. november fikk vi vite at overføring av noen av statsforvalterens oppgaver til fylkeskommunen er blant de viktigste grepene regjeringen vil å ta for å desentralisere makt. Basert på tidligere Senterparti-statsråders ambisjoner om utflytting av oppgaver og arbeidsplasser fremstår det noe passivt, spesielt med tanke på hva representanter for partiet tidligere har uttalt om statlige etater og direktorater.

Kan statsråden derfor være mer konkret på hvilke oppgaver regjeringen vil flytte ut og ikke minst overføre fra statsforvalteren?»

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:12:04]: Fylkeskommunene har ansvar for mange viktige tjenester for folk og lokalsamfunn, som bl.a. videregående skoler, skoleskyss, samferdsel og tannhelse. I tillegg har fylkeskommunene ansvar for utviklingen i regionen gjennom bl.a. overordnet planarbeid, kultur, kompetansepolitikk, folkehelse, næringsutvikling og miljøoppgaver. Et velfungerende folkestyre på regionalt nivå er viktig, og regjeringen ønsker å styrke fylkeskommunen som samfunnsutvikler. Et særdeles viktig tiltak for det er å styrke den fylkeskommunale økonomien. Det gir armslag for fylkeskommunene til også å gå tyngre inn i ulike lokale og regionale prosesser for samfunnsutvikling og tilrettelegging for verdiskaping.

Regjeringen varsler i Hurdalsplattformen en satsing på bygdevekstavgifter og regionvekstavgifter. Jeg vil komme nærmere tilbake til innretningen på disse satsingene, men her vil opplagt fylkeskommunene få en rolle. Ikke minst gjelder dette regionvekstavgiftene. Fylkes-

kommunene kan samkjøre eksisterende og eventuelt nye virkemidler, slik at vi kan oppnå størst mulig kraft i det regionale utviklingsarbeidet.

Det lokale demokratiet må utvikles gjennom desentralisering av oppgaver til kommuner og fylkeskommuner. Som en del av dette vil regjeringen vurdere å overføre statsforvaltnes oppgaver som ikke omhandler tilsyn, kontroll eller klage, til fylkeskommunene. Jordvern skal være unntatt.

Statsforvalterne utfører oppgaver på flere sektorområder. Jeg vil i samråd med de berørte departementene legge opp en prosess for å få vurdert hvilke oppgaver som kan overføres fra Statsforvalteren til fylkeskommunen.

André N. Skjelstad (V) [12:13:41]: Til å være et parti som ved enhver anledning markerte sitt ståsted i den såkalte sentraliseringsdebatten, er kontrasten til statsrådets svar – for å si det litt forsiktig – ganske stor. Som opposisjonsparti var Senterpartiet lite konkret på hvilke desentraliserte grep en kom til å ta i regjering, men nå er tiden kommet for å være mer konkret. Jeg vil da også minne statsråden om at tidligere kommunalminister Åslaug Haga ønsket å flytte 6 000 arbeidsplasser fra Oslo. Hun mente da at enheter i alle departementer kunne være gjenstand for utflytting.

Da er mitt spørsmål til statsråden, som ikke var spesielt konkret i sitt svar nå: Er statsråden villig til å se på det igjen? Eller har Senterpartiet erkjent at det ikke blir noe utflytting av å sitte sammen med Arbeiderpartiet?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:14:34]: Først vil jeg si at jeg var opptatt av å beskrive fylkeskommunenes rolle som viktige samfunnsutviklere og behovet for å styrke den rollen. Det kan være aktuelt å vurdere om det er andre statlige oppgaver som kan overføres til fylkeskommunene, men det er noe som en må komme tilbake til, og en må også gjennomføre en nærmere prosess knyttet til statsforvalterne spesifikt.

Så er regjeringen i Hurdalsplattformen opptatt av en jevnere fordeling av statlige arbeidsplasser. Det kan i noen grad handle om utflytting eller lokalisering av nye statlige virksomheter, men det handler også noe om hva som skjer innad i de ulike statlige etatene. Og det som vi har sett de siste årene – selv om statistikken har sine styrker og svakheter – er en tendens til at veldig mye av veksten i statlige arbeidsplasser kommer i de største byene.

André N. Skjelstad (V) [12:15:31]: Etter at en har gjentatt uttrykket sentralisering av makt i det uendelige i forrige periode, er det nesten litt merkelig hvor ullent det kan være når en har den makten – og kan bruke den. Det er nesten så det kunne vært fristende å spørre om statsråden er enig i de utflyttingene som skjedde i

forrige periode, f.eks. Norec til Førde og deler av Landbruksdirektoratet til der statsråden har sitt bosted – og til og med var ordfører da det kom dit. Da er mitt spørsmål: Er statsråden nå villig til å gjøre grep sånn at en faktisk gjør en reell desentralisering, eller er dette bare ordgyteri om hva vi ikke klarte å få til, og hva de skal klare å få til selv i regjering?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:16:31]: Det har under ulike regjeringer skjedd både utflytting av eksisterende arbeidsplasser og etablering av nye rundt omkring i landet. Det har vært viktige grep, men det har samtidig skjedd det jeg vil kalle en stille sentralisering innad i en rekke statsetater, noe som i realiteten har flyttet på et betydelig antall arbeidsplasser fra ulike distriktsområder og inn til de største byene. Det mener jeg er en utvikling som representanten Skjelstad også bør erkjenne har skjedd, og være villig til å gå inn i.

Så jeg tror vi er nødt til å se på hele bredden av lokaliseringspolitikken knyttet til ulike statlige virksomheter, men det handler i tillegg til det om å styrke bl.a. fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle. Det i seg selv vil være viktige grep i en distrikts- og desentraliseringspolitikk.

Spørsmål 13

Tore Vamraak (H) [12:17:40]: «Fylkesrådet i Viken har nå satt i gang en utredning om Vikens fremtid.

Mener statsråden at det er tilstrekkelig å utrede ett eneste alternativ til dagens organisering, og vil regjeringen dekke alle kostnader i forbindelse med dette arbeidet?»

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:17:56]: Regjeringen vil at tvangssammenslåtte fylkeskommuner skal få anledning til å søke om deling. I Hurdalsplattformen har vi slått fast at det i løpet av 2021 skal settes i gang en prosess for å gjenopprette Akershus, Buskerud og Østfold basert på en søknad fra fylkestinget i Viken.

Som øverste organ i fylkeskommunen er det fylkestinget som fatter vedtak på vegne av en fylkeskommune, jf. kommuneloven. Det følger av inndelingsloven § 8 at søknad om at det skal settes i gang utredning om deling, bare kan fremmes av fylkestinget selv. At denne initiativretten er lagt til fylkestinget, er begrunnet i lokaldemokratiske hensyn. Det er derfor fylkestinget i Viken som må vurdere om deling er det beste for sine innbyggere, og om søknad om deling skal sendes til departementet.

En søknad om deling skal være skriftlig og begrunnet, og den må inneholde forslag til nye fylkesgrenser, jf. inndelingsloven § 8. Forslaget til nye grenser må ta ut-

gangspunkt i grensene til dagens fylkeskommune og skissere hvor grensen mellom de nye fylkeskommunene skal gå. Det må framgå hvilket fylke den enkelte kommunen skal tilhøre. Søknaden må også inneholde forslag til fylkesnavn. At søknaden skal være begrunnet, innebærer at den bør redegjøre for hvordan fylkeskommunen vil bli berørt av en deling.

Loven oppstiller ingen nærmere krav til hvilke opplysninger søknaden skal inneholde. I brev til de tvangssammenslåtte fylkeskommunene av 12. november i år har jeg kommet med noen momenter som bør vurderes i forbindelse med eventuelle søknader om deling. Dette brevet er også sendt til Viken.

Tvangssammenslåtte fylkeskommuner som ønsker å utrede deling, kan etter søknad motta inntil 100 000 kr i tilskudd til dette. I tillegg kan fylkeskommunene motta inntil 200 000 kr til høring av innbyggerne i spørsmålet om deling. Dette kan gjøres ved folkeavstemning, opinions- eller spørreundersøkelse eller møte. For at departementet skal kunne utbetale tilskuddet, må fylkeskommunene lage et faktagrunnlag som innbyggerne kan ta stilling til i en høring.

Når det gjelder eventuelle merkostnader knyttet til gjennomføring av deling, vil regjeringen bidra økonomisk på en avtalt og egnet måte. Regjeringen vil komme tilbake til dette spørsmålet.

Tore Vamraak (H) [12:20:02]: Jeg takker for svaret, hvor statsråden fokuserer mest på selve søknaden og hvilke krav som stilles til den. Men bak der ligger det også en utredning som jeg antar vil være nyttig for departementet i sitt arbeid, for utredningsinstruksen stiller krav til at relevante alternativer er belyst skikkelig. Et høyst relevant alternativ ville i denne saken være å legge ned Viken fylkeskommune uten å opprette tre nye fylkeskommuner.

Er statsråden enig i at hans saksframlegg til Stortinget vil måtte følge utredningsinstruksens krav?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:20:45]: En godt utredet søknad fra fylkeskommunen er viktig for at departementet skal kunne legge fram en opplyst sak om deling for Stortinget. I inndelingsloven § 1 står det:

«Endringer i kommune- eller fylkesinndelinga bør medverke til å skape formålstenlege einingar som kan gi innbyggjarane og næringslivet tilfredsstillande tenester og forvaltning.»

Så det er mitt klare mål å kunne gi Stortinget et godt beslutningsgrunnlag for å ta den beslutningen basert på de søknadene som måtte komme inn etter at regjeringen åpnet for å følge opp søknader fra tvangssammenslåtte fylkeskommuner.

Tore Vamraak (H) [12:21:27]: Statsråden viste til at Viken fylkeskommune vil motta hele 300 000 kr nå i utredningsfasen og til høring av innbyggerne. Disse prosessene som Viken fylkeskommune nå kjører, er initiert av en tydelig formulering i Hurdalsplattformen. Samtidig som statsråden bruker såpass beskjedne beløp i sine formuleringer, er finansminister Slagsvold Vedum ute og sier om oppløsningen av Viken at de ikke trenger å bekymre seg for pengene. Det er klart det vil bli store kostnader for både Viken fylkeskommune og de 51 kommunene som ligger i Viken. Mitt spørsmål er:

Hvilken visshet kan statsråden gi til fylkeskommunen og de berørte kommunene om at de får dekket kostnadene til nødvendige utredninger og prosesser?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:22:19]: Det kan jo være betryggende å sitere finansministeren i økonomiske spørsmål, for han gir i et intervju til NRK uttrykk for at regjeringen vil legge penger på bordet for å sikre oppløsning. Han sier at staten nå skal ta en større andel enn det som skjedde sist. Det er jo et paradoks at når representanten Vamraak nå etterlyser kostnadsdekning for en frivillig oppløsning, viser regnestykkene at Viken knyttet til tvangssammenslåingen fikk 45 mill. kr til å dekke engangskostnader, mens fylkeskommunens egen rapport viser at det kostet 335,6 mill. kr.

Spørsmål 14

Tobias Drevland Lund (R) [12:23:21]: «Den nye regjeringa og Sosialistisk Venstreparti bevilger sårt tiltrengte ekstra frie midler til kommunene. Likevel er det ikke nok. I en sak hos NRK Nordland 23. november kan vi lese at bygdene i Hadsel Innland står i fare for å miste flere viktige tjenestetilbud som barnehage og skole samt å måtte kutte i brannberedskapen. Dermed kan det ta lang tid før brannvesenet kommer fram: 30–40 minutter, anslår kommunedirektøren.

Hva tenker statsråden om at det på tross av at Senterpartiet er i regjering, fortsatt er et skrikende behov for bedre og mer robust kommuneøkonomi?»

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:24:04]: Kommunene er grunnmuren i velferdssamfunnet. For at de skal gi sine innbyggere gode velferdstjenester, må de sikres ressurser og handlefrihet til å løse oppgavene de er satt til.

Det er kommunene selv som er best i stand til å vurdere hva som trengs mest i kommunen når det gjelder løsninger og prioriteringer. Derfor er det viktig at vi styrker de frie inntektene, slik at kommunene selv kan prioritere ressursene på områder hvor behovene er størst.

Regjeringen øker kommunenes frie inntekter med 2,5 mrd. kr sammenlignet med forrige regjeringens bud-

sjett. Vi foreslår at veksten fordeles med 2 mrd. kr til kommunene og 0,5 mrd. kr til fylkeskommunene. Det er et opplegg regjeringen nå er enig med Sosialistisk Venstreparti om.

Kommunene vil da få en total vekst i frie inntekter på 4,5 mrd. kr neste år. Det gir kommunesektoren et økt økonomisk handlingsrom på 3 mrd. kr, i tillegg til at veksten dekker økte utgifter til demografi, pensjon og satsingene på pedagoger og barn og unges psykiske helse.

Økningen i handlingsrommet er større enn det Solberg-regjeringen til sammen fikk til for de fire årene 2018, 2019, 2020 og 2021.

Vi reverserer også Solberg-regjeringens foreslåtte kutt på 300 mill. kr i tilskuddet til ressurskrevende tjenester. Dette vil styrke økonomien i kommunene og gjøre dem i stand til å gi et bedre tilbud til innbyggere som har krav på omfattende helse- og omsorgstjenester.

Budsjettopplegget for 2022 løser ikke alle utfordringene i kommunene. Det vil fortsatt være behov for å prioritere mellom ulike behov, satse på innovasjon og nyskaping og ha en god økonomistyring for at midlene skal rekke lengst mulig. Slik har det bestandig vært, og slik kommer det bestandig til å være. Men at budsjettopplegget for 2022 innebærer et betydelig løft for kommuneøkonomien, kan det ikke være noen tvil om.

Tobias Drevland Lund (R) [12:25:57]: Jeg takker for svaret. På Senterpartiets nettside fra juni i år står det:

«Det er kommunepolitikerne som må legge ned skoler eller utsette flere sykehjemsplasser. Realiteten er at Stortinget lover tjenester, men ikke bevilger pengene som trengs for et godt tilbud.»

Da statsråden i sin tidligere jobb som KS-leder formidlet sine forventninger til statsbudsjettet for 2022, sa han at han forventet en økning i frie inntekter på 3 mrd. kr. Nå virker det som om statsråd Gram likevel er tilfreds med en økning på 2,8 mrd. kr. Jeg registrerer at statsråden sier at man har fått en økning på 4,5 mrd. kr, men la oss minne om at 500 mill. kr av disse er bundet opp til kompensasjon for kollektivtransporten, og en del av det er for å reversere innslagspunktet for ressurskrevende tjenester. Det er bra, men det er jo ikke en vekst i frie inntekter.

Er statsråden Gram fortsatt enig med KS-leder Gram, eller mener statsråden nå at kommunesektoren, deriblant Hadsel kommune, skal klare seg greit uten disse 200 mill. kr i økte inntekter?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:26:59]: Når det gjelder beskrivelsen av veksten i frie inntekter, kan jeg ikke si meg helt enig i det. Det handler ikke om kompensasjon for kollektivtrafikken. Det er ting som kommer i tillegg. Det vi nå snakker om når det gjelder de 4,5 mrd. kr, er de to milliardene som lå inne i Solberg-

regjeringens opprinnelige budsjett, og så er det lagt på 2,5 mrd. kr på toppen av det fra den nye Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen. Når man da korrigerer for det som er knyttet til kostnadsvekst innenfor pensjon, demografi og en del av frie midler – men med merkelapp, for å si det sånn – står det igjen til sammen 3 mrd. kr i økt økonomisk handlingsrom. Det skiller seg betydelig fra de budsjettoppleggene vi har sett de siste årene. Jeg vil si vi traff nokså godt i forhold til forventningene fra KS for et par måneder tilbake. Jeg synes vi har fått levert brukbart på et par måneders arbeid i regjering.

Tobias Drevland Lund (R) [12:27:53]: For bygda Hadsel er dette alvor. Nåværende kommuneøkonomi betyr nedlegging av barnehage og skole, avvikling av legekantoret, brannvesenet, kjøkkenet og vaskeriet på alderssenteret, reduksjon i omsorgstilbudene, privatisering av veier og slukking av veilys. Og vi vet dessverre at Hadsel ikke er den eneste kommunen i Norge som også i 2022 må kutte, redusere og ikke minst sentralisere tilbudene til innbyggerne sine, på tross av at Senterpartiet sitter i regjering.

Kan statsråden, for framtiden, si at han og hans regjering vil jobbe for at kommunene og fylkene våre framover skal få enda større økonomisk handlingsrom i de kommende statsbudsjettene?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:28:37]: Det er absolutt et mål for denne regjeringen og denne statsråden å sikre en god kommuneøkonomi framover – som gir handlingsrom, og som gir muligheter til å styrke tjenestene nær folk rundt omkring i hele landet.

Uansett hva slags budsjettopplegg man har, vil det være utfordringer rundt omkring i Kommune-Norge. Det er altså den enkelte kommunes ansvar å sikre god økonomistyring, gjøre kloke prioriteringer og avveie forholdet mellom drift og investering, f.eks. Ikke minst har vi et behov for, og det vil jeg si på tvers av sektoren, også å se på hvordan vi får mer ut av de kronene vi tross alt har. Det er behov for innovasjon, digitalisering og nødvendig endring og omstilling som gjør at vi kan løse utfordringer framover. Selv om vi har penger nok, er det ikke sikkert vi har folk nok. Derfor er det et viktig fokus for meg å ha oppmerksomhet på utviklingspotensialet i kommunesektoren og i offentlig sektor for øvrig.

Spørsmål 15

Frank Edvard Sve (FrP) [12:29:59]: «Stortingsrepresentant frå Arbeidarpartiet Per Vidar Kjølmoen har hevda både i media og på Møre og Romsdal Arbeidarparti si nettside og i tallause lesarinnlegg at ferjeprisane no vert kutta med 50 pst.

Kan statsråden dokumentere det som stortingsrepresentanten frå Arbeidarpartiet hevdar, og kva blir dei reelle prosentvise kutta i ferjeprisane i januar 2022 med regjeringa sitt framlegg samanlikna med prisane per 31. desember 2021?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:30:33]: I Hurdalsplattformen står det at regjeringen har som mål at takstene på ferjesamband totalt sett skal halveres i løpet av fireårsperioden. Da bruker vi i sammenligningsgrunnlaget 1. januar 2021, og det er staten som skal dekke kostnadene for det. La oss derfor ha takstnivået som var gjeldende 1. januar 2021, som utgangspunkt for ulike sammenligninger, slik jeg nå gjør i mitt svar.

I budsjettforslaget for 2022 la Solberg-regjeringen opp til å reversere deler av takstreduksjonen på 25 pst., som ble innført fra 1. juli 2021. Dette ville medført en økning i ferjetakstene med 12,7 pst. ved nyttår. Med vårt forslag til justering av budsjett for 2022 ble det lagt opp til at ferjetakstene reduseres med 11,7 pst. ved nyttår i riksveiferjedriften, og det blir lagt til rette for at fylkeskommunene kan redusere takstene tilsvarende i fylkesveiferjedriften. Da vil takstene være 30 pst. lavere for de reisende enn de var per 1. januar 2021.

Med det har vi da tatt et vesentlig skritt i retning av å innfri det målet som står i Hurdalsplattformen, nemlig at vi skal halvere ferjetakstene i løpet av fireårsperioden.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:32:04]: Folk flest er opptekne av reelle kutt i ferjeprisane. Eg forstår det statsråden seier om at ein har berekna det frå 1. januar 2021, men det folk er opptekne av, er kva ferjeprisane vert frå eitt år til eit anna ut frå eit budsjett. Når statsråden då legg til grunn at det vert 11,7 pst. kutt frå 2021 til 2022, er spørsmålet til statsråden om han er einig i at 11,7 pst. ikkje står heilt i stil med det representanten frå Arbeidarpartiet i Møre og Romsdal har hevda, at ein no kuttar 50 pst. Det er noko med korleis folk oppfattar det vi seier.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:32:52]: Jeg vil si om det at jeg ikke har oppfattet at noen har uttalt seg upresist om det målet regjeringen har. Vårt mål er at vi skal innfri en reduksjon på 50 pst. i løpet av fireårsperioden, og vi har tatt utgangspunkt i 1. januar 2021 som sammenligningsgrunnlag. Det har også alle andre partier gjort, og det har man gjort i Stortinget i de tidligere debattene. Samlet sett kommer vi vesentlig i retning av å innfri det målet gjennom at det nå ligger til rette for en reduksjon på 30 pst. målt mot 1. januar 2021.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:33:29]: Det er også i forslaget frå den nye regjeringa – i pakka med å ta ned ferjeprisane – snakk om gratis ferje til øysamfunn. Frå re-

presentantar frå Senterpartiet i Møre og Romsdal er det vorte sagt at ein har fått signal om at ein ikkje får kompensert fullt ut dei kutta som vert i overføringane til fylkeskommunen. Når ein innfører gratis ferje til øysamfunna, vil jo billettinntektene forsvinne, og med det ein stor del av inntekta til fylkeskommunen.

Spørsmålet er: Vert fylkeskommunane kompenserte for dei tapte inntektene dei får ved at ein innfører gratis ferje til øysamfunn, som elles er bra? Det er viktig at fylkeskommunane vert kompenserte. Så vert det inntektsbortfallet kompensert?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:34:23]: Det er en ordning som vi bare har påbegynt arbeidet med, hvordan vi skal innrette det, men det er en forutsetning at når vi som storsamfunn, som stat, går inn og sier at vi skal gjennomføre slike ordninger, må vi også være med og plukke opp regningen for det. Så vet representanten Sve også at det ikke alltid er sånn at den enkelte fylkeskommune får akkurat den dekningen sånn som storsamfunnet tegner opp bildet, men det er en annen diskusjon.

Spørsmål 16

Ove Trellevik (H) [12:35:06]: På føremiddagen i dag, i den munnlege spørjetimen, vart det fokusert mykje på straum, og mitt spørsmål heng godt saman med det fokuset som var før i dag:

«Verden trenger norsk olje og gass, selv i et 1,5-graders perspektiv, uttalte IEA-sjefen Fatih Birol 30. november. I regjeringens budsjettenighet med Sosialistisk Venstreparti blir det slått fast at det ikke blir noen 26. konsepsjonsrunde på norsk sokkel i 2022. Arbeiderpartiets nestleder, Hadia Tajik, uttalte til pressen 11. september «Jeg og Arbeiderpartiet mener det oljesektoren nå trenger, er stabilitet og forutsigbarhet.»

Mener statsråden at når man nå dropper 26. konsepsjonsrunde på norsk sokkel i 2022, så gir det olje- og gassnæringen forutsigbarhet?»

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:36:02]: Regjeringen vil videreutvikle norsk petroleumsindustri. Petroleumssektoren er en høyproduktiv næring som bidrar med store inntekter, verdiskaping og arbeidsplasser i Norge. Regjeringen vil legge til rette for fortsatt høyt aktivitetsnivå på norsk sokkel, og ringvirkninger på land skal komme hele landet til gode. Regjeringen vil føre en ansvarlig og forutsigbar politikk i møte med klimautfordringene, og det gjelder også for petroleumspolitiken.

En viktig egenskap med reguleringen av virksomheten er forutsigbarhet og faktabaserte vurderinger. Dette

er også et viktig konkurransefortrinn for Norge. Myndighetene eier ressursene, men bruker industrien til å skape størst mulig verdier. For å nå målene i petroleumpolitikken er det helt avgjørende at staten regulerer sektoren ved å sette klare og forutsigbare rammer som gir selskapene egeninteresse av å skape størst mulig verdier for fellesskapet.

Det ordinære konsesjonssystemet for sektoren skal ligge fast. Konsesjonsrundene er kjernen i dette. Gjennom disse tildeles oljeselskaper nye tillatelser til å lete etter olje og gass i de områdene som er åpnet og tilgjengelig for petroleumsvirksomhet. Alle områder som er åpnet for petroleumsvirksomhet og er tilgjengelig for nye tildelinger, kan lyses ut i en konsesjonsrunde. Budsjetttavtalen med SV påvirker ikke dette. Hvordan de ulike prospektive områdene lyses ut, avgjøres av hva som er mest hensiktsmessig ut fra en petroleumsfaglig vurdering.

I størstedelen av åpnet, tilgjengelig areal på norsk kontinentalsokkel har det vært leteaktivitet i tiår. Områdene er nå modne og derfor omfattet av TFO-konsesjonsrundene. Leteaktiviteten og nye arealtildelinger vil derfor i denne stortingsperioden hovedsakelig foregå innenfor de forhåndsdefinerte områdene.

At konsesjonssystemet ligger fast, betyr bl.a. at regjeringen vil gjennomføre nye konsesjonsrunder. Vi vil videreføre TFO-ordningen slik det praktiseres i dag, både i 2022 og videre. Av budsjettavtalen med SV framgår det at en eventuell 26. konsesjonsrunde ikke vil bli utlyst i 2022. Det betyr verken mer eller mindre enn akkurat dette. De siste åtte årene har det vært tre nummererte konsesjonsrunder; i 2015, 2017 og 2021.

Petroleumpolitikken, rammer for virksomheten og avveininger mot andre samfunnsforhold har vært gjenstand for grundige vurderinger og avveininger i Stortinget over flere tiår. Hvordan vi som stat og ressurseier sikrer at vi får utforsket alle våre åpne, tilgjengelige og prospektive arealer mest hensiktsmessig, vil vi komme tilbake til mange ganger. Olje- og gassindustrien skal fortsatt stå overfor rammebetingelser som vil gi Norge inntekter, arbeidsplasser og ringvirkninger på fastlandet.

Ove Trellevik (H) [12:38:46]: Kraftkrisa Europa opplever, og konsekvensane det har for straumprisane, vitnar om at Europa treng meir norsk gass. Me får håpa det vert betre når det nye gassrøyret frå Noreg via Danmark til Polen vert ferdig. Noreg er til no sett på som ein stabil gassleverandør, og det er viktig at det vert gjort tilgjengeleg attraktivt areal for å sikra nødvendig produksjon. Energikrisa me opplever no, viser at Europa vil vera avhengig av norsk gass i lang tid.

Mitt oppfølgingsspørsmål er: Vil regjeringa leggja til rette for og sikra at dei ordinære TFO-rundane no gjev

næringa dei leiteareala næringa treng for å sikra og utvida produksjonen sin, spesielt innan gassektoren?

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:39:32]: Vi skal fortsatt gi tillatelser til å lete etter olje og gass i de områdene som allerede er åpnet og tilgjengelig for petroleumsvirksomhet. De forhåndsdefinerte områdene, TFO, omfatter i dag størstedelen av åpne, tilgjengelige leteareal på norsk sokkel, og TFO-ordningen videreføres slik den praktiseres i dag, både i 2022 og videre. Den norske petroleumpolitikken ligger fast.

Som jeg sa i mitt forrige svar, framgår det av budsjettavtalen med SV at en eventuell 26. konsesjonsrunde ikke vil bli utlyst i 2022. Budsjetttavtalen betyr altså at det ikke blir en nummerert runde 26 i 2022 – verken mer eller mindre enn det.

Ove Trellevik (H) [12:40:16]: Då budsjetteinigheita med regjeringa vart klar 29. november, sa SV at dei no hadde fått tidenes grønnaste statsbudsjett. Same dag sa statsminister Støre til Aftenposten at dei «mener dette er et budsjett som klart legger opp til å kutte mer» enn Solberg-regjeringa sitt budsjettforslag. Når ein har spurt om korleis dette budsjettet faktisk kuttar meir klimagassutslepp enn Solberg-regjeringa sitt forslag, viser ofte debatten og svara til at ein skal auka CO₂-avgifta for oljebransjen med 28 pst.

Så mitt spørsmål er: Kan olje- og energiministeren gjera greie for kva som er utsleppseffekten i 2022 av å auka CO₂-avgifta for oljebransjen til 28 pst.?

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:41:09]: Akkurat det spørsmålet er vel kanskje litt utenfor det opprinnelige spørsmålet knyttet til rammevilkårene for petroleumsindustrien. Men når det er sagt, deler jeg oppfatningen som jeg også oppfatter at spørteren implisitt har, nemlig at norsk gass er en viktig del av den energiomstillingen som foregår i Europa, der norsk gass erstatter CO₂-intensiv kullkraft. Derfor mener jeg at også norsk olje og gass har en viktig del i den omstillingen verden står overfor, i lang tid framover. Det var også utgangspunktet for representanten Ove Trelleviks spørsmål, nemlig om norsk olje og gass selv i et 1,5-gradersperspektiv har en plass.

Når det er sagt, er det også viktig å ta med seg videre at etterspørselen etter norsk olje og gass vil gå ned, og det er jo det som bl.a. utgjør kutt i CO₂-utslipp også her hjemme.

Spørsmål 17

Seher Aydar (R) [12:42:28]: «Smitteverntiltaka forutsetter økt grad av testing. 1. desember var det halvan-

nen times kø på en teststasjon i Oslo. Det meldes om lang reisevei til testsentre utenfor storbyene. Det er utfordringer med lav bemanning på testsentrene, og distribusjonssteder for gratis hurtigtester går tomme. På apoteket koster det 550 kr for en pakke med hurtigtester. Dette gjør testing til en stor utgiftspost for folk.

Hva gjøres for å sette kommunene i stand til å sikre tilgang på gratis tester, herunder både hurtigtester til hjemmebruk og PCR-tester?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:43:11]: Kommunene gjør en enorm innsats for å håndtere pandemien både når det gjelder testing, vaksiner og smittesporing, og ikke minst for å gi gode og forsvarlige tjenester til innbyggerne våre.

Testing er sentralt for å ha kontroll på pandemien. Kommunene er bedt om å ha stående beredskap for å kunne teste 1 pst. av befolkningen, og i løpet av fem dager skal de kunne øke kapasiteten opp til 5 pst. av befolkningen.

Så vet vi at flere kommuner, som Oslo, har måttet øke sin kapasitet til over 5 pst. nå. Det er jeg glad for at kommunene klarer å få til. Regjeringen har hele tiden vært tydelig på at kommunene skal få dekket utgiftene til TISK-arbeidet, og det vil jeg understreke igjen.

Selvtester er et nyttig verktøy for kommunene. Helsedirektoratet har gitt føringer for hvordan man bør prioritere bruken, slik at testene brukes der de gir størst effekt. Samtidig er kommunene gitt rom til å gjøre egne prioriteringer innenfor direktoratets retningslinjer. Det gjør at kommuner med større utbrudd prioriterer selvtester til jevnlig testing i skoler, mens andre kommuner prioriterer bruk til personer med luftveissymptomer. Det gjør at selvtestene brukes så hensiktsmessig som mulig i den enkelte kommune.

Fram mot jul vil vi motta om lag 10 millioner flere tester. Helsedirektoratet forenkler utsendingsløsningene og vil nå sende ut tester til kommunene uten at kommunene må gjøre aktive bestillinger selv.

Regjeringen foreslår i proposisjonen om endringer i statsbudsjettet, Prop. 20 S, en bestillingsfullmakt på 1 mrd. kr til å anskaffe flere selvtester. Helse- og omsorgsdepartementet har allerede gitt Helsedirektoratet i oppdrag å gå i gang med anskaffelsesprosessen, med forbehold om Stortingets godkjenning. Men det er stor etterspørsel etter disse testene på verdensbasis, så vi må forsikre oss om at testene vi har, prioriteres riktig.

Seher Aydar (R) [12:45:26]: Det er betryggende å høre at vi har nok selvtester – i motsetning til det vi har lest i noen medier i det siste. Men spørsmålet om tilgjengelighet er likevel like aktuelt, for når det meldes om opptil tre timer lange køer i Oslo og Bergen og det også meldes om at det er ganske lang reisevei til test-

sentrene og store geografiske variasjoner, og når hjemmetester ikke er tilgjengelig for alle, og man må kjøre ganske langt, kjøre bil fordi det ikke er enkelt å komme seg fram, er det grunn til bekymring for om økonomiske og geografiske faktorer spiller en rolle for hvem som får testet seg, og hvor ofte man får testet seg.

Spørsmålet er: Kan statsråden forsikre oss om at tilgjengeligheten vil være på et så høyt og stabilt nivå, både i distriktene og i byene, at alle som trenger det, får testet seg når de trenger å teste seg?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:46:21]: Jeg deler bekymringen til representanten. Det er også viktig å si at testkapasiteten ikke er uendelig, selv om vi har god kapasitet i kommunene og kommunene har vist at de raskt kan skalere opp den kapasiteten. Vi har god forsyning av selvtester. Denne uken sendes det ut 1,5 millioner tester til kommunene. Så vi har ikke lenger noe lager å snakke om, det distribueres kontinuerlig. Med økende smittetrykk vil det kunne være ventetid for tester både på grensen, hvor det er testplikt nå, og på teststasjoner. Det vil dessverre ikke være sann at man kan forvente å få utdelt gratis selvtester ubegrenset. Det er det også viktig å være ærlig på.

Seher Aydar (R) [12:47:16]: Én ting er selvtester – vi vet jo at selvtester har begrenset både kapasitet og funksjon, så testsentrene spiller også en viktig rolle. Vi vet at kommunene har skalert både opp og ned og har mulighet til å gjøre det. Mitt spørsmål handler egentlig om disse teststasjonene, hvor det er lange køer, og det er flere som også har kortere åpningstider nå enn det de har hatt tidligere, og det er også flere som må kjøre lenger enn det de gjorde før. Så tilgjengeligheten er mindre enn den har vært tidligere i pandemien på noen områder – og på andre områder ikke. Spørsmålet er – hvis vi tenker på T-en i TISK – om statsråden er tilfreds med testkapasiteten og tilgjengeligheten også når det gjelder teststasjoner, der man kan ta PCR-tester.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:48:08]: Kommunene har levert det de har fått oppdrag om på testkapasitet. Så har vi nå lansert en ny tiltakspakke, i tillegg til at en del kommuner selv velger massetesting. Her i Oslo har de gjort det på skolene. Kapasiteten på PCR-tester, der man må til en stasjon for å få tatt en test som sendes inn til et laboratorium, er god, men vi ser også at økt tilgang gjør at det blir økt press og ventetid. Så langt vil jeg si at jeg er imponert over kommunene. Nå er vi akkurat i et skifte hvor det kan bli litt økt ventetid, fordi vi justerer opp de andre tiltakene, og vi har veldig høy smitte. Så vår jobb er å være profesjonelt bekymret, passe på at det går bra, og sikre tilgangen til de hjelpemidlene kommunene trenger for å gjøre jobben sin.

Spørsmål 18

Ola Elvestuen (V) [12:49:21]: «Regjeringen har som sentralt punkt i sin plattform, og understreket det under fremleggelsen av Hurdalsplattformen, at «tiden for overkjøring av lokalsamfunn er over». Bystyret i Oslo har med stort flertall sagt nei til nytt gigantsykehus på Gaustad.

Om bystyret opprettholder sin motstand mot nytt gigantsykehus på Gaustad, vil regjeringen følge Oslo bystyrets vedtak?»

Statsråd Ingvald Kjerkol [12:49:48]: Regjeringen ønsker at befolkningen i Groruddalen så raskt som mulig får lokalsykehuset ved Nye Aker sykehus, og vi vil gjennomføre endringer i sykehusstrukturen i Oslo i henhold til vedtatte planer.

Det er staten som har det overordnede ansvaret for at befolkningen gis nødvendige spesialisthelsetjenester. Samtidig har planarbeidet for Nye Oslo universitetssykehus blitt gjennomført i dialog med Oslo kommune. I høringsrunden til idéfasen for OUS i 2014 pekte Oslo kommune på Aker som et alternativ til Ullevål for lokalisering av et lokalsykehus og frarådet en samling på Ullevål. I januar 2016 anbefalte byrådet i Oslo den utbyggingsmodellen som ble vedtatt senere samme år. Også i 2018 støttet Oslo kommune utbyggingsløsningen som nå foreligger, i hørings svar til regional utviklingsplan 2035 for Helse Sør-Øst. Jeg vil derfor understreke at på det tidspunkt da strukturen var på høring, hadde Oslo kommune avgjørende innspill knyttet til endelig løsning. Denne løsningen har Helse Sør-Øst holdt seg til. Blant annet har de inngått avtale med Oslo om ny legevakt ved Aker som følge av dette.

Realisering av Nye Rikshospitalet har nasjonal betydning. Andelen av virksomheten ved OUS, som består av nasjonale, flerregionale og regionale funksjoner, er anslått til 55–60 pst. av den somatiske aktiviteten. Et avgjørende moment er at det er viktig at Oslo ikke legger beslag på flere fagfolk enn nødvendig. Ved å samle funksjoner kan en slippe dublering av spesialister, sykepleiere, radiografer osv. Gevinstene er med andre ord knyttet til utbyggingen på Gaustad, som vil binde opp færre fagfolk i Oslo til fordel for resten av landet.

Gevinstene knyttet til samling av nasjonale og regionale funksjoner er også ett av de bærende elementene for gevinstrealisering og økonomisk bærekraft for utbyggingsplanene ved OUS, Nye Aker inkludert. Det har vært et avgjørende moment at Helse Sør-Øst kan gjennomføre utbyggingsplanene i Oslo uten at dette går på bekostning av andre sykehus og sykehusprosjekter i Helse Sør-Øst.

Ola Elvestuen (V) [12:52:19]: Bystyret i Oslo har vedtatt at de går imot disse planene, og jeg tror Oslo bystyre til og med i dag er i ferd med å gjøre et vedtak som går imot planene på Gaustad. De ønsker ikke å splitte opp fagmiljøene som i dag er samlokalisert på Ullevål, mellom Gaustad og Aker. Det de ønsker, er å videreutvikle akuttfunksjonen på Ullevål og sørge for at Nye Aker sykehus endelig kan bli nettopp et lokalsykehus for hele Groruddalen, som også statsråden tok opp, inkludert de tre nordligste bydelene.

Jeg hører på statsråden at regjeringen overhodet ikke har tenkt å lytte til bystyret i Oslo. Da blir mitt spørsmål: Hva er det som skiller Oslo fra andre lokalsamfunn? Hvorfor ønsker ikke statsråden å lytte til lokaldemokratiet i Oslo i denne saken? Hva er det som gjør at Oslo ikke er et samfunn som regjeringen ikke ønsker å overkjøre.

Statsråd Ingvald Kjerkol [12:53:22]: Det er en beskrivelse som må stå for representantens regning. Det er ingen forskjell på Oslo og andre kommuner, men når staten endrer sykehusstrukturen også i andre kommuner, gjør staten det gjennom sin rolle som eier av spesialisthelsetjenesten.

Oslo kommune er planmyndighet, og jeg håper og forventer at Oslo kommune, som planmyndighet, gjør planfaglige vurderinger knyttet til utbyggingsprosjektet Nye OUS. Oslo kommune har gjennom en årrekke hatt høringsinnspill til prosessen om Nye OUS, som består av hele fem byggeprosjekter. Der er den retningen det nye sykehuset utvikler seg i, godt forankret faglig gjennom hvor man legger hvilke funksjoner, og det beskrev jeg i det første svaret mitt til representanten.

Ola Elvestuen (V) [12:54:24]: Samtidig la statsråden vekt på Groruddalen og Aker som et lokalsykehus i Groruddalen. Med de planene som nå foreligger, er det kun Alna som kommer inn på Aker sykehus under første byggetrinn. Grorud og Stovner må vente til andre byggetrinn. Jeg tror neste byggetrinn ennå ikke er planlagt eller vedtatt. Det er høyst usikkert om når og om Grorud og Stovner kan flytte ut av Ahus, som allerede i dag har sprengt kapasitet.

Jeg hører på statsråden også i forbindelse med reguleringsplanen, som er en viktig sak som reguleringsplan i Oslo. Både med de gigantiske volumene på Gaustad og hensynet til kulturminnevern og naturverdier der, passer det overhodet ikke inn i de reguleringsplanene man har. Hva er viktigst for statsråden? Er det å legge ned Ullevål, eller er det å høre på Oslo og gi Groruddalen et lokalsykehus?

Statsråd Ingvald Kjerkol [12:55:31]: Det som er viktig for denne regjeringen, er å gi pasientene i Oslo til-

gang på nye sykehusbygg. De har de eldste sykehusbyggene i landet, og det er ikke en hensiktsmessig måte å drive framtidens helsetjeneste på.

I Hurdalsplattformen, som denne regjeringen skal gjennomføre, står det at man skal

«Sørge for at hele Groruddalens befolkning så raskt som mulig får lokalsykehusstilbud ved Nye Aker sykehus og gjennomføre endringer i sykehusstrukturen i Oslo i henhold til vedtatte planer».

Det er det vi har tenkt å gjennomføre.

Når det gjelder reguleringsplanene, er det først og fremst noe som sorterer konstitusjonelt under en annen statsråd, men jeg forventer at Oslo kommune gjør sine vurderinger som planmyndighet, og så vil det følge prosessen helt naturlig etter hvert som det skal reises bygg på disse eiendommene.

Spørsmål 19

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [12:56:47]: «Ledergruppen ved klinikk for psykisk helse og avhengighet ved Oslo universitetssykehus advarer mot samlokalisering på Aker, da planene for anlegget er uegnet for pasientgruppen de har ansvaret for. Dette har de gitt klar beskjed om til ledelsen ved Oslo universitetssykehus, og de ber om at planene stanses. Regjeringen har sagt at de vil satse på psykiatri, rusomsorg og forebygging.

Hvordan kan statsråden mene at denne satsingen gjenspeiles i planene som nå foreligger, om å flytte psykisk helsevern fra Gaustad til nye Aker?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:57:24]: Det foregår behandlingsvirksomhet innen psykisk helsevern både på Gaustad og på Ullevål. Begge steder er byggene gamle og i liten grad tilpasset kravene til moderne behandling og godt arbeidsmiljø. Det er derfor behov for oppgraderte bygg for denne pasientgruppen.

Det er to hovedargumenter som ligger til grunn for en samling på Aker. For det første bør psykisk helse og avhengighet være samlokalisert med somatikk. Det er et erkjent underforbruk av somatiske helsetjenester, og det er også påvist overdødelighet av somatisk sykdom for denne pasientgruppen. Videre har psykisk helsevern og rus over tid beveget seg fra asyl på landet til stadig mer integrering i det øvrige samfunnet. Det innebærer lokalisering i by og tettbygde strøk. I by vil det være lyd fra by. Jeg vil her vise til at Lovisenberg sykehus driver en utmerket psykisk helsetjeneste, med Ring 2 som nærmeste nabo.

Helse Sør-Øst opplyser at ledergruppen i psykisk helsevern ved Oslo universitetssykehus aldri har bedt om at planene stanses. De har gitt Oslo universitetssykehus råd om å vurdere andre lokalisasjoner for deler av

virksomheten. Helse Sør-Øst opplyser at samling av funksjoner på Aker innebærer at beliggenheten for noen enheter ikke er helt optimal, og at andre enheter ikke er helt fornøyd. Jeg er i denne sammenhengen opptatt av at Helse Sør-Øst har en særskilt vurdering av beliggenheten for langtidsplassene. Samtidig er nye arealer og nye driftsmuligheter i nye lokaler også viktig.

Selv om ikke alle kan få sitt førstevalg med tanke på lokalisering på Aker, legger planene til rette for et styrket og framtidsrettet behandlingstilbud innen psykisk helsevern. Det vil også gi et bedre arbeidsmiljø for de ansatte.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [12:59:45]: Området psykisk helse og avhengighetsbehandling er i vekst. Oslo legeforening skriver i sitt innspill til Helse Sør-Østs planer at framskrivingene av kapasitetsbehovene synes å være for lave. De viser til at tomten på Aker ikke har rom for videre utbygging. Det er derfor høy risiko for underdimensjonering på både kort og lang sikt. De mener videre at planene ikke gjenspeiler kunnskapen vi har i dag om hva som er gode sykehusbygg innen psykiatri.

Hovedtillitsvalgt for Norsk sykepleierforbund ved Klinikk for psykisk helse og avhengighet, Berit Averstad, sa til Aftenposten i fjor at «Aker-plasseringen gjør det umulig å aktivisere pasientene godt nok.» Hun peker videre på at plasseringen medfører mye støy, og at dette er pasienter som trenger ro og å komme seg ut minst én gang om dagen. Da er det fryktelig synd at det er så lang avstand til parker, marka og annen natur. Mye tyder altså på at det bygges for smått og dårlig.

Mener statsråden – på tross av advarsler fra leger og andre fagpersoner – at dagens planer ivaretar framtidens behov innen psykisk helse og avhengighetsbehandling?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:00:51]: Nye Aker sykehus og utbyggingen av psykisk helsevern, samlokalisert med somatikken, vil innebære et stort løft for denne pasientgruppen. I dag er virksomheten knyttet til psykisk helsevern i OUS spredt på 40 ulike adresser i Oslo. Det å samle og samlokalisere med somatikken vil bøte på akkurat det jeg nevnte i mitt første innlegg: underdekningen av somatiske helsetjenester for denne pasientgruppen, noe som også fører til en overdødelighet.

Jeg svarte veldig tydelig på at når det gjelder beliggenheten for langtidsplasser, skal Helse Sør-Øst gjøre en særskilt vurdering. Det kan være pasienter som trives bedre i landlige omgivelser, men det er vurderinger som gjøres fortløpende.

Dimensjoneringen av framtidige behov skal man også kvalitetssikre. Det som er viktig nå, er at det ikke blir flere utsettelse for pasientene i Oslo, men at de får nye, moderne sykehusbygg.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [13:02:00]: Slik planene er nå, har Helse Sør-Øst regnet inn at antallet liggedøgn i psykisk helsevern i Oslo skal reduseres med 25 pst. – til tross for at befolkningen forventes å øke. Det betyr at det på Aker kuttes i driftsbudsjettet for døgnvirksomheten innenfor psykisk helsevern for å kunne nedbetale byggene – istedenfor å kunne gi pasientene nødvendig døgninnleggelse. Å bygge ned psykisk helsevern har potensial til å koste samfunnet dyrt i form av lengre sykemeldinger og flere uføre. I tillegg har det store negative konsekvenser for hver enkelt pasient.

Psykisk helse koster 70 mrd. kr i året, ifølge Riksrevisjonens rapport fra i vår. Er nedskalering av psykisk helsevern en finansieringskilde for Nye Oslo universitetssykehus?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:02:49]: Dette må jo bero på en misforståelse. Planene for Nye OUS er en styrking av psykisk helsevern for disse pasientene. Hurdalsplattformen viser også til en opptrappingsplan for hele psykisk helsefeltet – det har vi tenkt å gjennomføre – hvor vi vil se særskilt på nedbyggingen av døgnplasser, som har vært en kontinuerlig trend de siste 20 årene. Her skal man drive god og faglig forsvarlig psykisk helsevern i nye moderne bygg. Jeg er veldig opptatt av at vi har framdrift i disse prosjektene – hvis ikke vil pasientene i Oslo tape nok en gang.

Spørsmål 20

André N. Skjelstad (V) [13:03:47]: «I Helse Sør-Øst har de etablert en praksis hvor de enkelte sykehusene ikke selv trenger å spare opp 30 pst. egenkapital for å igangsette nye prosjekt. I stedet kan de låne oppsparte midler fra andre sykehus. Ordningen er brukt både ved Ahus, i Østfold og nå i Vestre Viken. Også i de gigantiske prosjektene til Oslo universitetssykehus planlegges det å bruke oppsparte midler fra andre sykehus.

Mener statsråden at dette er en bærekraftig og stabil finansieringsordning som bidrar til å igangsette nødvendige investeringer?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:04:25]: De regionale helseforetakene skal sørge for gode spesialisthelsetjenester i sin region, og de har ansvar for å gjennomføre drift og investeringer innenfor Stortingets årlige bevilgninger. De årlige bevilgningene skal dekke sykehusenes kostnader – også kostnader til investeringer.

I sykehusenes regnskaper framkommer kostnadene til investeringer som avskrivninger. Helse Sør-Øst har samlet sett avskrivningskostnader på nær 4 mrd. kr. Disse kostnadene er ikke-betalbare kostnader, dvs. at likviditeten knyttet til denne delen av bevilgningene benyttes til å betale for nye investeringer, sparing til framtidige investeringer samt nedbetaling av gjeld.

Det er også denne delen av bevilgningene som er grunnlaget for Helse Sør-Østs interne låneordning. Alle helseforetak i regionen bidrar med likviditet i ordningen. Midlene spares opp over tid i Helse Sør-Øst og brukes til å delfinansiere felles regionale prioriteringer innen sykehusbygg og IKT.

Helse Sør-Øst har etablert et mellomværende med de enkelte helseforetakene i regionen. Når et helseforetak skal gjennomføre et felles regionalt prioritert byggeprosjekt, får helseforetaket tilgang til sin egen fordring og anledning til å låne fra ordningen. Nedbetalingen av internt lån skjer gjennom den årlige tilbakeholdingen av likviditet.

Ordningen er innført for å kunne løfte regionalt prioriterte prosjekter og skape forutsigbarhet knyttet til de prioriterte prosjektene. Også andre helseregioner har etablert interne ordninger for å kunne løfte større investeringsprosjekter. Ordningene legger til rette for raskere realisering av store investeringsprosjekt enn hva som ellers ville vært mulig.

Jeg vil også legge til at Oslo universitetssykehus tidligere har bidratt til å realisere prioriterte prosjekter i andre deler av helseregionen og har betydelige beløp utestående i den regionale låneordningen.

André N. Skjelstad (V) [13:06:50]: En av grunnene til at Venstre er skeptisk til planene for Nye Oslo universitetssykehus, er at det er så dyrt, og at OUS ikke har nok egenkapital. Dermed vil økonomien i det nye sykehuset bli svak. Kostnadene til lønn er naturlig nok en stor utgiftspost i sykehusene.

Hvor mye reduseres bemanningen i sykehusene? Alternativt: Hvor mye mer effektivt må de ansatte i sykehusene arbeide for å finansiere regjeringens planer for Oslos nye sykehus?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:07:24]: Jeg har svart på en rekke spørsmål i dag knyttet til framtidens OUS. Det viktigste er å ivareta pasientene. At de får god behandling i moderne lokaler, vil også fagfolkene sette betydelig pris på.

OUS – eller Oslo – har de eldste sykehusbyggene i hele Norge. Det er ikke en framtidsrettet måte å drive pasientbehandling på. Min bekymring er heller knyttet til hvordan man bruker de til enhver tid tilgjengelige spesialistene som tjenesten har, og i Oslo er man i den situasjonen at man kan samordne dette bedre gjennom å

samle regionale funksjoner. Hele resten av landet skriker etter en del spesialister som de ikke får tak i, og da er det heller ingen gode argumenter for at Oslo skal drive uhensiktsmessig i gamle sykehusbygg, med et overforbruk av fagfolk som resten av landet trenger.

André N. Skjelstad (V) [13:08:29]: Stor effektivisering betyr i praksis redusert bemanning. Gitt at så store deler av utgiftene i et sykehus går med til lønn, blir det nødvendig å kutte bemanning ved Oslo universitetssykehus på grunn av svak økonomi. Ser statsråden da for seg å skaffe helsepersonell fra resten av landet – som bor i landlige omgivelser, som statsråden var innom i en tidligere runde – noe som igjen vil gi et stort problem der det også mangler helsepersonell? Og hvis prosjektet i OUS blir dyrere enn planlagt, eller den beskrevne gevinsten ikke lar seg realisere, vil ikke det da ramme øvrige, nødvendige investeringer i helseregionen?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:09:13]: Jeg er betrygget av bærekraften til Helse Sør-Øst når det gjelder å gjennomføre deres planlagte investeringer. Her har man planlagt i – jeg vil nesten si – flere tiår hvordan en framtidig sykehusstruktur skal se ut for Oslos befolkning. Det er på tide at Oslos befolkning får moderne sykehusbygg. Det er på tide at fagfolkene får moderne omgivelser å møte pasientene i. Det er også på tide at man samordner regionale funksjoner bedre i hovedstaden, der avstandene er korte, slik at man også bedre bidrar til en jevnere fordeling av spesialister i hele resten av landet, hvor mangelen på spesialkompetanse er en utfordring. Blant annet i representanten Skjelstads eget hjemfylke, hvor vi begge kommer fra, har det noe å si hvordan spesialistene brukes i de områdene hvor avstandene er korte.

Spørsmål 21

Sandra Bruflot (H) [13:10:29]: «I budsjettenigheten mellom regjeringen og Sosialistisk Venstreparti ble det enighet om følgende verbalforslag: «Stortinget ber regjeringen innen mars 2022 nedsette et offentlig utvalg som skal utrede hvordan kommersiell drift kan utfases i ulike skattefinansierte velferdstjenester. [...]»

Kan statsråden redegjøre for hvilke velferdstjenester dette vil gjelde innenfor helsesektoren?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:10:59]: Det er enighet mellom regjeringspartiene og SV om å nedsette et offentlig utvalg som skal utrede hvordan kommersiell drift kan utfases i ulike skattefinansierte velferdstjenester, og legge fram en egen nullprofittmodell for

hver slik sektor. Utvalget skal også foreslå en juridisk definisjon for ideelle driftsformer. Regjeringen har ikke tatt stilling til nærmere innretning av dette utredningsarbeidet, herunder mandatet for det offentlige utvalget.

Jeg viser til at det offentlige utvalget skal nedsettes innen mars 2022. Det er derfor altfor tidlig å si noe mer konkret om utredningen. Regjeringen tar stilling til eventuelle forslag etter at utvalget har levert.

Sandra Bruflot (H) [13:11:48]: Jeg forstår at mandatet ikke er på plass ennå, men jeg regner likevel med at statsråden vet innenfor hvilke områder i egen sektor vi bruker private velferdstilbydere. Det er egentlig poenget med spørsmålet, for vi bruker private og privat kapasitet på ganske mange områder innenfor helse, og derfor er det også relevant å høre nettopp hvor utbredt denne bruken er. Grunnen til at jeg spør, er at jeg er bekymret for at en slik utfasing vil gå på bekostning av tilbudet vi gir til pasientene våre. Dette brukes både nasjonalt og ute i kommunene for å avlaste kommunale tjenester, så spørsmålet står seg likevel. Jeg lurar på om statsråden er enig i at en sårn utfasing kan gå på bekostning av tilbudet til pasientene.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:12:43]: Spørsmålet til representanten Bruflot var jo om statsråden kunne redegjøre for hvilke velferdstjenester dette vil gjelde innenfor helsesektoren. Dette er et budsjettforlik som Stortinget sluttet seg til i finansdebatten forrige torsdag. Fra forrige torsdag og fram til i dag har dessverre denne statsråden holdt på med helt andre ting, så jeg ber faktisk om forståelse for at jeg ikke har noen utgreiing klar på mandatet til dette utvalget.

Det er ganske kjent hvilke tjenester helsesektoren henter hos private leverandører. Det er f.eks. laboratorietjenester. Vi har også deler av behandlingsbiten som løses gjennom anbud som helseforetakene prioriterer ut fra sine rammer. Hele fastlegeordningen er en næringsmodell – brorparten av den – så vi har en integrert del av private i den offentlige helsetjenesten.

Sandra Bruflot (H) [13:13:49]: Først vil jeg si at jeg har både stor forståelse og stor respekt for den jobben helseministeren står i om dagen, og jeg har veldig stor forståelse for at mandatet ikke er klart. Men det som er bekymringen, er at vi igjen kan få en situasjon der de som har råd til det, kan kjøpe seg ut av en kø og få plass hos private, mens alle andre blir stående i en kø, som heller ikke blir noe særlig kortere, fordi man ikke benytter seg av privat kapasitet selv om den finnes. Bekymringen er der likevel. Poenget med spørsmålet er å synliggjøre at det blir brukt innenfor ganske mange områder i helsesektoren. Spørsmålet mitt – som jeg håper det er forståelse for at jeg stiller på tross av at vi står

i en krevende koronasituasjon – blir likevel hvordan statsråden vil forhindre at nettopp en slik todeling innenfor helsesektoren vil finne sted dersom vi faser ut de private, som vi tross alt bruker i ganske stor grad.

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:14:48]: Det kan jeg mer enn gjerne svare på. Denne regjeringen mener at det å hindre en todelt helsetjeneste gjør vi først og fremst ved å investere i vår felles helsetjeneste – en sterk, offentlig helsetjeneste som er til stede over hele landet der folk bor, med nærhet og god kvalitet når man trenger helsehjelp. Man samhandler også med private for å oppnå akkurat det. Det mener denne regjeringen skal skje gjennom avtaler, og så har vi noen andre ordninger. Vi har avtalespesialistene i spesialisthelsetjenesten, vi har fastlegeordningen, og vi har en rekke leveranser som vår felles helsetjeneste henter ut i et privat hjemmemarked.

Spørsmål 22

Guri Melby (V) [13:15:54]: «Da Oslo universitetssykehus startet prosessen med mulig utbygging på Gaustad, ble utbyggingsmulighetene kartlagt. Nå planlegges det å bygge 240 000 kvm på et område som er beregnet til å kunne romme fra 14 000 til maksimalt litt over 100 000 kvm. Det skal bygges på alle kanter av dagens anlegg, alt mens sykehuset skal være i full drift og effektiviseres år for år.

Hvordan kan statsråden mene at dette er et godt prosjekt som ivaretar forventet befolkningsvekst og muligheten for ytterligere utvidelser?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:16:27]: Helse Sør-Øst har opplyst at det, i henhold til godkjente planer for utbygging av Nye Rikshospitalet, planlegges nybygg tilsvarende 141 000 m². Dette arealet skal etableres på dagens adkomstplass og på området mellom dagens rikshospital og Gaustad sykehus. Den nye bygningsmassen vil altså bli konsentrert primært i den sørlige delen av dagens rikshospital. Konseptet innebærer en tett integrasjon mellom ny og eksisterende bygningsmasse, slik at det nye sykehuset blir ett funksjonelt sykehus med korte avstander i en kompakt bygningsmasse. Det ivaretar krav til god pasientsikkerhet og effektiv drift.

Utover dette er det lagt inn muligheter for senere utvidelser i reguleringsplanen. Det er lagt til rette for videre utbygging på dagens tomt for parkeringshus ved Ring 3 og på tomten til universitetet. Det legges til rette for videre, framtidig utvikling av forskning, undervisning og klinisk virksomhet i tråd med intensjonene i Oslo Science City. I tillegg er det i reguleringsplanen lagt til rette for utvidelser i nord med lavere, frittstående bygg. I sum be-

tyr dette nybygg på ca. 87 000 m² i senere etapper. Utover dette inngår også bruk av lokalene tilknyttet Gaustad sykehus, som utgjør ca. 40 000 m².

Nye Rikshospitalet og Gaustad skal bli et regionsykehus med samling av regionfunksjonene og et visst volum av lokalsykehusfunksjoner. Det gir tilsvarende virksomhetsmodell som ved de øvrige regionsykehusene i Norge. Helse Sør-Øst framhever at det ikke er ønskelig at regionsykehuset skal bli for stort. Derfor er det også planlagt etablering av et stort lokalsykehus på Aker i tillegg til regionsykehuset. Diakonhjemmet Sykehus og Lovisenberg Diakonale Sykehus skal også styrkes som lokalsykehus for sine bydeler. Sammen med et oppgradert radiumhospital vil dette gi en robust og framtidig rett løsning for sykehustjenestene i Oslo og i regionen for øvrig.

Guri Melby (V) [13:18:51]: Jeg hører svaret til statsråden. Likevel er Oslo kommune selv tydelig i sin bekymring over at Helse Sør-Øst undervurderer kapasitetsbehovet, spesielt for lokalsykehusfunksjonen i Oslo, og de har uttrykt, da reguleringsplanen var på høring, at det kan medføre risiko for både kommunen og innbyggerne når det gjelder både kapasitet, overføring av oppgaver og kostnader.

Det har vært stor motstand mot denne utbyggingen. Kritikerne blir ofte møtt med utsagn som: Nå har vi holdt på så lenge at vi må komme oss videre, nå er dette vedtatt, vi kan ikke starte på nytt. Samtidig er det en sak som har så store økonomiske og helsemessige konsekvenser at jeg mener det også bør være et spørsmål om hvor mange forutsetninger som kan endre seg over tid, før man lar være å se på planene på nytt. Det var opprinnelig planlagt at man skulle bygge et lokk over Ring 3, f.eks. Det vil ikke være mulig.

Hva er det som skal til for at statsråden tar et steg tilbake og ser med nye øyne på hvordan vi kan bygge sykehus i Oslo som folk og helsearbeidere faktisk vil ha?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:19:58]: Innbyggerne i Oslo fortjener nye sykehusbygg. Oslo har de eldste sykehusene i landet. Fagfolkene har noen av de dårligste omgivelsene i landet for å utføre moderne pasientbehandling. Vi mener det haster.

Jeg må si at nå har Venstre levert flere spørsmål her med stor motstand mot allerede vedtatte sykehusplaner. Venstre har vært et regjeringsparti i flere år. Venstre har hatt rikelig anledning til å sette en fot i bakken hvis man mente at dette ikke var framtidig rett og riktig. Det er innstillingen fra en regjering som Venstre har sittet i, Stortinget har vedtatt for å holde framdrift i disse planene. Jeg synes rett og slett det ikke er spesielt troverdig.

Jeg er veldig opptatt av at disse planene skal gå etter vedtatt framdrift. Hvis ikke vil det innebære nye utset-

telser, og det er det pasientene i Oslo og fagfolkene som taper på.

Guri Melby (V) [13:20:56]: Venstre har hele veien både lokalt og nasjonalt vært tydelig på at vi ikke ønsker dette store, nye sykehuset på Gaustad. Vi ønsker å utvikle Ullevål videre. Det kjempet vi for da vi satt i regjering, og det kjemper vi også for nå, når vi sitter i opposisjon.

En annen aktuell debatt vi har for tiden, handler om intensivkapasiteten ved norske sykehus. Jeg tror vi alle er enige om at den må økes. Legene i Oslo advarer om at det nye sykehuset vil gi Oslo et underdimensjonert tilbud. Det vet vi allerede nå. Så har pandemien vist oss at i en beredskapssituasjon er det å ha tilstrekkelig intensivkapasitet en absolutt forutsetning for at samfunnet skal kunne fungere normalt. Byggetomtene på Aker og Gaustad er allerede planlagt utbygd helt maksimalt, det er ikke noe rom for utvidelser senere, men denne regjeringen har lovet å utvide intensivkapasiteten.

Hadde det ikke da vært bedre å bygge et nytt sykehus på en stor tomt, som Ullevål, der det er stor nok plass til å bygge et sykehus som faktisk står i samsvar med de framtidige behovene?

Statsråd Ingvild Kjerkol [13:22:01]: Intensivkapasiteten har vi tenkt å styrke. Det står i Hurdalsplattformen. Intensivkapasiteten handler riktignok om bygg og lokaler til å behandle svært syke folk, men det handler først og fremst om nok fagfolk. Den situasjonen vi står i nå, er at det er ganske mange intensivsykepleiere som snart er klare for pensjonistenes rekke. Vi har et stort etterslep når det gjelder å utdanne spesialsykepleiere. Ikke et eneste år – ikke et eneste av de åtte årene – greide Solberg-regjeringen å nå sine egne kandidatomål for spesialsykepleiere. Vi har et stort etterslep. Det handler om personell og utstyr, det handler faktisk mindre om fysiske bygg.

Spørsmål 23

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:23:20]: «I eit intervju med Finansavisen 18. november les eg at statsråden varslar at regjeringa vurderer å auke statleg eigarskap i einskilte selskap, men òg selje seg ned i andre.

Kva for selskap er aktuelle for nedsalg, og kva for selskap er aktuelle for statleg oppkjøp?»

Statsråd Jan Christian Vestre [13:23:43]: I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at det statlige eierskapet skal utvikles og forsterkes i omstillingen av norsk økonomi. Mitt klare mandat i regjeringen er å føre en aktiv næringspolitikk, hvor vi legger til rette for økt sys-

selsetting, økt eksport og økt tempo i det grønne skiftet. Vi skal kutte klimagassutslipp med begge hender, samtidig som vi skaper nye jobber. I det arbeidet er jeg villig til å bruke alle de verktøyene jeg har tilgjengelig for å få det til, inklusive statlig eierskap.

Privat eierskap er og blir utgangspunktet i norsk næringsliv, men vi er tydelige på at statlig eierskap kan brukes der dette er det beste virkemiddelet. I Hurdalsplattformen understrekes det at det på enkelte områder er avgjørende at statlig eierskap brukes for å sikre nasjonal kontroll. Spesielt gjelder det der hvor vi har spesielle energi- og naturressurser og viktig infrastruktur. Så åpner vi samtidig for at staten kan etablere eller kjøpe seg inn i selskaper også på andre områder der det er av strategisk interesse for landet.

Jeg er opptatt av å finne de beste løsningene også innenfor statlig eierskap. Jeg har et pragmatisk syn på statlig eierskap og vil bruke det der hvor det er det beste verktøyet for å oppnå det regjeringen ønsker. Det er for tidlig nå å si noe om hvilke selskaper det kan bli aktuelt å øke eierskapet i, eller hvor vi vil vurdere å gå inn som eier eller selge oss ned. Det krever grundige vurderinger, det skal gjøres skikkelig og ordentlig, og jeg er opptatt av helheten, det som er mest effektivt for å nå regjeringens mål.

Derfor har vi startet arbeidet med ny eierskapsmelding for å utvikle eierpolitikken. Den skal til Stortinget, med respekt for Stortinget, og hensikten med dette arbeidet er bl.a. å se på hvordan statlig kapital og eierskap kan bidra til nettopp økt eksport, nye, grønne verdikjeder og flere lønnsomme arbeidsplasser. I arbeidet med ny eierskapsmelding vil vi også vurdere begrunnelsen for statlig eierskap for alle selskapene i porteføljen.

Inntil den nye eierskapsmeldingen er klar har jeg lagt til grunn at dagens salgfullmakter kan videreføres, uten at det betyr at noe nødvendigvis skal selges. Så vil regjeringen på ordinært vis be Stortinget om fullmakt for å etablere eller kjøpe seg opp i selskaper eller selge seg ned, dersom det skulle bli aktuelt.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:26:01]: Eg takkar for svaret.

Næringsministeren er jo ikkje ein kven som helst person i norsk samfunnsdebatt, iallfall ikkje når vi snakkar om eigarskap. Næringsministeren forvaltar faktisk så mykje som ein tredjedel av dei samla verdiane på Oslo Børs, ein samla verdi på kanskje 1 000 mrd. kr. Då blir kvart signal som næringsministeren gjev, viktig i desse debattane. Eg merkar meg også at næringsministeren til Finansavisen ikkje seier at ein skal vurdere, men han seier at regjeringa vurderer, altså er i gang med desse vurderingane.

Eg har lyst til å begynne med eit heilt konkret spørsmål. I valkampen varsla Senterparti-leiaren, noverande

finansminister Trygve Slagsvold Vedum, at Senterpartiet går inn for å auke statens eigarskap i Hydro frå dagens 34 pst. til 50,1 pst. Arbeidarpartiet var ute og støtta tanken i valkampen. Sidan begge dagens regjeringsparti før valet varsla at ein ønskjer å kjøpe seg opp i Hydro til 50,1 pst., kan statsråden stadfeste at Hydro er eitt av dei konkrete selskapa der regjeringa vurderer å kjøpe seg opp og ikkje ned? Eller kan han gje andre døme, sidan vurderingane allereie er i gang?

Statsråd Jan Christian Vestre [13:27:09]: Som jeg sa, vil vi komme tilbake til dette på en skikkelig og ordentlig måte for Stortinget i arbeidet med ny eierskapsmelding. Det arbeidet er påbegynt. Der går vi gjennom statens begrunnelse for eierskap i de ulike selskapene. Vi vurderer eierskapspolitikken, og det skal selvfølgelig forankres i Stortinget på skikkelig måte. Jeg er veldig opptatt av det ansvaret vi har som en stor eier. Statens eierskap skal forvaltes med kløkt. Det skal være forutsigbart. Vi har eierinteresser i selskaper der det også er andre eiere, og vi har ikke gitt noen andre signaler enn at vi jobber med en eierskapsmelding, at vi har et syn på eierskap som innebærer at vi kan vurdere å gå opp og inn i selskaper, men også ned og ut av selskaper dersom det ikke lenger skulle være den samme begrunnelsen for å ha eierskap. Vurderingen av hvert enkelt selskap og begrunnelsen for disse kommer vi som sagt tilbake til i ny eierskapsmelding.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:28:08]: Eg takkar igjen for svaret og tek til vitende at statsråden ikkje ønskjer å kommentere enkeltelskap. Men når ein samtidig snakkar om ei eigarskapsmelding, håpar eg iallfall at regjeringa tek på alvor det som no held på å skje, nemleg at regjeringa gjev ekstremt offensive signal om betydninga av auka statleg eigarskap og samtidig strammar til skatteskruen rundt privateigd norsk eigarskap, og endå meir i det budsjettforliket ein har inngått med SV, utan at det rammar utanlandsk eigarskap på same måte. Korleis vi kan arbeide for å styrkje det norske eigarskapet, også det privat eigde eigarskapet, håpar eg blir ein sentral del av ei slik melding.

Eit meir generelt spørsmål: Næringsministeren snakka ikkje berre om å kjøpe seg opp i selskap, men også om å gå inn som eigar i nye selskap. Snakkar næringsministeren då om å kjøpe staten inn som eigar i børsnoterte selskap, altså handle på børsen, eller om å kjøpe seg inn i unoterte selskap. I tilfelle det sistnemnde, kva prinsipp skal liggje til grunn for det på næringsområdet, der det truleg vil vere fleire selskap som over natta dermed får ein ny statleg konkurrent?

Statsråd Jan Christian Vestre [13:29:13]: Jeg tror representanten og jeg er helt enige om viktigheten av at

det statlige eierskapet utøves på en forsvarlig og ordentlig måte. Derfor tror jeg også representanten har stor forståelse for at jeg ikke kan kommentere enkeltelskaper, og at vi vil komme tilbake til dette på egnet måte i arbeidet med eierskapsmeldingen, og/eller hvis det skulle være behov for fullmakter inn mot Stortinget.

Så vil jeg understreke et budskap jeg har gjentatt siden jeg tiltrådte som næringsminister. Det er at mitt mål er å mobilisere mest mulig privat kapital til grønn omstilling av norsk økonomi. Vi har et statsbudsjett som bidrar til å kunne mobilisere 3 mrd. kr i økte grønne investeringer, først og fremst privat kapital. Privat eierskap er og blir utgangspunktet i norsk næringsliv, men i motsetning til forrige regjering har vi ikke et uttalt mål om å redusere det statlige eierskapet. Vi har et mer pragmatisk syn på det og sier at det skal og kan brukes der det er hensiktsmessig for å oppnå regjeringens næringspolitikk, og det vil vi komme tilbake til på egnet måte.

Spørsmål 24

Kari-Anne Jønnes (H) [13:30:39]: «Stormen forrige uke medførte store ødeleggelser av store skogområder. Det er så massive ødeleggelser i f.eks. Hedalen i Sør-Aurdal at dersom nye omfattende skader forårsaket av ras, flom og tette avløp skal unngås, må storsamfunnet bidra. Dagens forsikringsordning er ikke god nok med tanke på naturskade.

Vil statsråden sørge for hjelp til de hardest rammede områdene for å redde trevirket og forebygge andre skader, og vil statsråden ta initiativ til en gjennomgang av forsikringsordningen for skogeiere sett i lys av forrige ukes hendelser?»

Statsråd Sandra Borch [13:31:22]: Det er ingen tvil om at uværet som var, har medført en svært krevende situasjon i de delene av landet som er rammet. Jeg må si at jeg som landbruks- og matminister har fulgt situasjonen tett helt siden hendelsen skjedde, og jeg har også vært på befaring i området. Landbruksdirektoratet har allerede skaffet oss en god første oversikt over hvilke utfordringer skognæringen nå står overfor i de berørte områdene. De første foreløpige anslagene viser at det kan dreie seg om i overkant av 1 million kubikkmeter tømmer som blåste ned under uværet. Det er nå viktig å sikre mest mulig av verdiene i de skadde skogområdene og å sørge for en effektiv opprydning, slik at vi reduserer risikoen for skader fra sekundære skadegjørere, f.eks. granbarkbille. Dette arbeidet er allerede i gang.

Skader på skog som følge av storm dekkes av gode og rimelige private forsikringsordninger. Disse dekker kostnader ved å få ryddet opp og drevet ut stormfelt

tømmer. De dekker også skogeiernes tap som følge av at tømmeret tas ut før trærne er hogstmodne. Over statens naturskadeordning kan det ytes erstatning for kostnader til gjenoppretting av skade på objekter som ikke dekkes av private forsikringsordninger. Naturskadeordningen dekker derfor ikke kostnader ved stormskader på skog, men ordningen dekker skader på veier, bruer og jordbruksarealer som følge av naturskader.

Når det gjelder opprydningsarbeidet for skog som har blåst ned, er dette i utgangspunktet skogeiernes ansvar. Dette sikres også ved at kommunen som skogbruksmyndighet kan pålegge skogeierne å sette i verk tiltak som er nødvendige for å rette opp skadene. Skogbruken har et godt apparat til å gjøre denne jobben. Der som det er tale om opprydning av vindfall i skog som ikke er økonomisk drivverdig, kan imidlertid naturskadeordningen gi erstatning til skogeiere for å dekke nødvendige utgifter til opprydning. Dette forutsetter at det er gitt pålegg om opprydning fra kommunen.

Staten verken kan eller skal utbetale erstatning for skader eller tap som er omfattet av det private forsikringsmarkedet. Dette ville ha undergravd grunnlaget for å ha velfungerende forsikringsordninger. Utformingen av skadeforsikringsordningen skjer primært gjennom samspill mellom forsikringsselskapene og næringen selv. Jeg har allerede god dialog med både næringen og skogforsikringsselskapet Skogbrand. Jeg kan også opplyse om at jeg om kort tid skal ha et møte med næringen om skadesituasjonen for å ha en nærmere oppfølging.

Kari-Anne Jønnes (H) [13:34:16]: Det er veldig bra å høre at statsråden tar grep og følger situasjonen nøye. Jeg er også kjent med at hun har vært på besøk, noe som er veldig bra. En del av skogen i de hardest rammede områdene er i veldig bratt, ulendt terreng. Det er lite tilgjengelig og ikke tilgjengelig i det hele tatt for skogsmaskiner. Det er også mye skog som ikke blir drevet – fordi det enten er frivillig vern eller annet vern av skog. Så spørsmålet er: Vil statsråden se på løsninger for rask opprydning nå før det fryser, og før det kommer metervis med snø i de vanskeligst tilgjengelige områdene? Det vil spare storsamfunnet for skader på infrastruktur i form av flom og ras når det blir vår.

Statsråd Sandra Borch [13:35:19]: Jeg er veldig enig i representantens bekymringer, og vi har iverksatt et arbeid for å få til en rask opprydning. Nå jobber jeg med å få oversikt over situasjonen og vil vurdere behovet for eventuelle tiltak og virkemidler utover det forsikringsordningene i dag dekker. Dette kan bl.a. innebære å se nærmere på om det er behov for å tildele mer av midlene til veibygging og drift i vanskelig terreng, der vi ser at det f.eks. er ekstra bratt.

Jeg har også god kontakt med Skogbrand, altså skogeiernes forsikringsselskap, for å få en oversikt over situasjonen, men det er klart at for å forebygge mot barkbille til våren er det også viktig med en effektiv opprydning framover.

Kari-Anne Jønnes (H) [13:36:20]: Det er godt å høre. Barkbiller er en stor bekymring hvis dette blir liggende, og de kan fort spre seg til resten av landet. Men jeg bekymrer meg også over viltet, fordi det i disse områdene – som strekker seg fra Telemark gjennom Viken til Innlandet – er veldig store områder som har rike biotoper, og det er mye vilt. Nå er det viltet innesperret; det er grunn til å anta at det ligger en del døde dyr rundt omkring, og de klarer ikke å forflytte seg fordi det rett og slett er en slagmark. Spørsmålet er da: Vil statsråden også bidra til at det hogges eller ryddes gater i områdene sånn at dyrene kan komme seg fram, og at en bidrar til å ivareta det verdifulle naturmangfoldet som er der?

Statsråd Sandra Borch [13:37:17]: Regjeringen jobber nå med å få en oversikt, men jeg vil også si at det er gjort en stor del opprydning i området allerede. Så vet vi at det er mye masse igjen; det jobber vi nå med å få et effektivt uttak av. Det er også viktig å si at der det er absolutt mest nødvendig – ved master som er knyttet til infrastruktur – må jobben starte først, og så må man få til en effektiv opprydning som gjør at en raskt kan ta vare på det naturmangfoldet som finnes i disse områdene. Men la meg bare forsikre om at vi er veldig opptatt av både det som omhandler vilt, og ikke minst det som kan bli en stor utfordring – og der vi har sett store utfordringer – nemlig barkbille. Nå er det viktig å få i gang en effektiv opprydning, sånn at vi ikke får en situasjon til våren der vi får et massivt utbrudd av barkbille.

Spørsmål 25

Mari Holm Lønseth (H) [13:38:36]: Jeg har følgende spørsmål til justis- og beredskapsministeren:

«EU-kommisjonen foreslår å innskrenke retten til å søke asyl i Polen, Latvia og Litauen som følge av den spente situasjonen på grensen mot Hviterussland, som også truer med å destabilisere Europa. Begrensninger i retten til å søke asyl i nevnte land kan bidra til at migrantstrømmen finner veien til nye grenseoverganger.

Mener statsråden forslaget fra EU-kommisjonen har betydning for norsk innvandringspolitikk, og er hun bekymret for at det kan bidra til migrasjon fra Russland til Norge?»

Statsråd Emilie Mehl [13:39:17]: Jeg er kjent med at Kommisjonen den 1. desember foreslo noen midlerti-

dige praktiske og prosessuelle lettelser for Polen, Litauen og Latvia for situasjonen ved grensen mot Hviterussland. Det Kommisjonen foreslår, er bl.a. å gi landene bedre tid til å registrere asylsøkere. I dag gjelder en frist på tre til ti dager. I en situasjon hvor det er mange som ankommer på én gang, kan det være krevende å registrere alle på kort tid. Kommisjonen vil derfor utvide fristen til fire uker. Tilsvarende mener Kommisjonen at kravene til mottaksforhold må tilpasses situasjonen. De må fokusere på å ivareta søkerens grunnleggende behov, samtidig som sårbare søkere skal få nødvendig assistanse.

Et annet sentralt punkt er Kommisjonens ønske om rask behandling av asylsaker på grensen og rask retur. De vil at asylsøknader behandles innen 16 uker. Hurtigere asylsaksbehandling ved yttergrensene og rask retur er for øvrig noe Kommisjonen også foreslo i forbindelse med asyl- og migrasjonspakten i september 2020, men det er rom for å prioritere en rask behandling av asylsaker også innenfor dagens system.

Så langt kan jeg ikke se at Kommisjonens forslag vil få innvirkning verken på norsk innvandringspolitikk eller migrasjon fra Russland til Norge. Hurtigbehandling av asylsøknader er noe Norge har prioritert i mange år, gjennom ulike ordninger. Norsk tilnærming har vært at hurtig behandling av disse sakene har en forebyggende effekt på ankomstene generelt. I tillegg kan det bidra til en realitetsorientering for mange søkergrupper.

Rask retur av dem som ikke har et beskyttelsesbehov, har vært prioritert i Norge fordi det bidrar til å bevare asylinstituttet. Siden Norge allerede har gode ordninger for rask behandling og retur, er det lite sannsynlig at tiltakene i Polen, Latvia og Litauen i særlig grad vil påvirke asylankomstene til Norge.

Mari Holm Lønseth (H) [13:41:09]: Takk for svaret og gjennomgangen av det som foreslås av Kommisjonen. For å understreke: Noe av årsaken til at jeg spør, er rett og slett at noe av det det spekuleres i, er at Hviterussland også bidrar til denne situasjonen, rett og slett for å destabilisere Europa. Jeg er glad for at statsråden per nå ikke ser at det nødvendigvis vil få noen innvirkning på grensene våre. Men statsråden har helt rett i at dette må ses i sammenheng med den migrasjonspakten som EU også diskuterer og skal ta stilling til, at det på en måte også er et ledd i den. Deltar statsråden i diskusjoner, både knyttet til dette spørsmålet fra Kommisjonen og til hele migrasjonspakten til EU?

Statsråd Emilie Mehl [13:42:02]: Norge har flere internasjonale samarbeid knyttet til migrasjon og innvandring, og vi har også kontroll på vår egen innvandringspolitikk. Når det gjelder forhandlingene og den prosessen som pågår rundt en migrasjonspakt i EU, er

det noe vi følger med på. Det er fortsatt flere ting der som ikke er avklart, og som vi vil komme tilbake til – hvordan norske posisjoner skal være – når prosessen har kommet lenger.

Mari Holm Lønseth (H) [13:42:34]: For å understreke: Jeg er også helt enig i at Norge selvfølgelig skal beholde kontroll over/med innvandringspolitikken. Det er noe vi antakeligvis er helt enige om. Selv om migrasjonspakten nå har kommet lenger – det er vel det statsråden sier – er det en høyaktuell diskusjon som nå pågår i Europa. Er det da sånn å forstå, når statsråden sier at man skal komme tilbake til det på et tidspunkt da det har kommet lenger, at Norge ikke har noen posisjon knyttet til de diskusjonene som nå foregår?

Statsråd Emilie Mehl [13:43:10]: Den migrasjonspakten består av ulike deler. Noen er en del av samarbeid vi allerede har, andre er det ikke gitt at Norge skal gå inn i hvis det ikke er noe vi selv ønsker. Det er jo ting vi må ta stilling til når tidspunktet er inne for det.

Spørsmål 26

Ingunn Foss (H) [13:43:41]: «Grunnloven § 104 forplikter storting, regjering og domstoler til å vektlegge barnets beste og barnets mening før de treffer sine avgjørelser. At barns rettssikkerhet ivaretas bedre i større fagmiljøer, har solid forankring i NOU 2017: 8, der det ble vurdert om man skulle opprette særdomstoler for barnesakene.

På hvilken måte vil statsråden sikre at barnets beste er et grunnleggende hensyn i de beslutninger regjeringen skal gjøre i denne saken, og vil statsråden sikre at Grunnloven § 104 følges i den videre prosessen?»

Statsråd Emilie Mehl [13:44:23]: Jeg tror ikke det er så veldig overraskende og nytt at jeg selvfølgelig vil følge Grunnloven i alle prosesser jeg foretar meg. Når det gjelder det representanten konkret spør om, er barnets beste et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører barn. Det følger ikke bare av Grunnloven, men også av Barnekonvensjonen, som gjelder som norsk lov. Selvfølgelig vil regjeringen sørge for at det grunnleggende hensynet til barnets beste også blir ivaretatt i det videre arbeidet med domstolstruktur, slik vi selvfølgelig også har blikk på barn og barns beste i alle andre saker.

I tråd med Hurdalsplattformen er regjeringen opp-tatt av å styrke domstolene slik at de blir mindre sårbare. Derfor har vi allerede i tilleggsproposisjonen for statsbudsjettet for 2022 foreslått, og nå også fått som en del av en budsjettavtale, at vi ønsker å øke bevilgningene til

domstolene for å styrke digitalisering, men vi har også helt konkret satt av 20 mill. kr for å ansette flere embetsdommere. Det er et tiltak som vil redusere andelen dommerfullmektiger og styrke de små domstolene. Tiltaket vil også bl.a. bidra til at barnesakene i større grad kan behandles av embetsdommere istedenfor av dommerfullmektiger. Det vil være ett av flere tiltak som denne regjeringen mener er viktig for å styrke barns rettssikkerhet også i en ny domstolstruktur, der det vil bli endringer i rettskretsene.

Så er jeg kjent med at flere aktører, bl.a. Barneombudet, har uttalt seg om hva de mener vil være betydningen av å gjeninnføre domstolstrukturen fra før domstolsreformen, også for barnesaker. Da kan jeg også betrygge representanten med at regjeringen vil sørge for en god prosess. Vi vil involvere de aktørene som er berørt, og som ønsker å gi innspill. I den forbindelse vil jeg selvfølgelig også ta imot innspill fra Barneombudet og andre som måtte ha kompetanse på barnesaker, og som ønsker å si noe om dette.

Jeg mener at rettssikkerheten for barn handler om mye mer enn domstolens størrelse og hvilken struktur man skal ha, og jeg mener også at rettssikkerhet for barn fint kan ivaretas på en god måte i en desentralisert struktur. Det finnes andre muligheter til å sikre høy kompetanse og gode fagmiljøer enn å slå sammen domstoler. Der er vi politisk uenige, rett og slett, og det har vi vært lenge.

Planleggingen av det videre arbeidet med domstolstruktur er godt i gang i departementet. Hvilke tiltak som skal iverksettes, er noe jeg vil komme tilbake til på et senere tidspunkt.

Ingunn Foss (H) [13:47:22]: Takk for svaret, som for så vidt høres greit ut. Jeg kan stille et spørsmål når det gjelder at Hurdalsplattformen definerer dem som skal vurdere om dagens struktur skal opprettholdes, og det er domstolledere, ansatte og kommunene. Hvis det er sånn at justisministeren har Grunnloven § 104 i bunnen, hvorfor er ikke barn eller barns talsmenn omtalt i Hurdalsplattformen?

Statsråd Emilie Mehl [13:47:59]: Vi kommer til å legge opp til en prosess som vi mener er god, som vil gi mulighet til å belyse en ny struktur, dvs. å gå tilbake til den tidligere domstolstrukturen, på en god måte, med innspill fra ulike deler av både fagmiljø, Kommune-Norge og Domstols-Norge. Denne regjeringen mener det er viktig nettopp å lytte til bredden av innspill, noe den forrige regjeringen i liten grad gjorde; man valgte å lytte til noen sentrale ledere som ønsket å sentralisere domstolene. Vi mener at det kan være viktige nyanser og viktige innspill både fra kommunene, fra sorenskriverne, fra ansatte i domstolene og også fra andre aktører, som Barneombudet og andre som er engasjert i sivilsamfunnet, og det vil prosessen vår ivareta.

Ingunn Foss (H) [13:48:58]: Med tanke på alle de tunge fagmiljøene som nå advarer regjeringen mot å reversere denne reformen, er mitt siste spørsmål i denne runden om justisministeren kan garantere at en eventuell reversering vil bli juridisk vurdert opp mot Grunnloven § 104, og om denne vurderingen vil bli meddelt Stortinget?

Statsråd Emilie Mehl [13:49:28]: Jeg vet ikke om representanten insinuerer at jeg kommer til å bryte Grunnloven. Det mener jeg i så fall er et helt feil premiss. Jeg legger til grunn at denne regjeringen skal følge Grunnloven i alle saker, på lik linje med det jeg regner med at den forrige regjeringen la til grunn for sitt arbeid, og jeg forholder meg til det.

Presidenten: Da er dagens spørretime over.

Sak nr. 3 [13:49:57]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.51.

